

REPORTS DE LA RECERCA A CATALUNYA
Psicologia (1990-1995)

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

REPORTS DE LA RECERCA A CATALUNYA
Psicologia (1990-1995)

Report elaborat sota la direcció de Lluís Garcia i Sevilla
per Antoni Andrés i Pueyo, M. Teresa Anguera i Argilaga,
Xavier Caseras i Vives, Véronique Demarbre i Zboril i
Núria Ferré i Suana

BARCELONA, 2001

Reports de la recerca a Catalunya. Psicologia (1990-1995)
Bibliografia
ISBN 84-7283-589-8
I. Garcia i Sevilla, Lluís, dir. II. Andrés Pueyo, Antonio
III. Institut d'Estudis Catalans
1. Psicologia — Investigació — Catalunya
159.9:001.891(467.1)

Aquest treball ha comptat amb el suport de la
Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT)
de la Generalitat de Catalunya

© 2001, Institut d'Estudis Catalans

Editat per l'Institut d'Estudis Catalans
Carrer del Carme, 47. 08001 Barcelona

Primera edició: setembre de 2001
Tiratge: 1.500 exemplars

Compost per Víctor Igual, SL
Carrer de Còrsega, 237, baixos. 08036 Barcelona

Impress a Altés, SL
Carrer del Cobalt, 160. 08907 L'Hospitalet de Llobregat

ISBN: 84-7283-589-8
Dipòsit Legal: B.40817-2001

Són rigorosament prohibides, sense l'autorització escrita del titular del *copyright*, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment i suport, incloent-hi la reprografia i el tractament informàtic, la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec comercial, la inclusió total o parcial en bases de dades i la consulta a través de xarxa telemàtica o d'Internet. Les infraccions d'aquests drets estan sotmeses a les sancions establertes per les lleis.

Índex

Pròleg	7
1. INTRODUCCIÓ	11
2. ESTUDI DE LES TESIS (1990-1995)	19
3. EL FINANÇAMENT	41
4. ELS PROFESSORS UNIVERSITARIS I LA RECERCA	55
5. ELS GRUPS DE RECERCA DE QUALITAT	65
6. ANNEXOS	75
7. BIBLIOGRAFIA	153

L'Institut d'Estudis Catalans, en compliment de les funcions derivades de la condició d'institució que té per objectiu l'alta investigació científica, que li donen els seus Estatuts, duu a terme diverses activitats en els àmbits d'assessorament, coordinació, promoció, realització i difusió de la recerca. Els poders públics tenen la responsabilitat última en el procés de planificació de la recerca, però la natura d'aquesta activitat i els coneixements especialitzats que implica, fan essencial l'existència d'un alt assessorament que tingui independència de criteri i autoritat científica en cadascun dels àmbits on la recerca es realitza.

L'Institut d'Estudis Catalans, per la seva tradició, estructura i composició, pot contribuir a exercir aquesta funció. De fet, el Decret 195/1991, del 16 de setembre, de la Generalitat de Catalunya, relatiu a la coordinació de la recerca i a la reorganització de la CIRIT, ha donat un primer pas en aquesta direcció en reconèixer a l'IEC un paper d'assessorament regular d'aquest organisme, i les directrius bàsiques del Pla de Recerca de Catalunya 1993-1996 van preveure ja la incorporació de membres de l'IEC en la Comissió d'Assessorament i Seguiment del Pla. D'altra banda, l'IEC té una llarga tradició en l'emissió d'informes i dictàmens i en l'elaboració d'estudis prospectius.

En aquest context, a la tardor de 1995 l'Institut, d'acord amb l'encàrrec de la CIRIT, de la Generalitat de Catalunya, acordà endegar el projecte d'elaboració d'un estudi sobre l'estat de la recerca a Catalunya, en relació amb la comunitat científica internacional, a base d'una sèrie d'informes periòdics sobre cada una de les àrees en què es pot dividir l'activitat científica. El projecte, denominat *Reports de la recerca a Catalunya*, s'inicià el desembre de 1995 dividint els treballs en àrees temàtiques fonamentades en els àmbits i sotsàmbits de la CIRIT. Cada informe ha de proporcionar informació global sobre l'estat de la recerca a Catalunya en l'àrea corresponent, i ha d'aportar reflexions sobre els objectius generals de la recerca, l'evolució, les tendències, la situació actual i una anàlisi prospectiva. Ha d'incloure també dades globals de finançament i d'índexs de productivitat del sistema de recerca català.

L'elaboració de l'informe és confiada a una persona de prestigi que actua de director i que rep l'ajuda d'un grup de col·laboradors experts en l'àrea.

Fins ara s'han elaborat els informes en les àrees següents: biologia cel·lular, molecular i bioquímica, economia, física, medicina, tecnologies de la informació i de les comunicacions, les ciències socials: antropologia, ciència política, comunicació i sociologia, la lingüística i les ciències del llenguatge, geologia, matemàtiques, història, geografia i demografia, biologia d'organismes i sistemes, pedagogia, enginyeria industrial, enginyeries agrònòmiques, forestals i alimentàries, art, dret, enginyeria civil i enginyeria de la construcció, química, filologia catalana, literatura catalana, arquitectura, veterinària, literatura catalana i psicologia. Es preveu una publicació conjunta de tots els informes temàtics, que pot recollir aportacions complementàries.

Els *Reports de la recerca a Catalunya* es realitzen amb el suport i la col·laboració del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, de la Generalitat de Catalunya. S'ha comptat també amb la col·laboració dels vicerektorats de Recerca de les universitats catalanes, de l'Oficina de la Gestió de Recerca i Convenis de la UB i de la Direcció General d'Investigació i Desenvolupament de la Comissió Interministerial de Ciència i Tecnologia, les quals han subministrat algunes de les dades utilitzades en l'elaboració dels informes. Agraïm a totes aquestes institucions la seva col·laboració.

Agraïments

Hem de regradar moltes persones perquè sense llur ajut no hauríem pogut fer aquest report. En primer lloc, hem de regradar l'ineestimable ajut de Montserrat Traveria, de l'IEC, i del llavors vicerector de Recerca de la UAB, Lluís M. Ferrer. Institucionalment, hem de regradar també l'Oficina de Gestió de la Recerca i Convenis (UB), el cap d'estudis de l'Ensenyament de Psicologia (UB), el Vicerectorat de Recerca, Cooperació Exterior i Relacions Internacionals (UdG), el Vicerectorat d'Investigació (UdL), el Comissionat de Recerca i Tecnologia (URL), el Servei de Gestió de la Recerca (URV) i els coordinadors de grups de recerca. Personalment, hem de regradar els comentaris, les crítiques i els suggeriments de persones tan diverses com el bioquímic Josep Carreras, el filòsof Pere Lluís Font, el matemàtic Julià Cufi i el psicòleg i expresident de la FAPAC Rafael Torrubia. A tots ells, moltes gràcies! Malauradament, també podríem fer una llista de desagraïments cap a persones que institucionalment ens haurien d'haver ajudat i que, per contra, ens han dificultat la nostra comesa. Per sort nostra, aquesta llista és ben curta, i per això ens en felicitem.

1. Introducció

La psicologia catalana no existeix, en tot cas, existeixen una psicologia internacional i una altra d'espanyola fetes a Barcelona. Si hom fa una cerca a les principals bases de dades internacionals de l'àrea (Science citation index, Psychological Abstracts i Medline «Index Medicus» de la National Library of Medicine dels Estats Units) usant descriptors generals de la psicologia i «Catalonia» («Catalunya») o «Barcelona», des de l'any 1980 al 1995 els resultats no poden ésser més clars:

TAULA 1
Descriptors generals de la psicologia

	1980-1989	1990-1995	Total
Catalunya	13	6	19
Barcelona	1.090	1.509	2.599

Aquestes publicacions internacionals són recerques de psiquiatria, psicologia o de neurociències fetes majoritàriament als hospitals catalans i, en segon lloc, en departaments universitaris no clínics, dades concordants amb les de Rodés *et al.* (1997). A l'annex 4 s'inclouen les capçaleres d'aquests articles internacionals amb adreça a Catalonia o Catalunya.

L'aclaparadora diferència de la dicotomia «Catalonia» *versus* «Barcelona» pot ésser interpretada bàsicament de dues maneres: 1) Com un acte *cientificista*, en el sentit que no importa la nacionalitat del científic sinó allò que pensa, fa i mira de demostrar. Aquesta interpretació sols és aplicable a les ciències aculturals, si bé d'aquesta manera perdem col·lectivament presència internacional: «tota aquesta activitat [científica] no és associada, a escala internacional, amb Catalunya, ja que encara hi ha pocs autors que incorporen a la seva adreça una menció a Catalunya» (Jou, 1998); 2) com un índex de la manca de consciència de pertànyer a una societat diferenciada, actitud difícil de *perdonar* en els científics que tracten temes culturals, actitud que, fins i tot, pot confondre l'enteniment de les dades per part d'altres científics: la població estudiada, és l'autòctona catalana, l'espanyola immigrada, una barreja de les dues i en quina proporció?

Aquestes dues interpretacions de l'absència d'una menció a Catalunya a l'adreça dels científics catalans no són, de cap de les maneres, mútuament excloents, ans es potencien entre si. Tanmateix, la reflexió final és ben crua: si els caps més *aclarits*, els qui publiquen internacionalment entre els recercadors de la psicologia, no se n'adonen de pertànyer a una societat diferenciada, què hem d'esperar dels qui no poden ni *exportar* llurs recerques?

La psicologia (científica) té dues *arels*: la biològica i la cultural. Si bé això és clar per a pràcticament tothom, encara molts recercadors consideren la *cultura* una entitat separada de la biologia, com una cosa aliena que *enterboleix* el funcionament biològic, sense adonar-se que la cultura és el resultat de les interaccions organitzades entre els individus d'una espècie o d'un grup, idea que com més va més es generalitza. És sorprenent, però senzillament la nostra cultura no existeix a la bibliografia científica, ni a la interior (no hi ha gaires tests en català) ni a l'exterior (com suara

hem comprovat). Aquesta *inexistència* contrasta amb la presència interior i exterior d'altres cultures mitjanes europees com la nostra; aquestes cultures sí que disposen de tests adaptats a la seva llengua i de moltíssimes recerques sobre la cultura pròpia, la majoria també en la seva pròpia llengua. Els estudis fets a casa nostra amb una certa *metodologia científica* són fets majoritàriament usant instruments psicomètrics en espanyol, considerant que la nostra població és *espanyola*, i òbviament escrits en espanyol. Naturalment, aquests estudis no sols no reflecteixen la nostra realitat sinó que donen una imatge deformada, per falsificada, d'Espanya.

La complexitat de la psicologia és extraordinària, perquè, per definició, és pluridisciplinària. En aquest report ens hem limitat a l'àrea que comunament és anomenada psicologia, constreint-nos per les matèries tractades en altres reports, sense entrar en discussions estèrils de competències més o menys frontereres. Així, la psicolingüística i la neurolingüística són exposades a Argente *et al.* (1997) o l'etologia a Bellés *et al.* (1998). D'altra banda, hom trobaria recerques típicament *psicològiques* dins les ciències socials (Giner *et al.*, 1997), dins la pedagogia (González-Agàpito *et al.*, 1998) i especialment dins la biomedicina, amb una ben remarcable presència internacional de les neurociències (Rodés *et al.*, 1997).

Malgrat l'inevitable, dins la psicologia, enfocament pluridisciplinari, hem constatat, com manifesten Egozcue *et al.* (1996), una generalitzada manca de pluridisciplinarietat, és a dir, «poca interacció entre escoles i poca interacció entre subdisciplines i disciplines afins» (Argente *et al.*, 1997). Però nosaltres no atribuïm aquesta manca a cap fenomen intrínsecament científic, com ara aferrar-se a un paradigma, en el sentit de Kuhn, sinó a dos evidents factors extracientífics d'efectes multiplicadors:

- 1) El sotmetiment de la carrera de recercador a les exigències d'un marc social pràcticament indeformable, el dels funcionaris dels departaments universitaris.
- 2) La cooptació com a forma de selecció dels professors funcionaris d'universitat, cooptació feta dins unes àrees *funcionaries* de *coneixements docents* rigidament establertes i defensades de qualsevol ingerència aliena.

Ambdues variables són generades per la Llei orgànica de reforma universitària (LRU) de 1983. L'estructura de funcionament de les universitats així *reformades* sotmet la recerca, confinada als departaments, a una sèrie de traves (com ara, finançament, administració, adscripció de becaris, d'estudiants de doctorat, de tècnics de laboratori) que no sols no encoratgen la pluridisciplinarietat sinó que la penalitzen a la pràctica. Què som de lluny d'allò que molts demanàvem al III Congrés Universitari Català! (Garcia Sevilla *et al.*, 1980). No obstant tot això, la LRU permet algunes actuacions mitjançant les quals les universitats catalanes podrien moderar aquests esbiaixaments. Per exemple, l'equip de govern no té cap necessitat de nomenar de forma automàtica el candidat proposat per la comissió d'un concurs-oposició sinó que, com a conseqüència de l'estudi raonat de l'informe de la dita comissió, podria declarar deserta la plaça o nomenar el candidat classificat en segon lloc. No tenim notícies que hom hagi fet ús d'aquest dret. Els equips de govern tampoc no envien cap observador institucional als actes públics d'aquests concursos, cosa que els permetria de tenir arguments per actuar en la direcció abans proposada. I consti que tot això no és cap frivolitat, no té res d'estrany que un equip de govern vulgui el màxim control sobre el procés de tria de les persones que constituïran la plantilla permanent de la seva universitat. Per contra, els nostres equips de govern, tot reconeixent implícitament la ineficàcia de les oposi-

cions per triar adequadament els millors candidats, s'entesten en un sistema, tècnicament inacceptable (Garcia Sevilla *et al.*, 1998), d'avaluació dels seus professors. El resultat de les dues variables organitzatives esmentades és una brutal *endogàmia científica*, una manca de pluridisciplinarietat i, ras i curt, un entorn negatiu per al desenvolupament de la recerca (Viladiu, 1999).

L'*endogàmia científica* barra el pas a molts intents deliberats de *nacionalització* de la recerca en psicologia. Efectivament, si hom pretén recercar sobre la nostra cultura nacional, o simplement posar de manifest les diferències comportamentals que la variable nacionalitat catalana origina ara i ací, cal que el recercador superi unes oposicions controlades per uns professors universitaris que no són triats perquè siguin justament *autoritats internacionals* de la psicologia i que no tenen clar que constituïm una cultura diferent de l'espanyola. Aquests mateixos funcionaris, els qui han superat les oposicions, són els qui controlen els departaments i les carreres científiques dels qui comencen, i així es tanca el cercle de la recerca catalanament desnacionalitzada. Aquestes variables d'organització social no són les úniques i, malauradament, en el cas de la psicologia, n'hi ha d'altres que han conformat el trist panorama, que es pot observar actualment.

1.1. Marc històric

Prat de la Riba, en l'afany per modernitzar el nostre país, va crear tota una xarxa d'infraestructures i d'institucions, entre d'altres l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i el Laboratori General d'Assaigs el 1907, i va dedicar, com no podia ésser altrament, molts esforços a l'arrelament a casa nostra de la psicologia, llavors una ciència nova, ciència d'importants repercussions socials, econòmiques i científiques, com s'ha demostrat en tots els països avançats. Així, el 1914 Prat va crear el Secretariat d'Aprenentatge, amb una secció Antropomètrica i una altra de Psicomètrica. El 1918, el Secretariat fou ampliat i reconvertit en Institut d'Orientació Professional, que amb la República espanyola esdevindria el famós i eficaç Institut Psicotècnic de la Generalitat de Catalunya. Al seu torn l'IEC, entre les seves múltiples realitzacions en tots els camps científics, creà el 1920 el Laboratori de Psicologia Experimental, inaugurat oficialment el 1922 pel mateix president de (la Mancomunitat de) Catalunya, Puig i Cadafalch. Aquest laboratori funcionà en estreta col·laboració amb el seu homònim de la Sorbona i fou tutelat per Ramon Turró, probablement el primer, en tots els sentits, entre els psicòlegs catalans, introductor del mètode experimental de C. Bernard a Catalunya, un pavlovià de renom internacional i un lluitador infatigable contra les doctrines pseudocientífiques del seu temps. I encara més: el Consell d'Investigació Pedagògica, el Seminari-Laboratori de Pedagogia... Calgué importar persones capacitades per tal d'agafar el veloç tren de l'avenç científic en psicologia i així feren importants estades seminaries entre nosaltres el psicòleg Georges Dwelshauvers i els psiquiatres Maria Montessori i Alfred Strauss. No és estrany, doncs, que a Catalunya arrelés ben primerencament la psicologia científica: proves psicomètriques (coetànies de les pioneres fetes a París), tractament educatiu dels deficients mentals, tests de rendiment escolar, que ara anomenaríem *d'intel·ligència*, etc. I tot fet en català, amb publicacions com *Annals de l'Institut d'Orientació Professional* o la *Revista de Psicologia i Pedagogia*; tot fet per a ésser aplicat al nostre país, amb la voluntat de servir-lo i de millorar-lo, perquè per això serveix la psicologia aplicada: «sense psicologia experimental no hi ha ni pedagogia experimental ni orientació professional [...] als Estats Units la psicologia experimental s'ha desenvolupat considerablement» (Mancomunitat, 1922). Hi hagué tot un esclat en aquell moment: la

psicologia del nostre país no era la primera del món, però era una de les primeres d'Europa. La dictadura de Primo de Rivera frenà momentàniament aquest creixement de la psicologia científica nacional, i rebrotà més esponerosa amb la Generalitat republicana. Però finalment hi va haver un tall brutal, la Guerra Civil Espanyola, i les forces franquistes, entre moltes altres malifetes, requisaren una gran part del material que tenia l'Institut Psicotècnic de Catalunya i el transportaren a Madrid, per crear-hi l'Instituto Psicotécnico Español.

A partir de 1939, el nostre país patí una dictadura, amb la qual cosa, si el català era prohibit a tots els àmbits, encara ho era més per a fer psicologia. Aquella dictadura va durar quaranta anys, i no solament era anticatalana sinó també anticientífica. Durant aquests quaranta llargs anys, pràcticament la meitat de l'existència de l'IEC, la psicologia continuà progressant vertiginosament en els països avançats, mentre que al nostre país, esborrat tot el rastre dels pioners, la psicologia es degradava cada vegada més i la psicologia aplicada catalana ni alenava. En acabar per lisi la dictadura, la psicologia de debò pràcticament no existia, llevat d'escassos reductes acadèmics, i ocupaven l'espai social pseudociències i *filosofies*; tant els caps pensants *clars* com la gent comuna coincidiren no a dir que la psicologia local era impresentable sinó a proclamar que la psicologia, qualsevol psicologia, no servia per a res: el desprestigi era total.

La Generalitat de 1978 no actuà envers la psicologia com la republicana o com Prat de la Riba. La republicana, com Prat, apostà per la psicologia, com ho feren al començament del segle xx els països que ara considerem avançats. Per contra, els polítics de la Transició sembla que s'impregnaren del desprestigi, popular i culte, de la psicologia; no podia ésser altrament. Així, quant a la psicologia, la Generalitat de 1978 ni directament ni indirecta no ha creat, ni recreat, cap infraestructura ni institució comparables ni hereves de les creades per la Generalitat republicana o per Prat de la Riba. I no ha estat per manca de recursos, perquè la Generalitat ha impulsat, directament o indirecta, la creació del Centre d'Estudis Demogràfics, de l'Institut de Física d'Altes Energies, del Centre Internacional de Mètodes Numèrics, del Centre Internacional de Recursos Costaners, de l'Institut de Salut Pública, de l'Institut d'Estudis de la Salut, de l'Institut d'Indústria i Energia, ha *ressuscitat* el Laboratori General d'Assaigs i Investigacions, ha creat l'Institut d'Investigació Aplicada de l'Automòbil, el de Política Territorial i Obres Públiques, l'Institut Català d'Estadística, el Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada, etc.; i això només fins a 1990, començament del període d'estudi del nostre report. És a dir, hom ha creat grans *temples* de la *intelligència* quan a Catalunya no és possible mesurar el QI d'un adult, allò que amb un error peculiarment espanyol hom anomena vulgarment «coeficiente intelectual», per la senzilla raó que els estudis sobre la intel·ligència iniciats al nostre país ben primerencament foren esstroncats per la dictadura i durant aquella ben llarga i negra nit David Wechsler creava el WAIS (Wechsler Adult Intelligence Scale), el sistema de mesura del QI, i encara ara no disposem d'una adaptació del WAIS a la nostra cultura! Això sí, els caps pensants omplen els seus discursos de referències al QI (si n'estan mínimament informats i no es refereixen al *coeficient*), a la intel·ligència, a la capacitat general d'actuació com a humans d'una cultura específica, a les potencialitats més idiosincràticament humanes, a la interfície entre biologia i cultura, etc., quan és molt problemàtic mesurar-ho ara i ací. Dels tests de Wechsler només ha estat readaptat molt parcialment, mitjançant la versió espanyola, el que és aplicable als infants o WISC (Wechsler Intelligence Scale for Children), test completament obsolet actualment i substituït pel nou WISC-R (revisat), naturalment només disponible en espanyol. En general, hom pot trobar devers el 5 % de tests o proves psicològiques en la nostra llengua respecte als disponibles en espanyol. No ens hem d'es-

tranyar, doncs, del desprestigi dels tests entre nosaltres, perquè no es pot esperar que un producte cultural, com són la majoria dels tests, funcionin transculturalment: a Madrid no empenen els tests adaptats pels mexicans a l'espanyol perquè, diuen que, si bé han estat adaptats a la mateixa llengua, i als seus trets culturals més generals, no han estat adaptats als valors culturals peculiars d'Espanya. Doblement, per llengua i per cultura, els tests adaptats a Madrid no poden funcionar a casa nostra.

Al I Pla de recerca de Catalunya (1993-1996), i pel que fa a les línies prioritàries, «al costat del desenvolupament científic i tecnològic i de les necessitats de futur, calia considerar els interessos diferencials propis de Catalunya [...] la necessitat de reafirmar la nostra identitat nacional [...] han determinat l'interès explícit per aspectes humanístics, lingüístics i sociopolítics que moltes vegades són menystinguts en planificar les activitats de R+D» (Laporte, 1995). De nou en fou bandejada la psicologia, conjunt de disciplines moltes amb una potent càrrega tecnològica en els aspectes més bàsics de tota activitat econòmica i del progrés social: des de l'educació més primària fins a l'avaluació, la selecció i la formació de personal. Però també en fou bandejada dels aspectes més *identitaris*, com ara els tests, on els cabals públics foren destinats per fer estudis sociolingüístics i per a la lexicografia, la lexicologia i la terminologia. Adaptar el WAIS a la nostra llengua i cultura, per exemple, i segons els responsables de la nostra política científica, no és ni una tasca tecnològica ni té res a veure amb la reafirmació de la nostra identitat nacional. Ras i curt, la Generalitat del 78 no ha creat cap institut de psicologia, encara que sí que ha creat una línia en ciències socials però sense un centre de referència.

Sorprenentment, i paral·lelament en aquesta no-represa de la potenciació institucional de la psicologia científica per part de la Generalitat, a Catalunya es multipliquen les universitats i els departaments universitaris de psicologia, que *abarateixen* i *generalitzen* uns títols sense un sòlid i coherent contingut científic. Quan l'any 1985 es traspasaren les competències universitàries a la Generalitat, a Catalunya només hi havia la Universitat de Barcelona (amb diversos departaments de psicologia), la Universitat Autònoma de Barcelona (amb diversos departaments de psicologia) i la Universitat Politècnica (amb una especialització en recursos humans). L'any 1993, quan entrà en vigor el suara esmentat I Pla de recerca, foren creades noves universitats: la de Girona (amb un departament de psicologia), la de Lleida (amb un departament de pedagogia i psicologia) i la Rovira i Virgili (amb un departament de psicologia), que foren segregades de la UAB —la primera— i de la UB —les altres dues. També, foren creades les universitats Pompeu Fabra, Ramon Llull (de titularitat privada i amb un departament de psicologia) i la Universitat Oberta de Catalunya. I encara més, durant el curs 1992-1993 començà a entrar en vigor una reforma dels plans d'estudi universitaris que reduí la durada de la llicenciatura de cinc a quatre anys, amb vista a una formació més generalista que hauria d'ésser complementada amb una potenciació del tercer cicle (Jou, 1997), cicle basat en una recerca, que en el cas de la psicologia, hom pot catalogar generalment d'inexistent. Si en el moment de la restauració de la Generalitat el desprestigi de la psicologia era total, actualment no sols no ha recuperat públicament el seu estatus de disciplina científica seriosa sinó que hi ha centenars de llicenciats en psicologia, que imparablement augmenten curs rere curs, sense cap tipus de formació sòlida que *corroboren*, als ulls de tothom, dia a dia i a qualsevol lloc, el desprestigi de la nostra ciència.

Aquest trencament amb la psicologia científica, conjuntament amb la gran demanda de formació i d'informació psicològica dels nous professionals en totes les àrees, ha originat mals molt estructurals. Per exemple al camp educatiu, una de les àrees d'aplicació directa de la psicologia.

Dins un ambient de pressura per les realitzacions immediates, controlant la Generalitat una gran part del sistema educatiu, però sense tradició viva en la mesura i l'avaluació psicològiques, sense una psicologia social científicament correcta, amb una psicologia científica reduïda i confinada a laboratoris molt específics dedicats a les *rates* o a l'*alta* neurofisiologia humana, capitanejats per científics sense respostes vàlides als greus problemes socials (p. e., la normalització del català després de la piconadora del franquisme) o per als nous reptes educatius (p. e., la reforma de l'ensenyament obligatori), han florit les visions holístiques, a científiques, si no declaradament anticientífiques, properes al coneixement vulgar i als seus prejudicis, proximitat ideològica que en facilita l'acceptació de polítics o gestors públics sense formació científica en psicologia. És com si les indústries alimentàries s'assessoressin exclusivament pels cuiners, bandejant sistemàticament els bioquímics. Hem de remarcar que aquestes aberracions epistemològiques també flo-reixen en altres països (Bunge, 1991; Gross, Levitt i Lewis, 1996) i són convertides en doctrines à *la mode* pels *comunicadors públics*, sempre més amatents als costats *fosc*s de la ciència (Ros, 1999) que no pas a les teories científiques provades repetidament i als fets establerts sòlidament.

1.2. Marc organitzatiu actual

Si fem una panoràmica breu abans d'iniciar pròpiament el nostre report, caldria tenir en compte l'evolució creixent que hi ha hagut els darrers anys respecte a la recerca, en general, i a la psicològica en particular. La recerca psicològica contemporània a Catalunya, tal com ja hem comentat més amunt, té un punt de partida quasi nul; n'hem esmentat les diverses circumstàncies que hi varen contribuir, moltes de les quals encara són vigents. Però fins i tot si totes les circumstàncies adverses haguessin desaparegut, ningú no podria esperar que tot de cop sorgiria la recerca, espontàniament.

Tota recerca (i per tant també la psicològica) requereix un terreny adobat adequadament: cal disposar de recursos humans amb la formació necessària, d'un estat de la qüestió correctament conegut i entès per la comunitat científica, d'una infraestructura material (en el sentit més ample del terme) suficientment dotada, i encara mancaria afegir-hi la barreja de motivació i d'illusió que mou els individus i els grups per a tirar endavant.

L'impuls de la recerca no és obra d'individus que treballen aïlladament, i menys en el període actual, on hem de vèncer una dura competitivitat dels països del nostre entorn. Com més va els grups són els qui conformen la unitat bàsica de recerca, i esdevenen el nucli que en permet el desplegament i l'impuls. A quasi tots els àmbits (si n'exceptuem la comptabilització individual de mèrits corresponents als sexennis reconeguts per part del *Consell d'Universitats*) ha tingut lloc una potenciació dels grups de recerca, i tant a Catalunya com als països avançats aquesta és, o hauria d'ésser, una constant. A casa nostra encara ens en manquen molts, perquè no totes les universitats catalanes han establert mecanismes que afavoreixin la constitució de grups de recerca o que vetllin per la seva continuïtat i/o transformació, i les qui ho han iniciat cal que ho desenvolupin més.

Tanmateix, ens cal una bona dosi de realisme. La figura dels grups de recerca també genera nous problemes, com ara els criteris de composició, continuïtat i homogeneïtat de la producció, l'escissió de grups, els canvis de liderat, la fusió de grups, etc. Això permet generar línies de discussió força rellevants, com per exemple la dispersió geogràfica (científicament justificada) dels

membres d'un grup respecte de la concentració en un determinat lloc físic i administratiu; o una producció punta i menys nombrosa quantitativament d'àmbit internacional respecte de l'augment de producció localista; o l'aplicació de criteris no acceptats per la majoria de la comunitat científica per a la qualificació dels currículums a causa de la inexistència de proporcionalitat i de ponderació en l'assignació de puntuacions; o el reconeixement institucional especialment qualificat de determinats àmbits científics envers d'altres, pràcticament oblidats, fet que té una trajectòria clara en les polítiques de subvencions.

És realment confús el panorama de la política científica en general, i el món de la psicologia evidentment no se n'escapa. Als problemes que hem esmentat s'hi afegeix la relativa joventut de la represa de la psicologia científica a Catalunya i, especialment, la incorporació acadèmica de la psicologia en l'última dècada en diverses universitats catalanes, vist que el tram temporal estudiat és el període 1990-1995. Els grups de recerca són un fruit de maduresa, i aquesta maduresa encara no ha estat assolida per molts grups.

D'altra banda, hi ha moltes dificultats per definir el mapa de la recerca en psicologia. Ja hem comentat que el mateix camp de la psicologia és imprecís. Tanmateix, paga la pena remarcar que la inclusió i la classificació de molts estudis psicològics, ben remarcables pel seu interès, dins altres disciplines, com la biomedicina, la cardiologia, l'oncologia o d'altres ciències mèdiques, dificulta la tasca d'avaluació del potencial de la recerca psicològica al nostre país. El fet de la classificació dels estudis sobre psicologia de la salut dins de la biomedicina o d'altres disciplines mèdiques és degut majorment a la inscripció de projectes típics de la psicologia de la salut en serveis hospitalaris o en departaments universitaris diferents dels de la psicologia. En molts casos, els psicòlegs que fan recerca en centres de salut catalans no poden aparèixer com a recercadors principals dels seus projectes, i en el seu lloc consta una persona representativa del centre, generalment un membre mèdic, com ara un psiquiatre, un cardiòleg, un oncòleg, etc.

Malgrat tots els embulls, dins la psicologia hom pot distingir tres tipus de tasques amb la qualificació de recerca: el primer seria la recollida i l'elaboració de bases de dades de forma que permetin una anàlisi millor i un coneixement més acurat de la realitat; el segon consistiria en el desenvolupament teòric de mètodes nous, i el tercer seria l'aplicació dels resultats seguits pels dos tipus esmentats anteriorment a l'estudi de problemes psicològics específics.

Els centres dedicats a la recerca en psicologia a Catalunya poden classificar-se en els grups següents:

- a) Universitats, on es dediquen recursos a la recerca psicològica, encara que sovint és difícil separar els recursos de la docència dels de la recerca.
- b) Organismes públics —hospitals, departaments de la Generalitat, ajuntaments—, bé per iniciativa del recercador o bé per encàrrec d'aquests organismes o de les seves parts.
- c) Organismes privats —Fundació Barcelona Olímpica, obres socials de les caixes d'estalvi, etc.—, encara que sovint fan tasques que no són pròpiament de recerca.

De tots aquests, hem de reconèixer que a Catalunya el gruix de la recerca en psicologia neix dels departaments universitaris. I administrativament, l'àmbit acadèmic de la psicologia és definit per l'adscripció dels membres del grup, o almenys del seu coordinador, a alguna de les sis àrees de coneixement següents: metodologia de les ciències del comportament; personalitat, avaluació i tractaments psicològics; psicobiologia; psicologia bàsica; psicologia evolutiva i de l'educació, i

psicologia social. D'altra banda, l'àmbit acadèmic de la psicologia mèdica s'adscriu administrativament a l'àrea de coneixement de psiquiatria, i el de psicofarmacologia i conductes addictives, al de medicina.

Abans de cloure aquesta introducció, voldriem remarcar un fet obvi: la recerca en psicologia, al nostre entendre, se situa plenament dins les coordenades definides pel mètode científic-natural. Tanmateix, la psicologia deu la seva especificitat, enfront de les altres ciències, al seu objecte d'estudi: l'activitat mental i el comportament, el pensament i l'acció. Aquesta especificitat es fa palesa només en els aspectes més tecnològics i aplicats del mètode científic-natural. Per això, podem dir que la recerca psicològica utilitza tècniques i mètodes propis de les ciències biomèdiques i de la salut, de les ciències experimentals i de la vida i de les ciències socials.

Tradicionalment, i especialment dins l'àmbit de les ciències experimentals, biomèdiques i de la vida, la unitat bàsica de recerca (quant a personal, instal·lacions, infraestructura i producció) ha estat el *laboratori*. I «un laboratori no és un espai físic, una cambra amb un rètol, sinó un equip de treball que permeti dur a terme totes les feines complexes de la recerca científic-natural. Existeix un laboratori si, i només si, un equip és prou autònom i capaç de fer totalment una recerca, des de la concepció de la idea experimental, o del problema plantejat, fins a l'avaluació dels resultats i l'enllestiment d'un informe per a publicació. [...] les condicions més importants, de major a menor, per a l'existència d'un laboratori bàsic en psicologia són: 1) el reconeixement legal del laboratori, és a dir, la seva personalitat jurídica dins un àmbit major (universitat, hospital, etc.); 2) personal amb dedicació estable i exclusiva, cosa que vol dir recercadors professionals; 3) pressupost propi; 4) assistència tècnica proporcionada per altres laboratoris i per la secretaria administrativa; 5) instrumental, estabulari, etc., i 6) espai i adequació de l'espai.» (García Sevilla *et al.*, 1978). Malauradament, no hi ha llistes de laboratoris de psicologia i hom troba a manca treballs anteriors continuadors del de Castellanos *et al.* (1978). El que avui hom disposa és de llistes de grups de recerca que no són sinó una mescla inextricable de laboratoris, més o menys veritables, i de burocràtiques *àrees de coneixement*.

1.3. Objectius del nostre report

Davant la complexitat temàtica suara exposada, decidírem estudiar els indicadors més bàsics de la recerca psicològica feta a Catalunya de 1990 a 1995. Aquests aspectes són:

- *Estudi de les tesis*, el més primari dels indicadors en un camp naixent com és el que s'estudia.
- *El finançament*, requeriment de tota activitat recercadora.
- *Els professors universitaris i la recerca*, perquè són ells els autors de la major part de la recerca feta.
- *Els grups de recerca de qualitat*, en tant que haurien d'ésser l'elit de la recerca.

2. Estudis de les tesis (1990-1995)

«Les tesis doctorals són uns veritables motors de la recerca en qualsevol àrea. Defineixen les línies actuals dels grups i en generen la major part de les publicacions. Per això, un seguiment detallat de les tesis doctorals realitzades és un bon reflex de la situació general de l'àrea.»

BELLÉS *et al.*, 1998

Amb aquestes motivacions, han estat estudiades les tesis de psicologia llegides a les universitats compreses dins el territori autònom de Catalunya durant els cursos 1990-1995: Universitat de Barcelona (UB), Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Universitat de Girona (UdG), Universitat de Lleida (UdL), Universitat Rovira i Virgili (URV) i Universitat Ramon Llull (URL). El període estudiat abasta des del curs 1989-1990 fins al curs 1995-1996, de manera que ha calgut considerar el dia de lectura per tal d'incloure la tesis dins l'estudi. Les tesis han estat estudiades a partir dels resums publicats pels departaments o facultats de psicologia a les memòries de recerca de les universitats esmentades. Per tal de completar la població de tesis, hom cercà a la base de dades Teseo, del Ministeri Espanyol d'Educació i Cultura, les tesis amb codis Unesco relacionades amb la psicologia però llegides en altres departaments o facultats. En conjunt, aquestes dues fonts agafen totes les tesis. En total foren col·leccionades 344 tesis. Del total, només 29 (8,4 %) foren llegides fora de l'àmbit acadèmic de la psicologia, i fonamentalment pertanyien a departaments de pedagogia o de psiquiatria. En definitiva, les tesis de psicologia fetes fora del seu àmbit acadèmic són minoria, és a dir, la majoria de les tesis de psicologia foren fetes als departaments de psicologia. De 33 tesis (9,6 % del total) només hi havia indicació del títol, de l'autor, del director i d'altres detalls acadèmics però el resum era en blanc. Totes les tesis sense resum pertanyien a les memòries de recerca de les universitats esmentades. Aquestes tesis amb resum en blanc, sense dades suficients per a estudiar-les, foren excloses de l'estudi. La mostra de tesis estudiada, 311, és el 90,4 % del total de tesis del sexenni 1990-1995. L'ur distribució per universitats s'observa a la taula 2.

TAULA 2

*Tesis de psicologia estudiades del sexenni 1990-1995:
distribució per universitats*

<i>Universitats</i>	<i>Nombre de tests</i>
UB	172 (55,3 %)
UAB	122 (39,2 %)
UdG	4 (1,3 %)
UdL	3 (1,0 %)
URV	6 (1,9 %)
URL	4 (1,3 %)
Total	311

2.1. Temàtica de les tesis

Els resums de les tesis inclouen un o dos codis Unesco (nomenclatura per als camps de les ciències i la tecnologia) referents a la temàtica tractada, codi pretesament seleccionat per l'autor de la tesi. Per a la classificació de llur temàtica, hem considerat sempre el primer, si n'hi havia dos, dels dits codis o bé hem triat el segon si el primer no pertanyia a l'àmbit de la psicologia (p. e., d'una tesi amb codis 321100 i 610104 hem triat el començant per 61). Heus ací la distribució obtinguda fins al nivell d'agrupament de quatre tesis:

TAULA 3
Distribució de les tesis per temàtica segons els codis UNESCO

Codi Unesco	Total acumulat
321100 <i>Psiquiatria</i>	9,3 % (29) 9,3 %
320105 <i>Psicologia clínica</i>	6,4 % (20) 15,7 %
610104 <i>Psicopatologia</i>	4,8 % (15) 20,5 %
610201 <i>Psicologia del desenvolupament</i>	3,2 % (10) 23,7 %
610401 <i>Funcionament cognoscitiu (educacional)</i>	3,2 % (10) 26,9 %
610701 <i>Metodologia</i>	2,6 % (8) 29,5 %
610404 <i>Psicolingüística</i>	2,3 % (7) 31,8 %
610604 <i>Anàlisi experimental de la conducta</i>	2,3 % (7) 34,1 %
611400 <i>Psicologia social</i>	2,3 % (7) 36,4 %
610702 <i>Teoria i sistemes</i>	1,9 % (6) 38,3 %
610501 <i>Psicologia diferencial</i>	1,6 % (5) 39,9 %
611303 <i>Abús de drogues</i>	1,6 % (5) 41,5 %
611402 <i>Actituds</i>	1,6 % (5) 43,1 %
320507 <i>Neurologia</i>	1,2 % (4) 44,3 %
321200 <i>Salut pública</i>	1,2 % (4) 45,5 %
610200 <i>Psicologia de nens i adolescents</i>	1,2 % (4) 46,7 %
610203 <i>Retard mental</i>	1,2 % (4) 47,9 %
610205 <i>Patologia de la dicció</i>	1,2 % (4) 49,1 %
610301 <i>Teràpia del comportament</i>	1,2 % (4) 50,3 %
610607 <i>Processos mentals</i>	1,2 % (4) 51,5 %

Aquest procediment agrupa malament les tesis perquè pràcticament la meitat (48,5 %) constitueixen grups inferiors a quatre tesis, nombre massa petit per a formar un grup estudiable. D'altra banda, crida l'atenció que la moda de la classificació sigui justament la *psiquiatria* (321100), quan, com ja hem vist, l'aclapadora majoria (91,6 %) de tesis foren fetes en departaments de psicologia. Tot això indicaria tres coses: 1) l'orientació clínica de la majoria de les tesis, aspecte corro-

borat pel fet que els tres primers codis de classificació, que sumen el 20,5 %, corresponen a la *psicologia anormal* (6101); 2) els errors de classificació de l'autor de la tesi, aspecte corroborat no sols per la confusió suara comentada entre psiquiatria i psicologia anormal, sinó per la detecció sovintejada, al llarg d'aquest estudi, d'errors evidents de classificació (p. e., una tesi sobre teoria psicoanalítica fou classificada com *610602 psicologia comparada*), i 3) la palesa imperfecció del sistema Unesco de classificació per a la psicologia, imperfecció denunciada també a l'àmbit veí de la pedagogia (González-Agàpito *et al.*, 1998); caldria, doncs, que l'IEC impulsés la creació d'un sistema eficient de classificació de temes psicològics (Garcia, 2000).

Per tal d'obtenir una nova classificació més operativa, hem emprat només els quatre primers dígets de la classificació Unesco referida a la psicologia (61..) i hem reconvertit, fins allà on ha estat possible, la resta de codis a codis de l'àrea de la psicologia. Això ha estat possible perquè hi ha categories repetides dins camps diferents (p. e., *opinió pública, psicofarmacologia, psicolingüística*) i n'hi d'altres que dins el mateix sistema són remesos a altres codis. Altres remissions han estat fetes per nosaltres (vegeu l'annex 5). I encara, vistos els pocs casos de *6112 estudis psicològics de temes socials* 0,9 % (3) i la seva afinitat amb la psicologia social, han estat reclassificats com *6114 psicologia social*. D'aquesta manera són *encabides* dins la psicologia el 95,8 % (298) de les tesis estudiades.

TAULA 4
Classificació temàtica de les tesis (N = 311)

Temes	Percentatge
6101 <i>Psicologia anormal</i>	21,2 % (66)
6106 <i>Psicologia experimental</i>	13,2 % (41)
6114 <i>Psicologia social</i>	12,9 % (40)
6104 <i>Psicologia educacional</i>	11,9 % (37)
6102 <i>Psicologia de nens i adolescents</i>	10,0 % (31)
6107 <i>Psicologia general</i>	5,8 % (18)
6113 <i>Psicofarmacologia</i>	5,1 % (16)
6103 <i>Consell i guia</i>	4,8 % (15)
6109 <i>Psicologia de personal i ocupacional</i>	4,8 % (15)
6105 <i>Avaluació i mesures en psicologia</i>	3,2 % (10)
6111 <i>Personalitat</i>	2,6 % (8)
6108 <i>Psicologia geriàtrica</i>	0,3 % (1)
6110 <i>Parapsicologia</i>	0,0 % (0)

Només tres comentaris sobre aquesta taula:

1) El lleuger augment (de 20,5 % a 21,2 %), no significatiu, de la *psicologia anormal* després de la reconversió de dígets, que, tot continuant essent la moda, indicaria que la reconversió no hauria alterat la visió de la composició de la temàtica.

2) El baix percentatge dedicat a *avaluació i mesures en psicologia*, àrea cabdal, la de la mesura, en qualsevol ciència i especialment en un país, el nostre, mancat fins i tot de les adaptacions dels tests psicomètrics més importants. Aquesta mancança afecta altres àrees de recerca, subsidiàries de la psicologia, com ara la pedagogia; efectivament, l'àmbit *Avaluació de pedagogia* conforma només el 5 % de totes les recerques pedagògiques (González-Agàpito *et al.*, 1998), percentatge estadísticament no diferent de l'obtingut amb les tesis de psicologia (khi [corregit per continuïtat] = 1,533, g. l. = 1, P = 0,22). I dit sense embuts: sense mesura, la més exacta i vàlida possible, no és possible la ciència.

3) Hauríem de celebrar la dedicació nul·la de les nostres tesis a la *parapsicologia* però hem de lamentar que encara ara el sistema Unesco mantingui al mateix nivell que la *psicologia anormal* o la *psicologia experimental*; què dirien els químics si als codis de la Unesco trobessin: 2308 *Alquímia*? Amb la nostra ciència es permeten *lleugereres* que enlloc més no serien tolerades: «Quousque tandem abutere Catilina patientia nostra!».

A partir d'ara, en aquest estudi, només considerarem les tesis compreses finalment dins l'àmbit de la psicologia, és a dir, amb codi Unesco començant per 61. Aquestes 298 tesis corresponen a les universitats següents:

TAULA 5
Distribució per universitats de les tesis amb codi Unesco 61

<i>Universitats</i>	<i>Tesis</i>
UB	55,0 % (164)
UAB	39,6 % (118)
UdG	1,3 % (4)
UdL	0,7 % (2)
URV	2,0 % (6)
URL	1,3 % (4)

Mitjançant el tresor de termes psicològics (American Psychological Association, 1982), hem mirat de subdividir la temàtica de les tesis dins cada descriptor de la Unesco fins al nivell d'agrupament de tres tesis, se n'indica el percentatge en relació amb el descriptor i, si el grup és de diversos de tesis, la universitat generadora de la tesi:

TAULA 6

Divisió i percentatge respecte del total de la temàtica de les tesis

	Total	UB	UAB	URV	URL	UdL	UdG
6101	21,2 % (66)	62,1 % (41)	36,4 % (24)	1,5 % (1)			
	28,8 % (19)	79,0 % (15)	21,0 % (4)				
	13,6 % (9)	88,9 % (8)	11,1 % (1)				
	12,1 % (8)	62,5 % (5)	25,0 % (2)	12,5 % (1)			
	6,1 % (4)						
	4,6 % (3)						
	4,6 % (3)						
	4,6 % (3)						
6102	10,0 % (31)	41,9 % (13)	54,9 % (17)	3,2 % (1)			
	19,35 % (6)						
	19,35 % (6)						
	16,13 % (5)						
	9,68 % (3)						
6103	4,8 % (15)	46,6 % (7)	33,3 % (5)	6,7 % (1)	6,7 % (1)	6,7 % (1)	
	20,0 % (3)						
6104	11,9 % (37)	62,2 % (23)	29,7 % (11)	2,7 % (1)		2,7 % (1)	2,7 % (1)
	32,43 % (12)	58,3 % (7)	41,7 % (5)				
	21,62 % (8)	50,0 % (4)	25,0 % (2)	12,5 % (1)			12,5 % (1)
	16,2 % (6)						
6105	3,2 % (10)	60,0 % (6)	30,0 % (3)		10,0 % (1)		
	30,0 % (3)						
6106	13,2 % (31)	58,5 % (24)	39,0 % (16)		2,5 % (1)		
	19,51 % (8)	100,0 % (8)					
	12,20 % (5)						

TAULA 6 (continuació)
Divisió i percentatge respecte del total de la temàtica de les tesis

	Total	UB	UAB	URV	URL	UdL	UdG
Repercussions comportamentals de transformacions orgàniques, operacions o tractaments	9,76 % (4)						
Psicologia fisiològica	9,76 % (4)						
Neuropsicologia	7,32 % (3)						
Addicció	7,32 % (3)						
6107 Psicologia general ⁶	5,8 % (18)	72,2 % (13)	22,2 % (4)		5,6 % (1)		
Metodologia	50,0 % (9)	66,7 % (6)	22,2 % (2)		11,1 % (1)		
6109 Psicologia de personal i ocupacional	4,8 % (15)	53,3 % (8)	46,7 % (7)				
Desenvolupament organitzacional	46,7 % (7)						
Psicologia de l'esport	20,0 % (3)						
6111 Personalitat	2,6 % (8)	37,5 % (3)	37,5 % (3)	25,0 % (2)			
Diferències individuals	62,5 % (5)						
6113 Psicofarmacologia ⁷	5,1 % (16)	43,8 % (7)	56,2 % (9)				
Addicció	68,8 % (11)	45,4 % (5)	54,6 % (6)				
6114 Psicologia social	12,9 % (40)	45,0 % (18)	47,5 % (19)				7,5 % (3)
Comportament col·lectiu ⁸	35,0 % (14)	64,3 % (9)	35,7 % (5)				
Desenvolupament organitzacional	10,0 % (4)						
Actituds socials	7,5 % (3)						
Comunicació verbal	7,5 % (3)						

1. Comparant la UB i la UAB i malgrat la gran diferència aparent entre els percentatges, no hi ha diferències significatives entre si (khi[corregit per continuïtat] = 0,497, g. l. = 1, P = 0,48), perquè, com hem vist, la UB produï el 55,3 % (172) de les tesis.

2. No hi ha diferència significativa entre UB i UAB (khi = 2,655, g. l. = 1, P = 0,10).

3. No hi ha diferència significativa entre UB i UAB (khi = 2,510, g. l. = 1, P = 0,11).

4. Comparant la UB i la UAB, i malgrat la gran diferència entre els percentatges, no hi ha diferència significativa entre si (khi = 0,932, g. l. = 1, P = 0,33).

5. Comparant la UB i la UAB, i malgrat la gran diferència entre els percentatges, no hi ha diferència significativa entre si (khi = 0,001, g. l. = 1, P = 0,973).

6. No hi ha diferència significativa entre la UB i la UAB (khi = 1,678, g. l. = 1, P = 0,20).

7. No hi ha diferència significativa entre la UB i la UAB (khi = 0,942, g. l. = 1, P = 0,332).

8. No hi ha diferència significativa entre la UB i la UAB (khi = 0,030, g. l. = 1, P = 0,86).

No hem pogut demostrar que hi hagi, quant a la temàtica, diferències significatives entre la UB i la UAB, les dues universitats més productives en tesis, durant el període estudiat, perquè conjuntament en generaren el 94,5 %. Fins i tot, prescindint del codi Unesco i usant només la nostra classificació, tampoc no hem pogut trobar-hi diferències significatives quant a la temàtica. Per exemple:

Processos cognitius

Universitats

— UB: 57,1 % (16)

— UAB: 32,1 % (9)

No hi ha diferència significativa entre UB i UAB ($khi = 0,138$, g. l. = 1, $P = 0,71$).

Repercussions comportamentals de trastorns orgànics, operacions o tractaments

Universitats

— UB: 68,8 % (22)

— UAB: 25,0 % (8)

No hi ha diferència significativa entre UB i UAB ($khi = 2,385$, g. l. = 1, $P = 0,12$).

Encara més, si considerem conjuntament només els tres primers temes de tesi de cadascuna de les dues universitats, tampoc no hi ha diferències significatives quant al nombre de tesis dedicades:

TAULA 7
*Tesis**

<i>Nombre de tesis</i>	<i>UB</i>	<i>UAB</i>
Repercussions [...] tractaments	22	8
Pacients psiquiàtrics	19	5
Processos cognitius	16	9
Mètodes educatius	13	9

* $khi = 2,736$, g. l. = 3, $P = 0,43$.

La nostra conclusió, a partir d'aquests resultats, seria que la temàtica de les tesis seria determinada per un marc, social i de política científica, comú a ambdues universitats, marc que determinaria les preferències recercadores, quant a les tesis, més poderosament que els interessos individuals dels doctorands i de llurs directors. Dit d'una altra manera, la comunalitat temàtica de les tesis fetes a Catalunya en psicologia seria l'expressió de l'eficàcia real dels mecanismes (subvencions, ajuts, etc.) d'una determinada política científica. D'altres reports també han remarcat l'eficàcia d'aquesta política (p. e., Lluich *et al.*, 1998).

2.2. El català i les tesis

Estudiar la llengua de les tesis no és un tema marginal i anecdòtic. Els doctorands de països seriosos i de poblacions inferiors o aproximades a les nostres (p. e., els països escandinaus), mentre fan la recerca de la seva tesi, van publicant articles, parts de la recerca, a revistes científiques en llengües internacionals (alemany, francès, però aclaparadorament en anglès). Un cop acabada la recerca *relliguen* els articles tot redactant en la seva llengua nacional (suec, danès, finès, etc.) la tesi que serà jutjada. Aquest judici és més aviat protocol·lari perquè els judicis vertaders ja els han fet, en acceptar la publicació, els consells editorials científics de les revistes internacionals. Amb aquesta doble projecció, exterior i interior, la psicologia internacional hi guanya però també la nacional, perquè la nacional hi guanya des de neologismes fins a instruments psicomètrics perfectament arrelats al país. En aquest sentit *interior* són molt importants les tesis redactades en la nostra llengua pels neologismes, formes d'expressió i adaptacions psicomètriques a la nostra cultura que pràcticament totes les tesis aporten: les tesis són, dins aquesta perspectiva, finestres obertes a l'aire fresc de la cultura universitària universal.

No és cap secret que la majoria de les tesis fetes al nostre país són redactades en espanyol i, malauradament, aquesta llengua no proporciona ni projecció exterior ni profit al nostre país. Quant al profit interior, fins i tot el perjudica perquè n'amaga l'existència d'una cultura i d'una llengua determinades, cultura i llengua que són variables de primera magnitud en estudiar la conducta dels humans. En definitiva, la majoria de les tesis fetes a casa nostra ignoren o minimitzen les nostres peculiaritats culturals, peculiaritats que ens individualitzen com a un poble més entre la resta de pobles europeus. Aquestes tesis, metodològicament incorrectes, i que ens presenten com a *espanyols* o *francesos* confusos amb la resta de la població del Regne o de la República, contrasten amb els estudis fets, per exemple, als EUA, on s'especifica si la població estudiada és anglo-saxona, negra, hispana, etc., i no una mescladissa indefinida de persones de qui només s'explicita l'edat i el sexe. L'edat i el sexe són variables molt importants en tota recerca psicològica però també ho són les lingüísticoculturals en una espècie com la humana, espècie caracteritzada per l'ús d'un potent llenguatge, conformador de moltes conductes i ell mateix una conducta molt complexa. Les distàncies culturals entre grups de nacionalitat diferent es palesen, per exemple, en l'adaptació d'un mateix test; així, en l'adaptació d'un conegut test de personalitat, les distàncies observades entre les adaptacions catalana i l'espanyola són tan grans com l'observada entre el test original anglès i l'adaptació catalana o l'espanyola (Garcia, 1998).

Durant el període estudiat, 1990-1995, el nombre de tesis de psicologia redactades en català és molt baix: 28,6 %. Aquest percentatge és inferior al d'altres àrees que també han de tractar necessàriament amb la nostra especificitat cultural: geografia, 42 % (Luch *et al.*, 1998); història, 55 % (Balcells *et al.*, 1998), o sociolingüística, 63 % (Argente *et al.*, 1997). Així, doncs, no sembla que només siguin les circumstàncies polítiques generals i actuals, adverses a la nostra llengua, les causants que només una quarta part de les tesis siguin en català sinó que també caldria afegir-hi la *invisibilitat* de les nostres peculiaritats lingüísticoculturals per a molts recercadors (doctorands i llurs directors) que, paradoxalment, tot sovint proclamen la importància del llenguatge humà en tots els àmbits del comportament individual i social. Una altra prova que aquesta *invisibilitat* no és creada només per les circumstàncies polítiques generals, és el diferent comportament de les universitats:

TAULA 8
 Nombre i percentatge de tesis en català

	Nombre	Percentatge de les seves tesis
UB	43	25 %
UAB	45	37 %
UdG	1	25 %
UdL	0	0 %
URV	0	0 %
URL	0	0 %

La UAB generà significativament ($\chi^2[\text{corregit per continuïtat}] = 0,257$, g. l. = 1, $P = 0,04$) més tesis en català que no pas la UB. Encara que som molt lluny de xifres satisfactòries, la UAB es comportà durant el període estudiat com la universitat *més catalana*. Aquesta diferència significativa entre les dues primeres universitats no s'observa en el cas de les tesis d'història ($\chi^2 = 0,000$, g. l. = 1, N.S.; a partir de les dades de Balcells *et al.*, 1998).

No hi ha una àrea específica per a les tesis en català perquè se'n troben pràcticament de tots els temes, cosa que indicaria que llurs autors són més aviat persones *voluntaristes*. Tanmateix, semblen existir uns focus d'inducció perquè es possible agrupar-les ben clarament, cosa que indicaria l'existència d'ambients amb un propòsit més clar, per part dels professors-directors de tesis, de fer una psicologia nacionalment catalana.

TAULA 9
 Agrupació temàtica de les tesis redactades en català

Universitat	Temàtica general	Percentatge del total de tesis en català
UAB	Psicologia fisiològica animal	11,2 % (10)
UB	Educació bilingüe	6,7 % (6)
UB	Psicologia escolar	6,7 % (6)
UB	Infants discapacitats	5,6 % (5)
UAB	Personalitat	5,6 % (5)
UAB	Pressura en situacions mèdiques	4,5 % (4)
UB	Psicoanàlisi	4,5 % (4)
UB	Epidemiologia de trastorns psicològics	3,4 % (3)
UB	Clínica infantil	3,4 % (3)
UAB	Diversos temes d'història	3,4 % (3)
UAB	Sordesa en escolars	3,4 % (3)
UB	Neuropsicologia	3,4 % (3)

El fet que les tesis siguin redactades en català no significa necessàriament que la llengua de recerca, en el cas dels estudis amb persones, sigui sempre i només la catalana, ni que hom destriï i valori adequadament la variable *nacionalitat* dels subjectes humans ni, tan sols, que la finalitat de la tesi sigui immersa dins l'objectiu de crear una psicologia humana adaptada al nostre poble. En aquest sentit, i durant el període estudiat, només una tesi de la UB tenia com a finalitat l'adaptació a la nostra llengua i cultura d'un instrument psicomètric: el PICA (*Poch Index of Communicative Ability*).

2.3. Metodologia de les tesis

Per a estudiar la metodologia emprada a les tesis hem aplicat un procediment ja assajat a un estudi sobre la major importància de la recerca bàsica respecte a la recerca aplicada en relació amb l'avenç científic (Garcia Sevilla *et al.*, 1978). En aquest treball hom comparà la bibliografia citada en treballs cabdals dins el camp de la psiquiatria amb la citada en una àrea mèdica *patró*, la cardiovascular, amb els resultats següents:

TAULA 10
*Comparació de la metodologia emprada a les tesis en psiquiatria
i en una àrea mèdica patró*

<i>Metodologia</i>	<i>Psiquiatria</i>	<i>Cardiovascular</i>
Recerca bàsica	53,8 %	61,7 %
Revisions	26,4 %	1,8 %
Recerca aplicada	16,9 %	21,2 %
Filosofia	2,2 %	0,0 %
Literatura	1,6 %	0,0 %
Avenços tecnològics	0,0 %	3,9 %
Avenços tecnològics clínics	0,0 %	11,4 %

La presència de citacions diverses i discordants amb les pròpiament científiques (com ara J. P. Sartre o E. Ionesco) dins els treballs psiquiàtrics menà a confegir una mesura del grau de contaminació ideològica mitjançant un quocient entre les obres citades de recerca (bàsica i aplicada) i les d'especulació (filosofia i literatura). El mot *especulació* no hi és usat pejorativament, sinó en el seu sentit veritable (especular = fer recerques teòriques). De fet, amb el quocient hom mirà d'enfrontar la manera de fer de la ciència, que de molts fets en fa una afirmació particular, amb la ideologia, que d'un sol fet en fa una afirmació general. Amb el quocient d'especulació (Q. E.)

$$Q. E. = \frac{\text{Especulació}}{\text{Recerca} + \text{Especulació}}$$

obtindríem un valor màxim de contaminació ideològica d'1 quan no hi hagués cap citació de recerca bàsica o aplicada, mentre que el quocient seria 0 quan no hi hagués cap citació especulativa (filosofia i literatura).

Establírem que, a partir del resum de la tesi, la metodologia emprada seria classificada, quant a l'ús implícit del *mètode* científic, de la manera següent:

- *Teoria* o recerca teòrica. Sense indicadors de feina empírica.
- *Qualitativa*. Amb indicadors d'objectivació mitjançant la descripció de variables i de llur mesura.
- *Quantitativa*. Amb indicadors de l'ús d'una estadística d'un cert nivell, des de les proves de contrast d'hipòtesis fins a l'estadística multivariable.
- *Quasiexperimental*. Amb indicadors clars d'un disseny d'aquest tipus.
- *Experimental*. Amb indicadors d'un ús complet del mètode científic especificat per un disseny experimental clar.

Aquesta classificació comporta una gradació en l'ús del mètode científic, de manera que hom pot considerar, benèvolament, la categoria quantitativa com el nivell més baix d'ús d'aquest mètode en termes generals, és a dir, aplicable a qualsevol situació per poc estudiada que hagi estat fins llavors. Per això, quant al càlcul del Q. E., hem considerat:

Especulació = Teoria + Qualitativa

Recerca = Quantitativa + Quasiexperimental + Experimental

Encara calgué crear-ne tres categories noves, excloses del càlcul del Q. E., per tal de poder classificar totes les tesis:

- *Història*. Amb indicadors clars d'ésser una tesi sobre història d'algun aspecte de la psicologia.
- *Tecnologia*. Per a les tesis amb un fort contingut empíric dedicat a la instrumentació d'una mesura, psicomètrica o no, o d'un procediment de mesura, fisiològic o no.
- *Anàlisi gramatical*. Per a una única tesi amb aquest mètode de treball.

La dificultat principal de l'aplicació d'aquests criteris taxonòmics fou la caòtica indisciplina en la redacció dels resums de les tesis. Caldria recomanar o imposar una plantilla per a confegir el resum publicat d'una tesi, tot distingint clarament, i pel cap baix, el tema d'estudi, la metodologia emprada (subjectes, mesures, procediment) i els resultats obtinguts. Malgrat el caos dels resums, fou possible avaluar, amb més o menys dificultat, el grau de metodologia científica usada. De fet, i en general, a més ús detectat del mètode científic millor resum, en el sentit de distingir els apartats esmentats com a plantilla ideal, i presentació del resum de la tesi més estructurat.

2.3.1. *Un collar de perles*

Aviat detectàrem resums de tesis de metodologia *explícitament* pseudocientífica (Bunge, 1969; 1996), cosa que ens obligà a crear una nova categoria de classificació independent de les altres. Com a il·lustració de la troballa, vet a continuació els resums d'un *collar* de cinc *perles*:

Perla 1. La tesi portava les classificacions temàtiques 610104 (Psicopatologia) i 611407 (Cultura i personalitat). Fou classificada per nosaltres com de «Teoria» i identificàrem la pseudociència com psicoanàlisi:

«La cultura actual es patriarcal y se erige sobre un núcleo familiar autoritario basado en relaciones de poder narcisistas entre padres e hijos, siendo su dinámica inconsciente homofilica y sado-masoquisto-maniaca. Esto es debido a la acción de un primitivo super-yo edípico-fálico absolutamente censurador de la libido fálico-genital, super-yo de carácter sado-maniaco -idealizado y personificado en los líderes socioculturales- que dio origen y que sostiene a la civilización patriarcal. Tanto la familia doméstica como las familias sociales derivadas se estructuran simbólicamente de manera triádica (padre, madre e hijo), y siguen un modelo dinámico trifuncional (místico-militar-económico), de acuerdo con el esquema ideológico de la sociedad indoeuropea arcaica descubierto por Georges Dumezil. La familia patriarcal triádica y trifuncional sigue la dinámica de un triángulo edípico negativo en el que el padre constituye un ideal del yo maniaco, simboliza la vida prenatal y se encarna en la clase religiosa; el hijo constituye el yo masoquisto-maniaco, simboliza la vida terrenal y se encarna en la clase trabajadora; y la madre, símbolo de la naturaleza sexual-genital humana, se elimina moralmente y se convierte en amor homofilico y sado-masoquisto-maniaco paterno-filial, configurando el super-yo sado-maniaco patriarcal, la clase guerrera, el espíritu belicoso y necrofilico-maniaco de muerte y resurrección libidinales que rige todos los ámbitos y todos los niveles psicosocioculturales de la civilización patriarcal. Se concluye la necesidad de llevar a cabo una crítica racional del irracional super-yo absoluto sado-maniaco patriarcal para orientar la dinámica libidinal del yo en un sentido biofilico, tanto en el plano individual como social.»

Perla 2. La tesi portava les classificacions temàtiques 321100 (Psiquiatria) i 610306 (Psicoanàlisi). Fou classificada per nosaltres com de «Teoria» i identificàrem la pseudociència com psicoanàlisi:

«El trabajo parte del siguiente interrogante: ¿Cómo cura y por qué la psicoterapia? Desde el estudio crítico de la psicoterapia psicoanalítica que Freud instituyó, se llega a la conclusión de que la catarsis, entendida como un largo y penoso esfuerzo sujeto a unas reglas metódicas estrictas, es el agente de la cura. La catarsis podría intervenir también como un factor terapéutico en todas las psicoterapias. Se argumenta que sólo se facilita la catarsis, como proceso y no como un simple acto, cuando el terapeuta puede dejar de actuar de manera superyoica, lo cual sólo puede ocurrir en el seno del tratamiento, en el así llamado y descrito 'setting' psicoanalítico. Se realiza una crítica epistemológica de los orígenes del superyo y de la represión en base a la argumentación socrática y también de la de Demócrito. Sócrates contra la sofística elabora unos principios epistemológicos congruentes con los principios de la ciencia etológica. Se argumenta que los principios teóricos del psicoanálisis deben fundamentarse para ser rigurosamente científicos en la biología y la etología.»

Perla 3. La tesi portava la classificació temàtica 630303 (Metodologia de la sociologia general). Fou classificada per nosaltres com de «Teoria» i identificàrem la pseudociència com constructivisme.

«[Títol de la tesi] destaca la existencia de un espacio complejo y específico de la subjetividad e intersubjetividad, simultáneamente proceso y producto; partiendo de la noción de pliegue establecida por la ontología foucaultiana (tal y como aparece en los griegos) y que revela una tri-

ple vertiente: la relación del individuo consigo mismo, la relación del individuo con el código moral y la relación con los otros. Subjetividad, por otra parte, que pone de manifiesto la presencia de una multiplicidad de tácticas, estrategias y dispositivos para la constitución del sujeto en calidad de objeto. Aplicación de tecnologías que remiten a determinados saberes integrados en unas particulares relaciones de dominio que son el punto de partida y la condición del despliegue genealógico de los saberes, discursividades y dispositivos científico-técnicos en el ámbito de las ciencias sociales y humanas. Saberes y dispositivos que, en el caso de la psicociología desempeñan un papel de primer orden en la producción y gobierno de la subjetividad e intersubjetividad. Este ensayo de carácter discursivo y no homológico, situado en una perspectiva desconstruccionista y no representacionista, se enmarca básicamente en el período correspondiente a la tercera revolución industrial (TRI), en el que se gestan algunos de los principales rasgos de lo que aparece categorizado como capitalismo mundial integrado (CMI), en el que interactúan los procesos y las estructuras de la subjetividad e intersubjetividad como soportes de las modalidades de legitimación.»

Perla 4. La tesi portava la classificació temàtica 630707 (Canvi social i tecnologia). Fou classificada per nosaltres com de «Teoria» i no poguérem identificar una pseudociència determinada, i es considerà, doncs, inclassificable:

«El panorama de las culturas occidentales es desconcertante. El fabuloso desarrollo de la ciencia y la técnica contrasta con el del corpachón social, aquejado de graves dolencias y contradicciones. Algunas bochornosas, como el espectáculo de tantos jóvenes prematuramente derrotados, producidos por una sociedad hedonista, opulenta y vanidosa, pero sin ideas ni proyectos y emociones para ilusionar a la juventud. Sólo acierta proponer sucedáneos, como la llamada “cultura rock”, imprecisa entre el “arte” y la “industria”, entre la autenticidad y la estafa. Con un “siglo de oro” fugaz, y la televisión como cómplice y aliada, en 1961 se escinde entre “rock culto” y “rock chabacano”, que es el que se ha impuesto —y este trabajo analiza—, convertido en vulgar producto industrial, contaminante ruidoso y troquel conductista, cuya acción empieza ya en el período fetal, dando lugar a síndromes de adicción, afines a la dependencia psicotrópica (“toxicofonía”, “afonofobia”). Se trata de un conjunto de fenómenos con numerosos interrogantes: como producto cultural, como agente de enculturación y como objeto histórico, cuya cronología justifica una “reinscripción” (revisión crítica). Lo mismo que la influencia que ha tenido en la aparición de la “neurosis audiovisual”, que empieza, precisamente con el sonido (desaforado, destemplado, contaminante), hasta degenerar, con el “voyeurismo” informatizado, en la “neocultura de la imagen sin pensamiento”. Indagaciones en torno a la estimulación cerebral/directa (electrónica, dialitrónica) y acústica, la localización de “centros de placer” y la posible sincronización “espectro rock-ondas alfa”, explicarían manifestaciones corporales más próximas al primitivo arte del tam-tam, que al arte musical exquisito, inspirativo de la eurtimia civilizada.»

Perla 5. La tesi portava la classificació temàtica 610404 (Psicolingüística). Fou classificada per nosaltres com de «teoria» i no poguérem identificar una pseudociència determinada, i es considerà, doncs, inclassificable:

«La tesis piensa la zona de ruptura o crisis en la vida de los sujetos. El primer tramo de su recorrido intenta el desplazamiento desde un gesto hermenéutico de aprehensión, según modelos

explicativos imperantes a un gesto de disposició receptiva del envió que se ofereix a ser pensat. De esta manera tracta de situar-se més allà de la relació subjecte-objecte, i abandonar la certesa del concepte i de les teories. Llavors s'estableixen tres moments referits a la ruptura i als seus possibles components: el abans, el durant i el després de la ruptura. Per acabar traient a la paraula el pensar tràgic i un pensar que se presenta lligat a la destinació.»

Una reflexió sobre aquest *collar de perles*: Dues d'aquestes *perles* obtingueren una qualificació d'apte *cum laude* per unanimitat; una altra d'apte *cum laude*, i de les dues altres, defensades a la UAB, no se'ns donà la qualificació, malgrat la nostra insistència, perquè consideraren «que les dades que formen part de l'expedient d'un alumne són confidencials».

La resta de la comunitat científica, dit més clarament, els científics sense relació directa amb les *escoles* psicològiques, són els qui han de decidir sobre el tipus de psicologia que volen: han d'opinar i no deixar un camp tan important de les ciències socials i humanes abandonat a la seva trista sort d'un camp de batalla entre *escoles, tendències, conviccions, sensibilitats*, etc. rivals (vegeu, com a exemple de *batallata*, l'annex 6). D'altra banda, les autoritats universitàries haurien de reflexionar seriosament sobre aquestes *perles*, i llurs qualificacions acadèmiques obtingudes, i jutjar si és equitatiu i just que siguin considerades, a tots els efectes, com a tesis doctorals, i tant tesis com les metodològicament correctes i fetes amb un gran esforç personal i col·lectiu, perquè la ciència és un afer col·lectiu i no merament individual.

2.3.2. Les pseudociències

En total hem detectat el 16,8 % (50) de tesis explícitament pseudocientífiques entre les 298 tesis amb codi Unesco 61, directe o reconvertit per nosaltres. La seva distribució per universitats és la següent:

TAULA 11
Tesis pseudocientífiques

Universitats	Tesis pseudocientífiques
UB	20,7 % (34)
UAB	8,5 % (10)
UdG	25,0 % (1)
UdL	0,0 % (0)
URV	16,7 % (1)
URL	100,0 % (4)

La UB generà significativament (χ^2 [corregit per continuïtat] = 6,926, g. l. = 1, P = 0,008) més tesis pseudocientífiques que no pas la UAB. La distribució de les pseudociències detectades és la següent:

TAULA 12
Distribució temàtica de les pseudociències

<i>Temàtica</i>	<i>Percentatge</i>
Constructivisme	44,0 % (22)
Psicoanàlisi	38,0 % (19)
Teràpia sistèmica	4,0 % (2)
Tests projectius	4,0 % (2)
Anàlisi transaccional	2,0 % (1)
Antipsiquiatria	2,0 % (1)
Psicoteràpia per l'art	2,0 % (1)
Inclassificable	4,0 % (2)

Com podem comprovar, la psicoanàlisi (Garcia Sevilla, 1985) sembla definitivament *destro-nada* pel constructivisme, conjunt de doctrines amb major o menor grau d'antirealisme (Pols, 1992), pseudociència actualment dominant en importants camps d'aplicació de la psicologia, amb els perjudicis consegüents.

2.3.3. *Classificació metodològica*

TAULA 13
Classificació metodològica de totes les tesis amb codi 61

<i>Metodologia</i>	<i>Percentatge</i>
<i>Teoria</i>	16,1 % (48)
Qualitativa	26,5 % (79)
Quantitativa	31,9 % (95)
Quasiexperimental	7,4 % (22)
Experimental	11,8 % (35)
Q. E. = 0,46	
Història	2,4 % (7)
Anàlisi gramatical	0,3 % (1)
Tecnologia	3,7 % (11)

En conjunt, la metodologia es decanta clarament (40,6 %) cap a una nul·la o molt baixa aplicació del mètode científic; malgrat l'anterior, esperançadorament la moda de les tesis (31,9 %) són les de tipus quantitatiu. La baixa credibilitat de la nostra psicologia és explicable pel baix ús que en fa dels experiments, única manera d'establir relacions de causa-efecte. És explicable el baix per-

TAULA 14
Peculiaritats metodològiques dels grups amb deu o més tesis, seguint l'ordre descendent

Tesis	Metodologia											Pseudociència							
	Total	T	Qual.	Quan.	Qexp.	Exp.	Q. E.	H	Tec.	An.gr.	A. T.	Psi.	T.proj.	T. sis.	P. A.	Antipsi.	C	I	Total
6101 Psicologia anormal	21,2 % (66)	10,6 % (7)	25,8 % (17)	45,5 % (30)	10,6 % (7)	4,6 % (3)	0,38	1,5 % (1)	1,5 % (1)			88,9 % (8)				11,1 % (1)			13,6 % (9)
610199 Pacients psiquiàtrics	6,1 % (19) ¹	10,5 % (2)	5,3 % (1)	47,4 % (9)	21,1 % (4)	10,5 % (2)	0,17	5,3 % (1)	5,3 % (1)			50,0 % (1)				50,0 % (1)			10,5 % (2)
6106 Psicologia experimental	13,2 % (41)	4,9 % (2)	12,2 % (5)	26,8 % (11)	17,1 % (7)	34,2 % (14)	0,18	4,9 % (2)	4,9 % (2)			50,0 % (1)	50,0 % (1)						4,9 % (2)
6114 Psicologia social	12,9 % (40)	32,5 % (13)	30,0 % (12)	30,0 % (12)	5,0 % (2)	2,5 % (1)	0,63					7,7 % (1)	7,7 % (1)				69,2 % (9)	7,7 % (1)	32,5 % (13)
611403 Comportament col·lectiu	4,5 % (14) ²	78,6 % (11)	14,3 % (2)	7,1 % (1)	7,1 % (1)		0,83					12,5 % (1)					62,5 % (5)	12,5 % (1)	57,1 % (8)
6104 Psicologia educacional	11,9 % (37)	21,6 % (8)	43,2 % (16)	21,6 % (8)	2,7 % (1)	5,4 % (2)	0,67				5,4 % (2)						81,8 % (9)	9,1 % (1)	29,7 % (11)
610402 Mètodes educatius	3,8 % (12) ³	16,7 % (2)	58,3 % (7)	8,3 % (1)		8,3 % (1)	0,82				8,3 % (1)						100 % (4)		33,3 % (4)
6102 Psicologia de nens i adolescents	10,0 % (31)	9,7 % (3)	45,2 % (14)	35,5 % (11)	3,2 % (1)	3,2 % (1)	0,57			3,2 % (1)		33,3 % (1)					66,7 % (2)		9,7 % (3)
6107 Psicologia general	5,8 % (18)	22,2 % (4)	16,7 % (3)	11,1 % (2)			0,78	33,3 % (6)	16,7 % (3)			66,7 % (2)					33,3 % (1)		16,7 % (3)

TAULA 14 (continuació)

Peculiaritats metodològiques dels grups amb deu o més tesis, seguint l'ordre descendent

Tesis	Metodologia											Pseudociència							
	Total	T	Qual.	Quan.	Qexp.	Exp.	Q. E.	H	Tec.	An.gr.	A.T.	Psi.	T.proj.	T.sis.	P.A.	Antipsi.	C	I	Total
6113 Psicofarmacologia	5,1 % (16)	12,5 % (2)		37,5 % (6)	6,3 % (1)	43,8 % (7)	0,13												
611301 Addicció	3,5 % (11) ⁴	18,2 % (2)		36,4 % (4)	9,1 % (1)	36,4 % (4)	0,18												
6103 Consell i guia	4,8 % (15)	20,0 % (3)	33,3 % (5)	13,3 % (2)	33,3 % (5)	33,3 % (5)	0,53					25,0 % (1)	25,0 % (1)	25,0 % (1)	25,0 % (1)	25,0 % (1)	25,0 % (1)	26,7 % (4)	
6109 Psicologia de personal i ocupacional	4,8 % (15)	33,3 % (5)	13,3 % (2)	33,3 % (5)	13,3 % (2)	13,3 % (2)	0,50		6,7 % (1)										
6105 Avaluació i mesures en psicologia	3,2 % (10)		30,0 % (3)	40,0 % (4)	10,0 % (1)		0,38		20,0 % (2)			100 % (1)						10,0 % (1)	

1. 28,8 % del codi 6101
2. 35,0 % del codi 6114
3. 32,4 % del codi 6104
4. 68,8 % del codi 6113

T: Teoria

Qual.: Qualitativa

Quan.: Quantitativa

Qexp.: Quasiexperimental

Exp.: Experimental

Q. E.: Quocient d'especulació

H: Història

Tec.: Tecnologia

A. G.: Anàlisi gramatical

A. T.: Anàlisi transaccional

Psi.: Psicoanàlisi

T. proj.: Tests projectius

T. sis.: Teràpia sistèmica

P. A.: Psicoteràpia per art

Antpsi.: Antipsiquiatria

C: Constructivisme

I: Inclassificables

centatge dels quasiexperiments, en relació amb els experiments, perquè els experiments són l'eina fàcil, potent i obligada per a avaluar tractaments (clínic o de laboratori) o mètodes d'intervenció (des dels educatius als socials). Per contra, els quasiexperiments són molt privatis de la psicologia en avaluar característiques de les persones o dels animals no manipulables experimentalment.

A continuació analitzem les peculiaritats metodològiques dels grups que en la nostra classificació temàtica tenen deu o més tesis, tot seguint l'ordre descendent, en nombre de tesis, de la nostra classificació temàtica per codi Unesco i subtemes.

2.3.4. Ordenació metodològica i comentari

A continuació s'inclouen els grups temàtics, suara estudiats, ordenats pel seu Q. E., tot fent esment dels punts de tall de les diferències significatives en relació amb el grup de totes les tesis amb codi 61:

TAULA 15
Grups temàtics ordenats pel seu Q. E.

Q. E.	Grup temàtic	
0,13	6113	Psicofarmacologia
	Diferència significativa P < 0,02	
0,17	610199	Pacients psiquiàtrics
0,18	6106	Psicologia experimental
0,18	6113 01 i 03	Addicció
	Diferència significativa P < 0,03	
0,38	6101	Psicologia anormal
0,38	6105	Avaluació i mesures en psicologia
0,46	61	Psicologia (totes les tesis)
0,50	6109	Psicologia de personal i ocupacional
0,53	6103	Consell i guia
0,57	6102	Psicologia de nens i adolescents
	Diferència significativa P < 0,04	
0,63	6114	Psicologia social
0,67	6104	Psicologia educacional
0,78	6107	Psicologia general
	Diferència significativa P < 0,03	
0,82	610402	Mètodes educatius
	Diferència significativa P < 0,001	
0,93	611403	Comportament col·lectiu

Els temes, quant al Q. E., s'ordenen des dels més biològics, amb el menor Q. E. obtingut, fins als més socials, amb el major Q. E. Aquesta clara ordenació podria ésser expressió del vell, i completament fals, prejudici de sempre: la natura seria susceptible d'ésser estudiada pel mètode científiconatural però no pas la conducta dels humans i de la seva cultura! És un prejudici fals perquè, entre d'altres raons, tant natura és un cervell com el comportament social que aquest cervell genera. També es pot entendre la gradació obtinguda com a una gradació entre la medicina i la sociologia, i situar la psicologia enmig. Aquesta explicació té un cert fonament històric perquè el mètode científiconatural s'emparà abans dels estudis mèdics que no pas dels sociològics. Però aquest raonament no és aplicable a la psicologia catalana perquè, justament, la introducció del mètode científic en medicina és coetània amb la seva introducció en psicologia: Ramon Turró fou el gran propagador del mètode de Claude Bernard, el científic, dins la medicina, però també fou l'impulsor i el mantenidor, des de l'IEC, del primer laboratori de psicologia experimental del nostre país. Fou, doncs, el brutal trencament cultural que representà la revolta i la dictadura franquista el responsable de la pèrdua metodològica de la psicologia. La medicina, homologable per les seves escasses implicacions culturals respecte a la psicologia, amb la medicina d'altres països resistí millor, i no sense grans penalitats, el trencament cultural i l'anticientifisme franquista. No cal estranyar-se, en aquest sentit, que la psicofarmacologia (6113) resulti tan clarament diferent, en puresa metodològica, respecte a la resta de tesis amb codi 61 ($khi = 6,1167$, $g. l. = 1$, $P = 0,013$): essent d'àmbit *internacional* i tenint darrere els forts interessos econòmics dels grans laboratoris farmacèutics, que cerquen l'eficàcia del mètode científic, seria impensable fer ara i ací una *psicofarmacologia* científica. Un raonament exactament a l'inrevés es podria aplicar als estudis sobre comportament col·lectiu (611403), també molt clarament diferent, en contaminació especulativa, respecte a la resta de tesis amb codi 61 ($khi = 11,384$, $g. l. = 1$, $P = 0,0007$): essent d'àmbit *local*, ací els *cuinem* i ací ens els *mengem*.

A partir de les diferències significatives entre el Q. E. de totes les tesis amb codi 61 i les de Q. E. inferior (tall entre addicció i psicologia anormal, $P < 0,03$) i entre les de codi 61 i les de Q. E. superior (tall entre psicologia d'infants i adolescents i psicologia social, $P < 0,04$), hem catalogat les tesis en tres grups anomenats: psicologia estàndard, la majoritària; psicologia rigorosa, la d'inferior Q. E.; i psicologia feble,¹ la de Q. E. superior.

No hem qualificat la psicologia d'*estàndard* perquè sigui *modèlica* o *exemplar* sinó per *típica* i *comuna*. És, de fet, una psicologia que a poc a poc es torna científica, arrossegant el llast del passat, circumstància que denota per l'encara hegemònica psicoanàlisi dins el seu encara rellevant àmbit pseudocientífic. Per tal d'accelerar la generalització del mètode científiconatural, caldria que els responsables de la nostra política científica, mitjançant una adequada gestió dels recursos públics, encoratgessin, fins i tot obliguessin, a *experimentar* encara que hom usés, com a carcassa teòrica, *doctrines pseudocientífiques*, perquè l'experimentació és el millor procediment per a desemmascarar-les (Kleijnen *et al.*, 1991; Linde *et al.*, 1997).

La psicologia *rigorosa* és la que hauria d'ésser l'estàndard, per *modèlica* o *exemplar*, a les tesis, moment de la iniciació a la recerca. En puresa metodològica no és perfecta perquè hom hi troba pensament pseudocientífic i la metodologia no es mostra totalment inclinada cap a l'experimentació. Així i tot, és el tipus de psicologia que caldria esperar d'un país amb tradició experimental

1. No ha estat el cas, però podríem haver trobat una tesi teòrica molt rigorosa i malgrat això hauria estat inclosa dins d'aquest apartat.

TAULA 16
 Catalogació de les tesis segons Q. E.

Tesis	Metodologia										Pseudociència									
	Total	T	Qual.	Quan.	Qexp.	Exp.	Q.E.	H	Tec.	A.G.	A.T.	Psi.	T.proj.	T.sis.	P.A.	Antipsi.	C	I	Total	
Psicologia estàndard	44,1 % (137)	13,1 % (18)	29,9 % (41)	38,0 % (52)	6,6 % (9)	8,0 % (11)	0,43	0,7 % (1)	2,9 % (4)	0,7 % (1)		64,7 % (11)		5,9 % (1)	5,9 % (1)	17,6 % (3)			12,4 % (17)	
6101 Psicologia anormal																				
6102 Psicologia de nens i adolescents																				
6103 Consell i guia																				
6105 Avaluació i mesures en psicologia																				
6109 Psicologia de personal i ocupacional																				
Psicologia rigorosa	28,0 % (87)	9,2 % (8)	6,9 % (6)	34,5 % (30)	14,9 % (13)	31,0 % (27)	0,16	3,4 % (3)				50,0 % (2)	25,0 % (1)			25,0 % (1)			4,6 % (4)	
610199 Pacients psiquiàtrics																				
6106 Psicologia experimental																				
6113 Psicofarmacologia																				
6105 Avaluació i mesures en psicologia																				
611301 i 611303 Addicció																				
Psicologia feble	38,9 % (121)	31,4 % (38)	33,1 % (40)	19,0 % (23)	3,3 % (4)	3,3 % (4)	0,64	5,0 % (6)	5,0 % (6)		5,1 % (2)	12,8 % (5)		2,6 % (1)		71,8 % (28)		7,7 % (3)	32,2 % (39)	
6104 Pacients educacional																				
610402 Mètodes educatius																				
6114 Psicologia social																				
611403 Comportament col·lectiu																				

T. Teoria

Qual.: Qualitativa

Quan.: Quantitativa

Qexp.: Quasixperimental

Exp.: Experimental

Q. E.: Quocient d'especulació

H.: Història

Tec.: Tecnologia

A. G.: Anàlisi gramatical

A. T.: Anàlisi transaccional

Psi.: Psicoanàlisi

T. proj.: Tests projectius

T. sis.: Teràpia sistèmica

P. A.: Psicoteràpia per art

Antpsi.: Antipsiquiatria

C.: Constructivisme

I: Inclassificables

en psicologia i oberta a debatre qualsevol tema, fins i tot els pseudocientífics, amb les armes de la ciència, fonamentalment el mètode i la replicació de procediments i de resultats (Goodstein, 1996).

Les 121 tesis corresponents a la psicologia feble, el 38,9 % de totes les tesis, avalen l'afirmació de Viladiu (1999) que «generalment s'accepta que un increment de les tesis llegides es correspon amb una major quantitat de publicacions científiques, encara que no vol dir res del seu valor qualitatiu». Aquesta manera de fer psicologia l'hem anomenada *feble* no sols pel seu acientifisme (la *forta* o *dura* seria la científica) sinó perquè recorda, i en participa, l'amalgama ideològica, anti-científica i volgudament *provisional* i *contradictòria*, anomenada «pensament feble» (Vattimo i Rovatti, 1983). Com més va més fondo es fa l'abisme entre pensament tradicional i ciència justament perquè, en països com els nostres, l'opinió majoritària encara no ha arribat a considerar certs temes com pertanyents a l'àmbit de la psicologia científica: des de les capacitats humanes als valors; aquests temes encara romanen *tradicionalment* en mans del pensament *tradicional*". Si hom vol un pensament *dur* li cal una psicologia *dura* que li expliqui tantes i tantes coses que serien del seu més alt interès. D'altra banda, pensar qualque cosa de nova en les relacions entre pensament tradicional i psicologia és d'una extrema ingenuïtat: tot ja està dit i, per això, assistim impotents a la repetició de polèmiques ja absolutament *passades* (Bunge i Ardila, 1988), en tots els sentits.

Però «*primum vivere, deinde philosophari*» i, si deixem de banda les filigranes del pensament *culte*, en l'aspecte pràctic encara la situació és pitjor. D'entrada, assistim a la hipocresia de predicar febleses de pensament i d'exigir, per contra, tractaments mèdics, vaccins, ponts, ordinadors, cotxes, etc., ideats per científics durs i produïts per tecnòlegs pragmàtics. Per què, coherentment, els pensadors febles no demanen tractaments mèdics febles? Els trobarien, n'hi ha centenars. Volen que el seu metge sàpiga, i molt, i molt durament, però després el critiquem perquè «cada vegada sap més d'una cosa i ignora més de més coses». Però, i el criticaire, sap cada vegada més de més coses o just ho fa veure? I encara és pitjor quant a la psicologia: si un metge s'equivoca és perquè no en sap, però la medicina continua científicament *sacralitzada*, però si un psicòleg s'equivoca llavors això confirma l'acientificitat de la psicologia però no qüestiona en absolut la competència del psicòleg. Per això (afortunadament?) no hi ha la hipocresia esmentada dins la nostra psicologia perquè, meditant sobre la metodologia de les tesis, tot passa com si demanéssim als nostres recercadors una psicologia rigorosa i competitiva just per a publicar *papers* internacionals i per contra deixéssim el futur dels nostres països, l'*educació*, l'ensenyament del nostre jovent, com a competència de la psicologia feble. En quatre mots, les multinacionals dels fàrmacs exigeixen molt, científicament, i per això, com hem vist, la psicofarmacologia és l'àmbit amb menor Q. E. (0,13), mentre que l'àmbit dels mètodes educatius, l'eina del nostre futur, té quasi el més gran Q. E. (0,82). Quan les nostres autoritats polítiques esdevindran científicament tan exigents (Garcia *et al.*, 1998) com les multinacionals dels fàrmacs?

3. El finançament

Aquest estudi es limita, com la resta de reports, al finançament públic.

a) *Ministeri d'Educació i Cultura*

L'estudi ha estat elaborat a partir de les taules d'ajuts concedits entre 1990 i 1995:

- Projectes del Pla nacional de R+D
- Infraestructura del Pla nacional de R+D (no se n'ha concedit cap)
- Accions especials del Pla nacional de R+D
- PETRI (Programa nacional per a la transferència de resultats científics i tècnics) (no se n'ha concedit cap)
- Projectes del Programa sectorial de promoció general del coneixement
- Ajuts del Ministeri d'Educació i Cultura per a la realització de congressos
- Ajuts MEC per a subvencionar estades de recercadors estrangers en règim d'any sabàtic (no se n'ha concedit cap)
- Accions especials MEC
- Projectes del III i IV Programa marc
- Grups de recerca subvencionats per la UB i la URV (són les úniques universitats que tenen aquest tipus de convocatòria)
- Projectes del Fons d'investigacions sanitàries.

Aquesta informació ha estat aportada pel MEC, excepte en els projectes del FIS (s'han extret de les memòries en el cas de la UAB) o dels grups de la UB o URV, que ha estat una informació que prové de les oficines de recerca respectives.

b) CIRIT

Pel que fa a tots els ajuts concedits dins del I Pla de recerca, només disposem de dades genèriques del nombre d'ajuts i l'import per departament. Per tant, no s'han pogut considerar en les anàlisis que tenen en compte altres dades, com ara informació desglossada per recercadors i tipus de recerca finançada.

ARCS	Ajuts per a la realització de congressos i simposis científics, humanístics i tecnològics
BE	Beques i ajuts per a estades per a la recerca a fora de Catalunya (concessions)
CC	Ajuts per a l'organització de cicles de conferències i cursos específics especialitzats, cursos CIRIT
FI-FIAP	Beques predoctorals per a la formació de personal recercador (concessions)
PIR	Programa d'infraestructura de recerca
PIV	Ajuts per a subvencionar estades de professors i recercadors visitants
SGR	Ajuts per a potenciar als grups de recerca consolidats i donar-los suport
MSC	Ministeri de Sanitat i Consum
DGICYT	Direcció General d'Investigació Científica i Tècnica
CICYT	Comissió Interministerial de Ciència i Tecnologia
MEC	Ministeri d'Educació i Cultura
UE	Unió Europea

3.1. Pòrtic

Per a introduir-nos en la descripció de les dades, val la pena de fer dues consideracions, a fi de ponderar tant les xifres com el rendiment de la recerca. En primer lloc, és important de valorar, en termes econòmics globals, la situació de la recerca en psicologia. Els fons destinats a les diverses partides sumen, per al període 1990-1995, una quantitat que no arriba als 600 MPTA. Això considerant el finançament estatal juntament amb el finançament autonòmic. Per a fer-nos una idea del que representa aquesta xifra, podem comparar-la, per exemple, amb els fons recaptats per *La Marató de TV3*, que es mostren a la taula 17.

TAULA 17
Diners destinats a la recerca en psicologia (1990-1995) versus diners recaptats per La Marató de TV3 (1992-1995)

<i>Origen dels fons</i>				<i>N</i>	<i>Diners/ajut</i>	<i>Diners totals</i>	<i>Diners/anualitat</i>
Finançament estatal i de la Unió Europea				76	3.537.672	268.863.072	53.772.614
Finançament autonòmic				116	2.586.157	299.994.212	59.998.842
Global				192	2.962.798	568.857.216	113.771.458
La Marató *							
1992	1993	1994	1995				
204.676.000	391.451.112	505.036.624	339.501.156	81	17.785.987	1.440.664.892	360.166.223

* Segons la darrera consulta de dades del web, 15/01/2001.

Convé recordar que els fons de *La Marató* es distribueixen entre diversos grups que investiguen un tema específic; en canvi, el finançament diguem-ne ordinari, ha d'abastar tots els temes de recerca que es planteja la psicologia a Catalunya, cosa que encara desnivella més les inversions respectives. La veritat és que les xifres de la taula 17 mostren una realitat decebedora. Malgrat això, hem dut a terme la descripció analítica de com ens hem gastat aquests diners que, per migrants, tenen (irònicament) un valor afegit.

En segon lloc, és fonamental assenyalar que la major part dels recercadors són professors universitaris, la resta seria el curt nombre de becaris pre i postdoctorals.² El fet que la recerca en psicologia sigui duta a terme per professors, significa que el personal recercador és, a la vegada, personal docent. Ni els sous percebuts, ni la càrrega en hores de docència per aquests professors són gaire diferents dels que reben i imparteixen, respectivament, els professors que sols es dediquen a la docència. Això constitueix un greuge comparatiu que genera una situació insostenible per indigna, perquè el primer grup de professors poden comprometre fins a 32 hores/setmana en recerca, mentre el segon grup té 0 hores/setmana en aquest concepte.

2. Un grup de CSIC (poc nombrós) no ha pogut entrar en l'anàlisi estadística, perquè a les taules on figurava tot el conjunt del finançament aquest grup no hi era previst.

Tot això no es pot deslligar de la valoració de les sumes dedicades a la recerca, perquè quan es parla de diners, hom tendeix a esperar resultats adients a la inversió, doncs bé, els recursos humans també són inversió. Per consegüent, cal tenir tot plegat en compte a l'hora de valorar què podem esperar pel que fa al profit d'aquesta inversió, atesa la situació. La problemàtica que plantejem no és nova, Ferrater (1979) va parlar de la precària situació dels recercadors i la migradesa dels fons destinats a la recerca, però en aquell moment semblava que anàvem camí de trobar solucions. I d'aleshores ençà és cert que hi ha hagut una millora de la situació en xifres absolutes, perquè a causa de la precarietat d'aleshores qualsevol augment és notable, però en termes relatius hem avançat poc. Estem molt lluny de sentir-nos mitjanament satisfets, si més no, mentre destinem a la recerca xifres tan irrisòries, i la dedicació dels recercadors estigui basada en la pluriocupació no remunerada.

Pel que fa a la psicologia, doncs, sembla clar que no hi ha hagut voluntat política de redreçar la situació, tal com hem explicat a la introducció d'aquest report. Potser perquè al marge de la part generalitzada del problema (i que afecta tot el conjunt d'àmbits de recerca a Catalunya), els psicòlegs, a casa nostra, no ens n'hem sortit quant a donar la imatge (i la resposta) d'un col·lectiu professional solvent, que contribueix a l'equilibri i el benestar individuals i socials.

3.2. De la procedència dels fons: estatal o autonòmica

Ja hem vist a la taula 17 que les quantitats procedents d'ambdós tipus de fons són similars. A la taula 18 podem veure que la UB i la UAB se'n duen les partides més grans del total, cosa que no és estranya perquè la resta d'universitats són de creació recent i considerablement més petites. El patró de distribució dels fons estatals i autonòmics no és igual per a les dues universitats amb més solera, i la UB és afavorida notablement pel total d'ajuts autonòmics.

TAULA 18
Origen dels fons totals

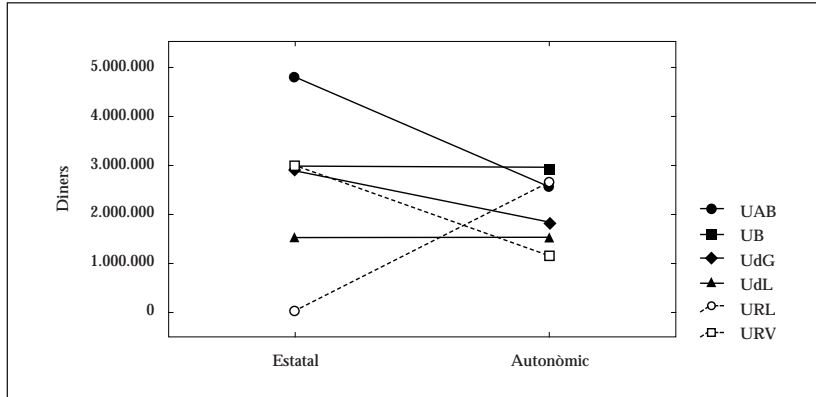
<i>Universitat</i>	<i>Fons estatals/europeus</i>	<i>Fons autonòmics</i>
UB	132.903.000	175.071.600
UAB	119.719.000	86.853.000
UdG	5.786.052	12.675.999
UdL	1.500.000	3.000.000
URV	8.955.000	9.207.592
URL	0	13.186.000

En canvi, pel que fa al finançament relatiu per projecte, el patró s'inverteix (figura 1), i aquest cop l'afavorida és la UAB, però per fons estatals. La Universitat Rovira i Virgili és la menys afavorida per aquest concepte, quant al finançament autonòmic, i la de Lleida és proporcionalment la menys afavorida pel finançament estatal.

3.3. Les universitats grans

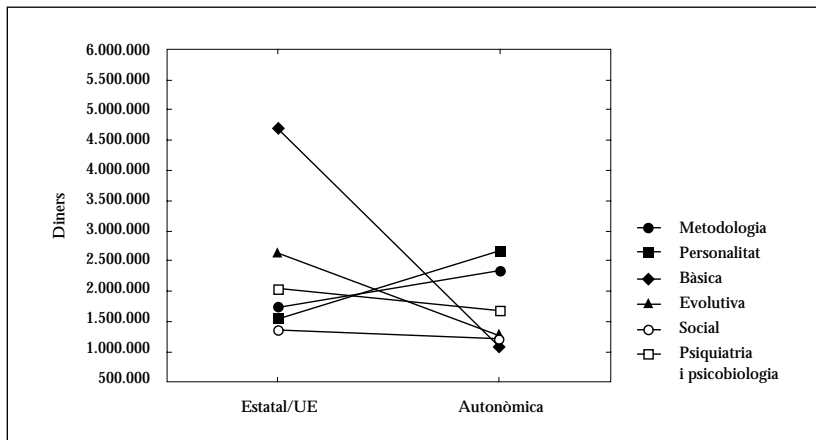
3.3.1. Els departaments de la UB

FIGURA 1
Diners/ajut
segons font de finançament
per universitats

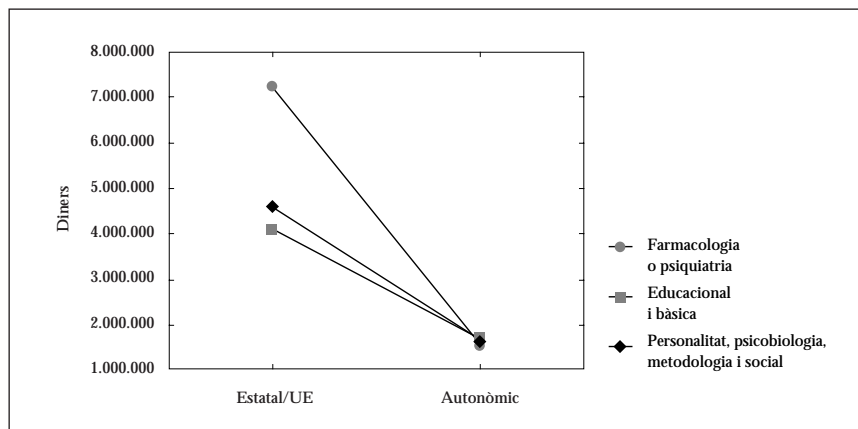
A la UB, exceptuant-ne un departament, el finançament autonòmic, tant en termes absoluts com relatius, ha estat superior a l'estatal (figura 2). El Departament de Bàsica però, es dispara en ambdós conceptes quant al finançament estatal. El Departament de Personalitat té els projectes més ben finançats pels fons autonòmics.

FIGURA 2
UB: Diners/projecte
segons font de finançament
per departaments

3.3.2. Els departaments de la UAB

FIGURA 3
 UAB: Diners/projecte
 per departaments
 segons font de finançament

A la UAB, tant als totals com als relatius, tots els departaments reben millor finançament per fons estatals (figura 3). Destaca el macrodepartament de Personalitat (format per quatre àrees de coneixement) amb els màxims totals, tan estatal com autonòmic, i sense diferències entre ambdós. Els projectes relativament més ben finançats són els del Departament de Farmacologia i Psiquiatria (la presència de titulats en medicina podria ser una de les explicacions).

3.3.3. Els programes estatals

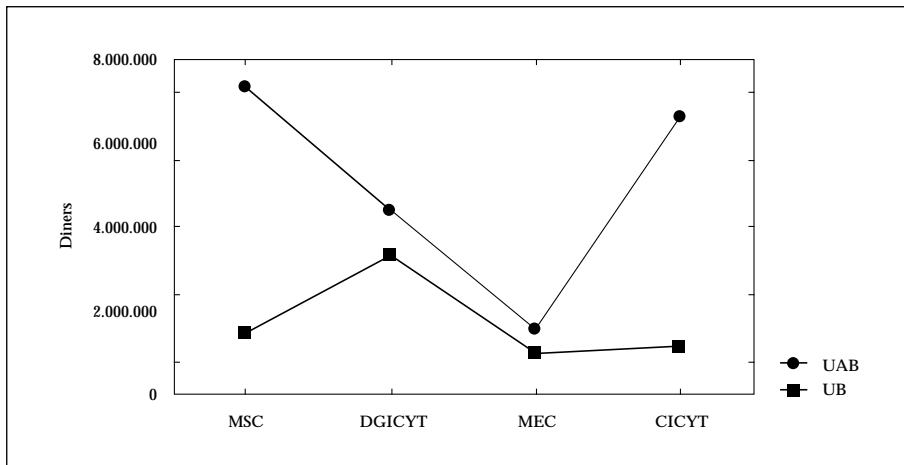
TAULA 19
 Finançament total segons els diferents programes estatals

	UAB	UB
MSC	24.660.000	880.000
DGICYT	85.711.014	118.360.003
MEC	2.033.000	800.000
CICYT	7.315.000	950.000

Dels diversos programes que comporta l'ajut estatal, la UB s'aprofita sobretot del programa de la DGICYT (taula 19). La resta de programes tenen poca rellevància. No obstant això, aquesta universitat és l'única, en el període estudiat, que té projectes finançats per la Unió Europea.

La UAB també té com a font principal de finançament el programa de la DGICYT, però és remarcable que, quant a diners/projecte, també són importants els fons procedents del MSC (Ministeri de Sanitat i Consum) i la CICYT (Comissió Interministerial de Ciència i Tecnologia), amb els màxims relatius per aquesta universitat (figura 4).

FIGURA 4
Segons tipus d'ajut
(excloent-ne els de la UE)

3.3.3.1. La metodologia dels projectes

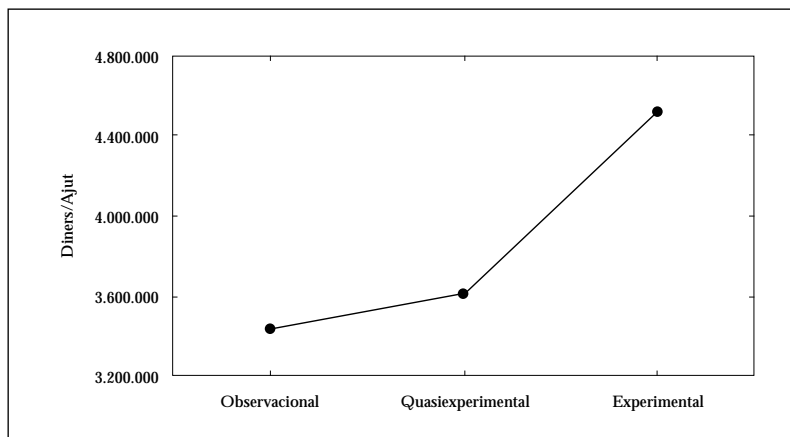
D'una manera semblant a com hem fet amb les tesis doctorals, hem volgut saber si els ajuts afavoreixen algun tipus de metodologia dels projectes de recerca. Aquest estudi malauradament només s'ha pogut fer amb els projectes de finançament estatal, perquè no teníem dades adients de la CIRIT. Malgrat això, com que els ajuts d'aquesta comissió han estat adreçats sobretot a la formació dels recercadors, és probable que aquesta anàlisi fos redundant amb la de les tesis.

En primer lloc, volem remarcar el baix nombre de projectes *teòrics*, només detectables a la UB. Per tant, a la figura 5 apareixen els de metodologia empírica.

Pel que fa al total de diners, aquests són més elevats en els estudis experimentals a la UB i els observacionals a la UAB. Els projectes relativament més ben pagats han estat els experimentals en ambdues universitats.

És ben clar que això contrasta amb el que hem pogut veure a l'apartat adreçat a l'estudi de la metodologia de les tesis doctorals; el panorama, doncs, pel que fa a projectes amb finançament estatal, no és tan negre.

FIGURA 5
 Ajuts estatals/projecte
 segons la metodologia emprada (UB i UAB)

3.3.3.2. El sexe del recercador principal

Té interès considerar si homes i dones, com a responsables de fons destinats a la recerca, han obtingut diferents quantitats de diners (taula 20). Aquesta anàlisi només ha estat possible pel que fa als fons estatals, perquè són els únics que donaven el nom del recercador principal.

TAULA 20
 Ajuts estatals segons el sexe del recercador principal

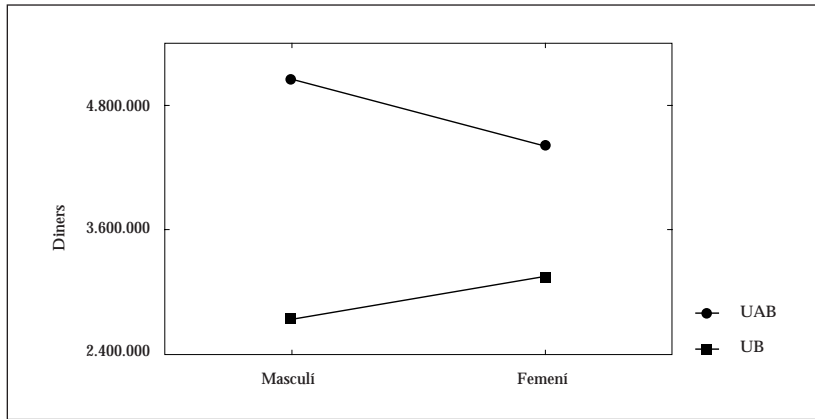
	Homes	Dones
UB	65.431.992	68.970.992
UAB	75.620.008	44.099.000

Quant als totals mostrats a la taula 20, les dones de la UB obtenen més diners que els homes de la mateixa universitat, i aquesta diferència es manté en els diners assignats per projecte. A la UAB hi ha una gran diferència quant als totals, entre els homes i dones, amb superioritat masculina.

Però a nivell relatiu aquesta diferència es redueix dràsticament i les recercadores d'aquesta universitat obtenen per projecte més diners que les de la UB, i fins i tot més que els homes d'aquesta universitat (figura 6).

En resum semblaria que la UAB té dèficit quant a recercadores responsables de projectes. D'altra banda, a la UB tant els recercadors com les recercadores varen obtenir menys diners per projecte que els de la UAB. Aquestes dades són congruents amb els resultats de l'enquesta realitzada entre els professors de la UAB, descrita en l'apartat dedicat als professors universitaris i la recerca.

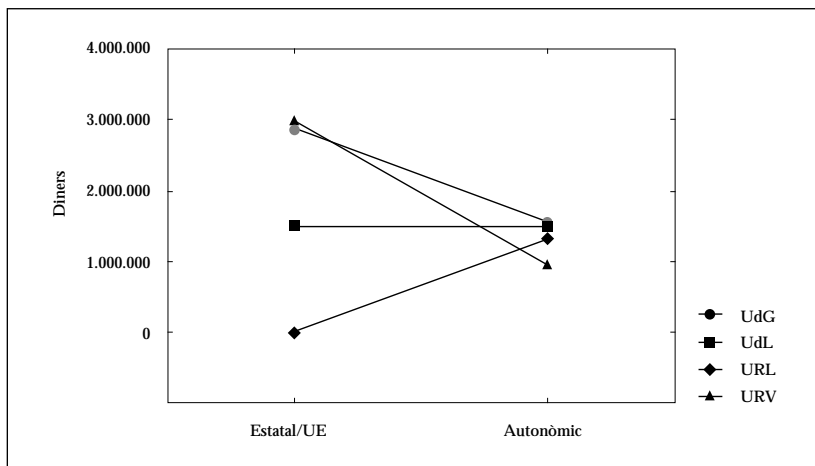
FIGURA 6
Ajuts estatals: diners/projecte
segons el sexe de l'investigador principal
UB i UAB

3.4. Les universitats joves (UdG, UdL, URV, URL)

Aquestes universitats van ser creades a partir de 1993, per tant no podem comparar els totals amb les altres dues universitats de Catalunya; en canvi sí que té sentit de comparar-les entre si, i també de comparar la quantitat de diners per projecte finançat pels diversos fons de finançament.

FIGURA 7
Diners/ajut
segons font de finançament
per universitat

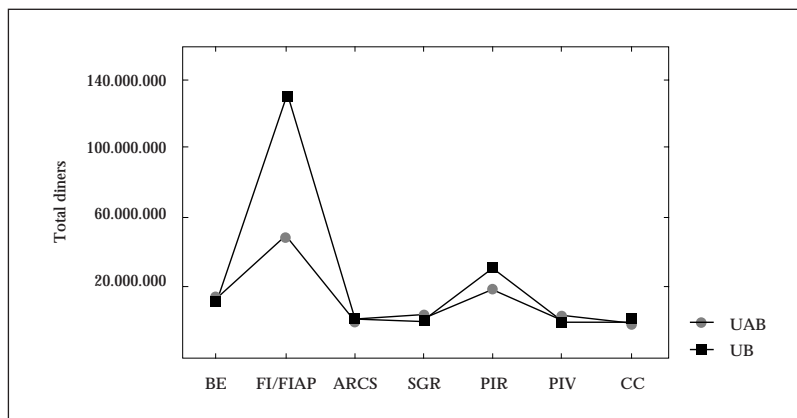
En conjunt, aquestes universitats reben més diners del govern autònom que de l'Estat; no obstant això, els ajuts estatals valoren millors els diferents projectes. La Universitat de Lleida és potser la menys afavorida, si mirem la figura 1. Si comparem totes les universitats, queda clar que les universitats de Girona i la Rovira i Virgili reben una quantitat de diners per projecte estatal igual que la Universitat de Barcelona, i en aquest sentit, estarien normalitzades.

Observant la figura 7, remarquem que la Universitat Ramon Llull, té una retribució per projecte dins la franja alta, pel que fa al finançament autònom (vegeu l'apartat 3.5). Mentre que la Universitat Rovira i Virgili és discriminada negativament quant a finançament autònom per projecte. D'aquestes universitats *joves* el més és el baix nivell de finançament estatal de la Universitat de Lleida, i el (paradoxalment) alt finançament autònom d'una universitat privada, la Ramon Llull.

3.5. Els programes autònoms

Globalment, el finançament autònom afavoreix la UB. Les universitats públiques de formació recent queden molt per sota d'aquesta Universitat, i la UAB se situa a mig camí. Aquest patró de distribució, juntament amb l'atomització de recursos, en detriment, potser, de la seva efectivitat, són les característiques generals del finançament autònom, que, no oblidem, és d'un import global lleugerament superior al finançament estatal (figura 8).

FIGURA 8
Ajuts autònoms
per a diferents programes
UB i UAB

Pel que fa als diferents programes autònoms i en subvencions totals, destaca la UB en formació de recercadors i en programa d'infraestructura. En canvi, la UAB ha rebut el finançament més elevat en ajuts a grups consolidats, i té el màxim de subvenció de fons infraestructural per projecte (figures 9 i 10). No obstant això, considerant les quantitats, que s'han de repartir en cinc anys, el balanç pel que fa a les dues grans universitats catalanes és desolador.

FIGURA 9
Ajuts autonòmics
per a diferents programes
UdG, UdL, URV, URL

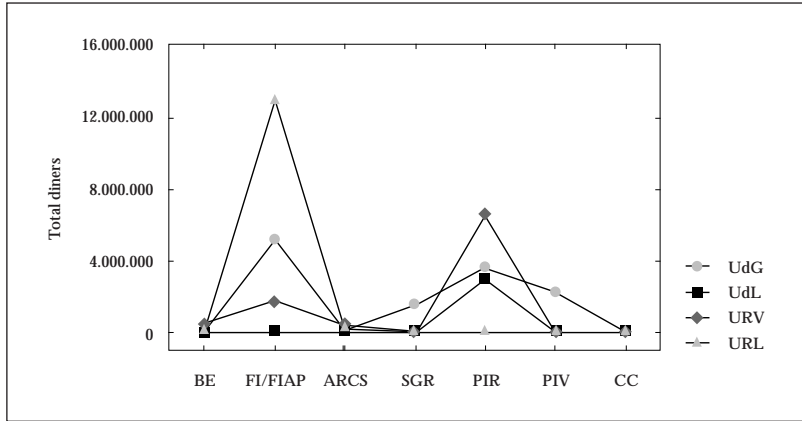
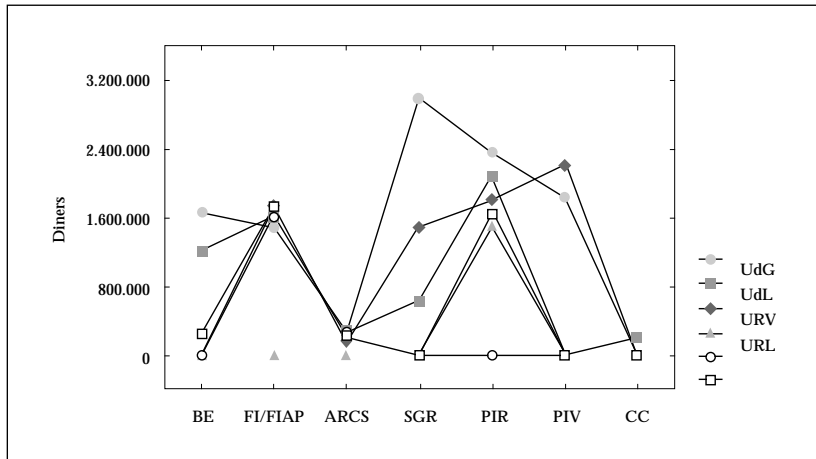

FIGURA 10
Ajuts autonòmics
Diners/projepte
per universitats

Pel que fa a la resta d'universitats, la de Girona ha rebut l'import més elevat destinat a acollir professors visitants, i també ocupa el segon lloc després de la UAB en ajuts a grups consolidats. La Universitat de Lleida ha rebut sobretot ajuts infraestructurals. Aquest també és el programa més afavorit a la Rovira i Virgili, que també ha rebut fons per a la formació de receradors. Un fet remarcable és que la Universitat Ramon Llull, tot i ser privada, ha rebut ajuts autonòmics d'importants més elevats que les universitats públiques de creació recent (UdG, UdL i URV). A la

taula 21 podem veure com s'han repartit aquests fons, que sobretot s'han adreçat a la formació de recercadors, i a la taula 18, el seu import.

TAULA 21
Ajuts autonòmics a la URL

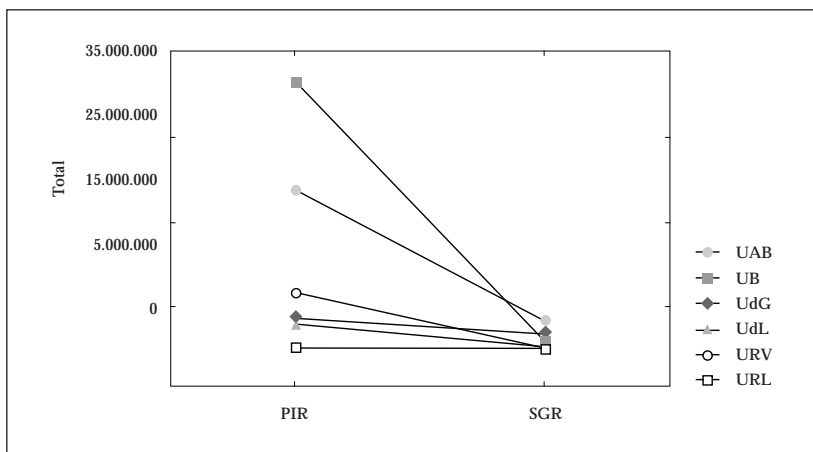
	<i>Diners/ajut</i>	<i>N</i>	<i>Totals</i>
FI/FIAP	3.234.000	4	12.936.000
ARCS	250.000	1	250.000
Global	1.742.000	5	13.186.000

Aquesta particular distribució creiem que mereix un toc d'atenció adreçat a qui distribueixen aquests ajuts. Però, tot i això, convé no perdre de vista que seguim discutint quantitats penosament petites.

3.5.1. Programes d'infraestructura i de suport a grups consolidats

Aquesta part podria ésser considerada el finançament autonòmic *de base*, perquè és la que, a la llarga, podria influir en la qualitat de la recerca; són els ajuts que *es queden* als departaments. Tant si es tracta de material inventariable com d'un suport ordinari a grups consolidats, és especialment rellevant, perquè sovint a les universitats no hi ha pressupost de funcionament per a la recerca (que no sigui indirecte, ni d'assignació a projectes concrets).

FIGURA 11
Ajuts autonòmics
PIR i SGR
per universitats

A la figura 11, podem veure que els fons del PIR segueixen el patró típic de distribució dels fons autonòmics que estem observant. Aquí el més remarcable seria la migradesa dels fons. Això és més greu si considerem que no es parteix, en cap universitat, d'una situació de dotació infraestructural mínimament suficient. Pel que fa als grups consolidats, els ajuts tenen un valor gairebé simbòlic per esquifits. En aquest cas, la UAB supera la resta d'universitats, encara que la diferència és molt minsa.

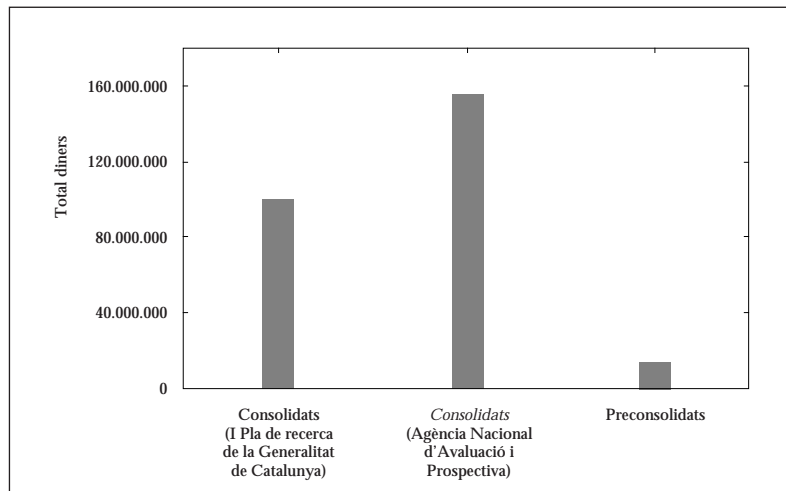
3.6. La política de la consolidació *versus* la realitat de la consolidació

L'exasperant migradesa dels recursos, com dèiem a l'apartat 3.1, genera una plusvàlua en l'apreciació d'aquests recursos molt excessiva i minuciosa. Té sentit, doncs, demanar-se si els diners són ben distribuïts i la consideració de qualitat entre els diferents grups de recerca.

Tal com veurem a la part dedicada als diferents grups de recerca, el primer Pla de recerca 1993-1996, va establir la qualificació de grups de recerca de qualitat entre els diferents equips que reu-nien uns requisits no solament de qualitat sinó, curiosament, de quantitat (pel que fa al nombre de recercadors adscrits al grup). Nosaltres hem anomenat aquests grups *consolidats*, d'acord amb la terminologia actual. D'altra banda, la DGICYT (Direcció General d'Investigació Científica i Tecnològica) finança projectes de recerca i atorga altres fons, infraestructurals, accions especials i becaris per a participar en aquests projectes.

En aquest context, un projecte pressuposa un equip, reconegut també en termes de qualitat, tan pel que fa al recercador principal com a la resta de l'equip. Però, en aquest cas no s'exigeix una dimensió crítica de grup, i sí que es para atenció a la dedicació al projecte (quant a hores setmanals) dels components de l'equip. Això ha provocat, i provoca, que un bon nombre de grups

FIGURA 12
Total d'ajuts estatals
per categories dels grups de recerca

—que no compleix algun dels requisits imposats per a la *consolidació*—, s'hagi *consolidat de facto*, pel fet de rebre de forma ininterrompuda finançament estatal o de la UE. A més a més, les diverses universitats, amb l'excepció de la UAB, han atorgat la categoria de grups *preconsolidats*, als grups de recerca que els han semblat més adients, segons criteris propis de cada universitat.

A la figura 12, hom pot comprovar que, pel que fa al finançament estatal (que homologa tot tipus de grup sobre la base de l'avaluació de la qualitat a través de l'ANEP (Agència Nacional d'Avaluació i Prospectiva), són precisament els grups *consolidats* els que aporten una suma més elevada de fons estatals de recerca a les seves universitats. Aquest fet mereix segurament una reflexió. I la podem afinar valorant la productivitat relativa d'aquests grups, les dades d'alguns dels quals podem trobar a l'apartat 5 d'aquest report (els grups de recerca de qualitat).

4. Els professors universitaris i la recerca

4.1. Objectiu de l'enquesta

Atès que bona part de la recerca psicològica és generada a la universitat, ens plantejarem avaluar la situació dels recercadors i de la recerca en psicologia dins l'àmbit universitari durant el període acadèmic 1990-1995. A la universitat cal formar recercadors i donar les condicions necessàries perquè aquesta tasca sigui duta a terme de la millor manera possible. Per aquest motiu, cal tenir ben definida la carrera i les funcions de recercador i la seva relació i coordinació amb les tasques docents que també cal que desenvolupin a la universitat. Així, el nostre objectiu fou el de conèixer el parer dels recercadors professionals en psicologia respecte de l'organització i el finançament de la recerca dins la universitat, fins a quin punt les institucions els havien facilitat aquesta tasca i la seva trajectòria formativa com a recercadors.

4.2. Material i mètode

Considerant que els aspectes avaluats en aquest apartat afecten per igual totes les universitats catalanes i que per això no caldria esperar diferències entre els recercadors segons la seva pertinença a una universitat o a una altra, s'optà per treballar únicament sobre la població de professors titulars que hagueren obtingut la plaça en propietat durant el període en estudi (1990-1995) a la UAB. La tria de la UAB fou per raons bàsicament pragmàtiques: proximitat espacial amb els encarregats de la supervisió de la recollida de qüestionaris, facilitat de l'obtenció de llistes de personal, etc. Per una qüestió que escapà al control dels enquestadors (reticències a respondre d'alguns dels enquestats), finalment no es treballà sobre la població objectiu, sinó sobre una mostra d'aquesta esbiaxada per la variable *desconfiança*.

Adreçarem una enquesta (vegeu l'annex 7) per correu intern a la totalitat de professors titulars i catedràtics de la Facultat de Psicologia de la UAB que havien obtingut la plaça en propietat i que exercien a Bellaterra durant el període 1990-1995. Les àrees de coneixement a què estaven inscrits els professors enquestats eren: 1) psicologia bàsica, 2) psicologia evolutiva i de l'educació, 3) personalitat, avaluació i tractament psicològic, 4) psicologia social, 5) metodologia de les ciències del comportament i 6) psicobiologia.

Les enquestes que no varen ser retornades en el temps previst (cinc setmanes) no varen ser considerades en l'estudi. En total, l'enquesta fou enviada a 38 professors, i la taxa de resposta fou aproximadament del 58 %. Les àrees de coneixement amb una major taxa de resposta varen ser la de psicobiologia i la de personalitat, avaluació i tractament psicològic (100 %), mentre la taxa menor va correspondre a psicologia bàsica (al voltant del 22 %). Aquesta distribució desigual de la taxa de resposta al qüestionari limita la representativitat de la mostra usada respecte a la totalitat de la Facultat de Psicologia, ja que deixa subrepresentada un àrea tan important en recerca com la psicologia bàsica.

4.3. Subjectes

L'edat dels enquestats oscil·lava entre els 35 anys (corresponia també a la moda) i 57 anys, amb una mitjana de 43,9 anys i una desviació estandarditzada (d.e.) de 7,6. La mostra estava formada per una majoria de dones (66,7 %), tal com calia esperar segons la distribució del sexe en la població d'origen (el 55,6 % de dones). La majoria d'enquestats eren llicenciats en psicologia (85,7 %) i només tres persones no ho eren (dues llicenciades en medicina i una en pedagogia).

L'any més freqüent d'obtenció de la llicenciatura era el 1986, si bé corresponia a 1981. La mitjana de temps transcorregut entre l'obtenció de la llicenciatura i l'inici de la tesi doctoral era de 3,7 anys (d.e. = 4,04); i la mitjana de la diferència entre l'any d'inici i de final de la tesi doctoral de 3,6 (d.e. = 1,7). El 1990 va ser l'any en què més enquestats varen obtenir la plaça de titular en propietat (dada que es corresponia amb la mediana).

Així, podríem dir que l'individu modal del nostre estudi és una dona de 35 anys, llicenciada el 1986 en psicologia, que triga uns tres anys a fer la tesi doctoral i obté la plaça de titular en propietat el 1990.

4.4. Resultats

4.4.1. *La tesi doctoral*

Podem considerar la realització de la tesi doctoral (pas previ indispensable a l'obtenció d'una plaça de professor titular en propietat) com el primer pas en la inversió de formació de personal recercador. Quant a la inversió en aquest procés, podem dir que només el 33,3 % dels enquestats referia haver gaudit d'una beca predoctoral, i d'aquests, el 43 % n'havia disposat només durant un any.

Segons aquestes primeres dades, podem considerar que la inversió que les administracions fan en la formació de recercadors professionals en psicologia ha estat realment escassa.

Respecte a la llibertat intel·lectual i de recerca, la majoria dels enquestats manifestaven haver percebut una quasi absoluta llibertat (la moda va ser 10 i la mediana, 9, en una escala de 0 a 10) a l'hora de triar el tema de la seva tesi doctoral i de les línies de recerca posteriorment establertes, així com haver mantingut una continuïtat important en la línia de recerca encetada en la seva tesi doctoral (moda i mediana igual a 8 en una escala de 0 a 10). Així, podem considerar que no hi ha restriccions ni traves intel·lectuals a l'hora d'establir i encetar línies de recerca en psicologia dins dels grups de recerca de la universitat.

4.4.2. *La relació contractual amb la universitat*

Un cop iniciada la relació contractual amb la universitat, la majoria dels qui obtingueren la plaça en propietat (86 %) després de la LRU ho varen fer des de la categoria d'ajudant Y2. Una dada curiosa és que cap d'ells va arribar a ocupar plaça d'ajudant Y1, ja que la trajectòria més comuna (43 %) és passar per les places d'ajudant Y3, d'ajudant Y2 i finalment de professor titular. Dels qui accediren a la plaça en propietat abans de la LRU, la majoria ho varen fer des de la plaça

de professor encarregat de curs (80 %) —en la majoria de casos (75 %) aquesta era l'única plaça de què havien disposat.

Aquesta trajectòria professional contrasta amb la realitat actual de la universitat catalana, on la majoria de professionals ocupen places de professor associat o de professor ajudant, i pateixen una situació professional precària i manca d'estabilitat contractual. Semblaria que el panorama contractual dins de la universitat ha canviat considerablement des del període en estudi a l'actual, des d'una diferència mitjana entre l'any de la lectura de la tesi doctoral i l'obtenció d'una plaça de professor titular en propietat de 2,9 anys (moda de 2 anys) a les actuals coordinadores de professors contractats, amb antiguitats en la immensa majoria dels casos molt superiors als tres anys, negociant l'estabilització professional amb les administracions.

4.4.3. *Les funcions dels recercadors*

Aproximadament, el 15 % de professors de la Facultat de Psicologia de la UAB no varen dedicar-se a la recerca universitària durant el període acadèmic 1990-1995. Comparativament, el 85 % restant de professors va estar investigant i ocupant una o diverses funcions de recerca com a investigador principal (IP) o director de projectes de recerca (DR), membre d'equip de recerca (no IP ni DR), o col·laborador a la recerca. Per exemple, un professor podia haver estat dos anys de col·laborador a la recerca i tres anys de membre de projecte de recerca durant el període acadèmic global de sis anys (1990-1995). A la taula 22 es presenten els percentatges de professors que van ocupar les funcions de recerca mencionades.

TAULA 22

Percentatges de professors enquestats de la Facultat de Psicologia de la UAB que ocuparen, o no, diferents funcions de recerca (investigador principal [IP] o director de projecte de recerca [DR], membre d'equip de recerca, o col·laborador), durant espais de temps variables (entre 1- 5 anys) al llarg del període acadèmic 1990-1995

Funció de recerca	Total d'anys	Proporció (%) per sexe		Proporció (%) del total
		Home	Dona	
IP o DR	No cap	25	55	80
	1-5	10	10	20
Membre	No cap	15	30	45
	1-5	20	35	55
Col·laborador	No cap	35	40	75
	1-5	0	25	25

Els valors dels percentatges del total (homes i dones) indiquen que la funció de recerca ocupada amb més freqüència al llarg del període acadèmic 1990-1995, és membre d'equip de recerca (el 55 % del professorat enquestat), seguida de col·laborador (25 %) i finalment d'IP o DR (20 %). La funció d'IP (o DR) va ésser ocupada amb una proporció equivalent d'homes que de dones (10 %), mentre

que la de membre de projecte de recerca tenia una proporció menor d'homes que de dones (20 % versus 35 %). Quant a la funció de col·laborador, va ésser exclusiva de les dones (0 % homes).

A la taula 23 poden observar-se els estadístics (mitjana, desviació típica, mediana, màxim i mínim) relatius al nombre d'anys durant els quals els professors enquestats van ocupar les diferents funcions de recerca mencionades al llarg del període acadèmic 1990-1995, pel total de la mostra i separatament per homes i dones.

TAULA 23

Nombre d'anys durant els quals els professors de la Facultat de Psicologia de la UAB van ocupar diferents funcions de recerca (investigador principal [IP] o director de projecte de recerca [DR], o membre d'equip de recerca, o col·laborador) al llarg del període acadèmic 1990-1995

<i>Funció de recerca</i>	<i>Sexe</i>	<i>Efectius</i>	<i>Mitjana</i>	<i>Dw</i>	<i>Mediana</i>	<i>Màxim</i>	<i>Mínim</i>
IP o DR	Home	7	1	1,73	0	4	0
	Dona	13	0,46	1,39	0	5	0
Membre equip	Home	7	1,57	1,9	1	5	0
	Dona	13	2,15	2,23	2	5	0
Col·laborador	Home	7	0	0	0	0	0
	Dona	13	1	1,47	0	4	0

Els resultats de les proves t, efectuades per estudiar la possible presència de diferències significatives entre homes i dones quant al nombre d'anys que ocupaven les funcions de recerca considerades al llarg del període 1990-1995, mostren que no hi ha diferències significatives entre sexe quant a ocupar funcions d'IP o DR, o membre d'equip de recerca. El nombre d'anys que les dones van ocupar la funció de col·laborador a la recerca és clarament diferent als homes, en el sentit que les dones van tenir una dedicació exclusiva ($p = 0,031$).

4.4.4. Dedicació a la recerca

Per tal de determinar el possible dèficit o superàvit en el temps de dedicació a la recerca finançada mitjançant projectes durant el període 1990-1995, calcularem un índex de compliment de la recerca (ICR) mitjançant la fórmula següent:

$$\text{ICR} = \frac{(\text{TDR } 90-91 + \dots + \text{TDR}94-95)}{(\text{TDO } 90-91 + \dots + \text{TDO}94-95)} * 100$$

on:

TDR: Temps de dedicació real a la recerca corresponent a un any acadèmic o mitjana d'hores setmanals que els professors pogueren dedicar realment a la recerca, tenint en compte llurs hores de dedicació a la docència i a altres tasques universitàries (classes, gestió, tutories, etc.).

TDO: Temps de dedicació oficial a la recerca corresponent a un any acadèmic o mitjana d'hores setmanals que els professors es comprometeren oficialment a dedicar als projectes universitaris de recerca.

Segons aquesta fórmula, un ICR de 100 % correspondria a una persona que hagués complert amb exactitud el temps de dedicació oficial a la recerca al llarg del període global 1990-1995. Valors de l'ICR inferiors a 100 % reflectirien una mancança, mentre que valors de l'ICR superiors a 100 % reflectirien un superàvit en el compliment del temps de dedicació oficial a la recerca al llarg del període global 1990-1995. Cal esmentar que els valors de TDR i TDO eren aportats pels mateixos professors enquestats.

Es van rebre nombrosos qüestionaris amb aquest apartat sense respondre. Així, les dades que a continuació es presenten corresponen a una mostra de 10 persones. La mitjana de l'índex ICR fou de 75,4 (d.e. = 32,42), amb un rang de valors de 40 a 125. A la taula 24 es presenten els descriptius referits a l'ICR, amb els resultats diferenciats per sexes. Els resultats de les proves t mostren que no hi hagueren diferències significatives entre homes i dones.

TAULA 24

Mitjana, desviació estandarditzada, mediana, màxim i mínim de l'índex de compliment del temps de dedicació a la recerca (ICR) dels professors de la Facultat de Psicologia de la UAB enquestats, corresponent al període acadèmic 1990-1995 i diferenciats per sexe

Sexe	ICR				
	Mitjana	Dw	Mediana	Màxim	Mínim
Home	64,06	31,35	53,13	110	40
Dona	83	33,63	84,06	125	41,33
Total	75,42	32,42	62,19	125	40

A la taula 25 es presenten els percentatges d'individus amb diferents valors de l'ICR, diferenciats per sexe i el percentatge total de la mostra corresponent.

TAULA 25

Percentatges de professors de la Facultat de Psicologia de la UAB amb un índex de compliment del temps de dedicació a la recerca (ICR) deficitari (<100 %) versus exacte (= 100 %) versus amb superàvit (>100 %) al llarg del període acadèmic 1990-1995

ICR	Proporció del total (%)
Deficitari	62,5
Exacte	8,3
Superàvit	29,2

Les dades indiquen que el 62,5 % del professorat enquestat obtenia un valor d'ICR inferior a 100, és a dir, resultaven *deficitaris* quant al compliment d'hores de recerca durant el període acadèmic 1990-1995. Només el 8,3 % feia un compliment *exacte* del temps compromès en projectes de recerca, i el 29,2 %, un compliment amb *superàvit*. Aquesta dada pot estar indicant una dificultat de dedicació a la recerca en l'àmbit universitari. La meitat dels enquestats que havien disposat, durant el període 1990-1995, d'algun projecte de recerca indica no haver arribat a fer les hores de dedicació teòriques.

Quant a les hores dedicades a la recerca, independentment de les compromeses en possibles projectes de finançament, durant el període acadèmic estudiat (1990-1995) hem observat una proporció més de la jornada laboral dedicada a la docència (59 %) en relació amb la recerca (34 %). És a dir, que la recerca ocupa un lloc secundari, si més no quant a dedicació, en les tasques del professor universitari. Una dada important és que per la mostra estudiada i en el decurs dels anys acadèmics des de 1990-1991 fins a 1994-1995, hi ha una progressiva dedicació a la docència en detriment de la recerca (taula 25). És important tenir en compte a l'hora d'interpretar aquesta dada que, a mesura que avancem en el període acadèmic estudiat, podem disposar d'un nombre creixent de professors titulars en la nostra mostra. Així, dels 21 professors entrevistats, només 11 (52 %) eren professors titulars durant el curs acadèmic 1990-1991, mentre que en el curs 1992-1993 ja n'eren 17 (el 81 % de la mostra). Segons això, a mesura que hi ha més professionals estabilitzats, la diferència entre el percentatge de jornada laboral dedicada a la docència i a la recerca varia, en detriment de la dedicació a la recerca.

TAULA 26

Diferència entre el percentatge de jornada laboral dedicat a la docència i el dedicat a la recerca (% docència - % recerca) per a cadascun dels anys acadèmics del període 1990-1995 a la Facultat de Psicologia de la UAB

<i>Anys acadèmics</i>	<i>% docència - % recerca</i>
1990-1991	15,9
1991-1992	17,3
1992-1993	30,8
1993-1994	32
1994-1995	29,8

Per tal de determinar com s'explicava aquesta variació en la diferència de percentatges dedicats a la docència i a la recerca, es varen efectuar proves de Wilcoxon comparant les puntuacions d'ambdues variables (% de dedicació a la docència i % de dedicació a la recerca) entre el primer període recollit (1990-1991) i cadascun dels cursos acadèmics posteriors fins a 1994-1995. El que es va poder apreciar fou que a mesura que avançàvem en la comparació, més enquestats passaven a referir més dedicació a la docència respecte al període 1990-1991, i les més destacades les corresponien a la comparació amb el 1993-1994 ($p = 0,06$) i *versus* el 1994-1995 ($p < 0,05$). Per contra, el percentatge de jornada laboral dedicat a la recerca no variava entre els enquestats de manera significativa a mesura que passaven els anys acadèmics. Aquestes dades semblen indicar, que a

mesura que avancem en el període estudiat i la mostra conté més professors titulars, trobem més exigència docent traduïda en el percentatge de jornada laboral dedicat a aquesta finalitat, mentre l'exigència respecte de la recerca es manté en el mateix nivell. Semblaria que la universitat primés la docència, i deixés en un segon pla la recerca.

Aquest darrer comentari estaria reforçat pel fet que els entrevistats manifesten haver realitzat una mitjana de 13,7 (d.e. 5,45) hores extra setmanals de dedicació a la recerca durant el període en estudi; és a dir, fora de la jornada laboral. Tenint en compte aquests resultats, semblaria que la recerca seria considerada per la universitat una activitat suplementària dels professors, i no una prioritat de la seva dedicació professional.

Relacionat amb tot això, els enquestats puntuen per sota de 5 en una escala de 0 (pèssima) a 10 (immillorable), l'adequació de l'organització universitària quant a la recerca i el suport econòmic que aquesta rep. En el primer cas, el 85 % dels enquestats no arriba a donar l'aprovat, i resulta en una nota mitjana de 2,9 (d.e.: 1,76); és diferent ($t = 2,37$; $p < 0,05$) la puntuació que atorguen els que durant el període 1990-1995 havien rebut finançament per a la recerca (nota mitjana 3,5; d.e.: 1,56) i els que no (mitjana 1,7; d.e.: 1,60). Respecte al suport econòmic, el 95 % puntuen per sota de 5, amb una nota mitjana de 2,1 (d.e.: 1,77); curiosament en aquest cas no hi ha diferències significatives ($t = 1,43$; $p = 0,17$) entre els que han tingut finançament econòmic o no.

4.4.5. *El finançament de la recerca*

A la taula 27 presentem l'evolució de les dades relatives als ajuts econòmics obtinguts per als professors per tal de finançar la seva recerca universitària al llarg del període acadèmic 1990-1995 a la Facultat de Psicologia de la UAB. Així mateix, es considera la font de finançament que pot ser ministeris espanyols, Generalitat, fons europeus, la mateixa UAB, o fundacions i institucions privades que són englobades a la categoria «Altres».

Les dades presentades revelen que la recerca feta pels professors enquestats durant el període 1990-1995 va ser finançada principalment pels ministeris espanyols, i s'observa un increment regular del finançament. Aquest augment, fora de significar una inversió estatal més elevada en la recerca, pot indicar que a mesura que en la mostra augmenta el nombre de titulars, hi ha més accés a aquests tipus d'ajuts. Després dels ministeris, i en ordre de major a menor contribució econòmica, van intervenir la UAB (8,6 %), els fons europeus (4,3 %) i la Generalitat de Catalunya (3,2 %), que s'igualen a la categoria «Altres». Així mateix, s'observa una disminució important dels ajuts econòmics rebuts pel professorat per part de la Generalitat de Catalunya i de la UAB, mentre que els ajuts europeus són estables. Cal remarcar l'elevat percentatge de professors sense ajuts econòmics per finançar la recerca universitària.

El fet que els ajuts econòmics no arribin a tots els qui fan recerca, o que les quantitats de què disposin no permetin un funcionament folgat, obliga els professionals a finançar de la pròpia butxaca alguns aspectes relacionats amb les tasques de recercador. Al llarg del període acadèmic 1990-1995 presentem a la taula 28 les dades recollides sobre el 100 % dels enquestats (percentatge de professors que afirmen haver contribuït a finançar de la seva butxaca diferents activitats relacionades amb la recerca universitària).

TAULA 27

Percentatges de professors que van rebre ajuda econòmica o no per part d'institucions estatals, locals i privades per finançar les seves recerques universitàries, en el període acadèmic 1990-1995, a la Facultat de Psicologia de la UAB

Tipus d'ajuts	Anys acadèmics					
	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1990-1995
Ministeris	44,4	47,4	47,4	57,9	63,2	52,1
UAB	11,1	15,8	5,3	5,3	5,3	8,6
Generalitat	5,6	5,3	5,3	-	-	3,2
Europa	5,6	5,3	5,3	5,3	5,3	4,3
Altres	-	5,3	5,3	5,3	-	3,2
Cap	33,3	21,1	31,6	26,3	26,3	27,7

TAULA 28

Percentatges de professors que afirmen haver contribuït a finançar de la seva butxaca diferents activitats relacionades amb la recerca universitària al llarg del període acadèmic 1990-1995 a la Facultat de Psicologia de la UAB

	Període acadèmic 1990-1995				
	Mai	Algunes vegades	Prou vegades	Moltes vegades	Sempre
Inscripció a jornades i congressos	-	14,3 %	19 %	23,8 %	42,9 %
Desplaçaments a jornades i congressos	-	9,5 %	23,8 %	19 %	47,6 %
Estades a jornades i congressos (allotjament o àpats)	-	4,8 %	19 %	19 %	57,1 %
Material de recerca (llibres i altres fons de recerca)	-	9,5 %	14,3 %	47,6 %	28,6 %
Publicació de material de recerca	30 %	10 %	20 %	20 %	20 %

Les dades presentades revelen una contribució important del professorat per a finançar la recerca universitària. El professor no s'ha trobat mai en la circumstància de no haver de pagar de la seva butxaca les activitats més fonamentals relacionades amb la recerca universitària, excepte la de finançar la publicació de material de recerca. Un percentatge elevat de professors ha hagut de finançar de forma sistemàtica les estades a jornades i congressos (57,1 %), els desplaçaments (47,6 %) i la inscripció a jornades i congressos (42,9 %), i en moltes ocasions l'adquisició de material de recerca (llibres i altres fons de recerca) (47,6 %). Queda palès que la carrera de recercador resulta molt cara al mateix investigador i que el suport econòmic per part de la Generalitat de Catalunya i la UAB roman molt insuficient. Caldria esmerçar més diners públics per a ajudar aquestes persones, qui, amb els seus esforços, permeten que la recerca es mantingui a la nostra universitat.

4.4.6. Actituds envers la recerca

Ens interessava conèixer el parer dels professors universitaris sobre algunes qüestions bàsiques relacionades amb la recerca i la universitat catalanes. Per aquest motiu, vàrem incloure un apartat en l'enquesta en què els professionals puntuaven en una escala de 0 a 10 el grau d'acord amb un seguit d'afirmacions que els eren presentades. Els extrems d'aquesta escala corresponien a «Totalment en desacord» (valor 0) i «Totalment d'acord» (valor 10).

La majoria dels enquestats es mostrà d'acord (resposta més freqüent, 8) en el fet que l'organització universitària dificulta la recerca (mitjana = 7,3; d.e. = 2,08) i que aquesta es veu limitada per la manca de recursos econòmics (mitjana = 7,6; d.e. = 2,34; moda = 8). Seguint amb això, hi ha un elevat acord (resposta més freqüent, 8) en el fet que la recerca a la universitat té lloc bàsicament mercès a la voluntat dels professors universitaris (mitjana = 7,2; d.e. = 2,36). D'aquí podem inferir el descontentament del professorat universitari amb les institucions, cosa que podria explicar en part la disminució de dedicació a la recerca amb el pas dels anys. Si l'Administració no facilita la tasca recercadora (finançament escàs), la universitat no la valora (les tasques del professor se centren en la docència) i el fet de recercar depèn bàsicament de les ganexes i la voluntat del professional, no cal estranyar-se que la manca de recompenses afavoreixi l'extinció de la resposta.

Una possible solució als problemes del professor-recercador podria ser la de crear la figura del recercador (persona formada i dedicada en exclusiva a la recerca). Aquesta proposta obté una mitjana d'acord de 6,7 (d.e. = 2,76). Tot i que la majoria dels enquestats (el 62 %, amb puntuació superior a 5) es mostra més d'acord que en desacord amb aquesta possible solució, un nombre destacat s'hi mostra clarament contrari. Encara una mitjana d'acord menor presenta la solució de deslligar la recerca de la docència (mitjana = 6,2; d.e. = 2,46), tot i que també en aquest cas la majoria d'enquestats s'hi mostra favorable (el 57 % de puntuacions per sobre de 5). Finalment, de les possibles solucions plantejades, la que aconsegueix més consens és la de compensar la producció investigadora amb la reducció d'hores lectives (el 76 % de valors superiors a 5), amb una mitjana d'acord de 7,6 (d.e. = 2,44). És a dir, mantenir el professorat universitari en la doble tasca docent-recercadora, però afavorint que els qui facin recerca vegin disminuïda l'exigència d'hores docents. Aquesta solució implicaria mantenir lligades docència i recerca, afavoriria l'actualització dels coneixements impartits als estudiants i, al mateix temps, implicaria una recompensa i facilitació de les tasques de recerca.

Curiosament, cap de les propostes de solució plantejades no mostrà diferències significatives en el grau d'acord manifestat entre els qui havien disposat de projectes de recerca finançats i els qui no. És a dir, que podríem considerar que aquesta mena de solucions podrien ser ben rebudes tant pels qui fan recerca reconeguda institucionalment com pels qui no la fan.

Els enquestats mostren un grau d'acord mitjà (poc per sobre de 5) en considerar que el desànim dels professors fa disminuir progressivament la dedicació a la recerca (mitjana = 5,3; d.e. = 2,13), i que aquesta recau en gran part sobre persones amb una dedicació poc reconeguda per part de la universitat (mitjana = 5,7; d.e. = 2,08).

Finalment, no hi ha acord (mitjana inferior a 5) en el fet que la recerca es generi bàsicament per tal d'obtenir places de professor en propietat (mitjana = 4,4; d.e. = 2,42), ni en el fet de considerar que les dones ho tenen més difícil per consolidar la seva situació professional a la universitat (mitjana = 4,3; d.e. = 3,31). En aquesta darrera no hi ha diferències significatives segons el sexe dels enquestats.

4.5. Conclusions

L'avaluació de la trajectòria dels recercadors a la Facultat de Psicologia de la UAB al llarg del període 1990-1995 no va ser una tasca fàcil. Encara que anònima, l'enquesta va suscitar reticències per part dels professors de l'Àrea de Psicologia Bàsica, quan haurien d'ésser els més representatius de l'activitat recercadora a la Facultat de Psicologia. Però malgrat les dificultats inicials, els resultats assenyalen aspectes dignes de ser esmentats com a conclusions.

Al llarg del període acadèmic 1990-1995, el recorregut del recercador va tenir un cost doble, econòmic i psicològic. El cost econòmic de la recerca universitària a la Facultat de Psicologia va ser compensat pels ajuts provinents de diverses fonts institucionals —concretament a la Facultat de Psicologia de la UAB, més de la meitat dels ajuts van ser dels ministeris espanyols i només el 8,6 % de la mateixa universitat—, i per les aportacions econòmiques dels professors investigadors, que van contribuir de forma molt notable a tirar endavant els projectes de recerca universitaris. Davant de la manca de recursos econòmics, el professorat de la Facultat va treballar amb motivació suficient per assumir una part notable del cost econòmic generat per la recerca. En particular, cal assenyalar que la participació dels professors investigadors en activitats científiques destinades a fer conèixer la universitat a fora ha estat finançada sempre, i la meitat de les vegades pels mateixos investigadors.

A aquesta falta de recursos cal afegir un cost psicològic generat pel mateix sistema institucional que no va permetre un compliment adequat del temps de dedicació a la recerca. Queda palès que el professor es va comprometre a complir un determinat nombre d'hores de recerca que, al llarg del període acadèmic 1990-1995 i de forma realista, no va poder complir. El baix compliment del temps de dedicació a la recerca va ser degut, en part, a un increment d'hores que el professorat va dedicar a la docència. Són majoria els professors enquestats que van manifestar que l'organització universitària dificultava la recerca i que es veia limitada per la manca de recursos. Un cert consens es va apreciar quant a compensar la producció investigadora amb un nombre menor d'hores de docència.

D'altra banda, hi ha una certa desigualtat quant a la repartició de les distintes funcions de recerca. D'una banda, hom va constatar que el 15 % del professorat enquestat no va dedicar-se mai a cap activitat de recerca al llarg del període acadèmic 1990-1995; de l'altra, la funció de col·laborador en projectes de recerca només la van ocupar dones al llarg del període acadèmic 1990-1995. Caldria preguntar-se el perquè d'aquests fets concrets.

Finalment, voldríem fer notar que tot i haver-se treballat únicament sobre una mostra pertanyent a la UAB, el coneixement de la realitat de les universitats catalanes quant als problemes en qüestió de recerca que comparteixen, ens fa estar convençuts de la possible extrapolació d'aquests resultats a qualsevol altra de les facultats de psicologia del nostre país.

5. Els grups de recerca de qualitat

5.1. Classificació

Els grups de recerca inclosos en aquest estudi, que han estat finançats amb fons públics (vegeu 3) han estat classificats a partir dels tres criteris següents:

- Grups de recerca de qualitat de la Direcció General de Recerca de la Generalitat de Catalunya (I Pla de recerca: 1993-1996).
- Grups de recerca *Consolidats* per l'Agència Nacional d'Avaluació i Prospectiva (ANEP).
- Grups de recerca consolidats i preconsolidats per programes propis de les universitats o d'altres institucions.

De cadascun d'aquests grups hem mirat d'obtenir les informacions següents:

- Codi i nom del projecte
- Universitat a què pertany
- Adreça del grup
- Coordinador/a del grup
- Nombre de membres doctors i no-doctors del grup
- Breu descripció de l'activitat del grup
- Àmbit, subàmbit i àrea de coneixement
- Codis Unesco
- Mots clau que caracteritzen el grup
- Any de consolidació i subvencions rebudes de l'organisme que l'ha consolidat
- Projectes desenvolupats pel grup
- Producció científica
- Dedicació a la docència i la recerca de cadascun dels membres del grup.

5.2. Grups consolidats (I Pla de recerca de la Generalitat de Catalunya)³

— Grup de Psicologia Mèdica. Laboratori Humà (UAB)
 Recercador principal: Rafael Torrubia Beltri

— Grup de Psicologia Mèdica. Laboratori Animal (UAB)
 Recercador principal: Adolf Tobeña Pallarés

— Grup de Recerca en Educació Infantil, GREI (UAB)
 Recercadora principal: Carme Àngel Ferrer

3. A l'annex 1 d'aquest document s'inclou l'explicació detallada d'aquests grups.

- Grup de Facilitació de l'Aprenentatge i la Memòria de les Rates (UAB)
Recercador principal: Ignacio Morgado Bernal
- Grup de Recerca en Sordeses i Trastorns en l'Adquisició del Llenguatge (UAB)
Recercadora principal: Núria Silvestre Benach
- Grup de Neuropsicologia (UB)
Recercadora principal: Carme Junqué Plaja
- Grup de Desenvolupament, Interacció i Comunicació en Contextos Educatius (UB)
Recercador principal: César Coll Salvador
- Grup de Dissenys Observacionals (UB)
Recercadora principal: M. Teresa Anguera Argilaga
- Grup de Llenguatge i Adquisició del Coneixement (UB)
Recercadora principal: Núria Sebastián Gallés
- Grup de Qualitat de Vida i Desenvolupament (UdG)
Recercador principal: Ignasi Vila Mendiburu
- Grup de Recerca en Psicosis (URL)
Recercador principal: Carles Pérez Testor
- Grup de Psicofarmacologia i Conductes Addictives (IRSP)
Recercador principal: Miquel Casas Brugué

5.3. Grups *consolidats* (Agència Nacional d'Avaluació i Prospectiva)⁴

Com ja havíem comentat en l'apartat de finançament, es dona la circumstància que la consideració de *consolidats* per part de la Generalitat es basa no solament en criteris de qualitat, sinó en altres aspectes no relacionats amb aquesta, com ara el nombre de components permanents d'un grup. Això fa possible que un grup reduït, per exemple, de quatre recercadors, no pugui assolir aquesta denominació, ni donant-se el cas que els seus indicadors de qualitat siguin iguals o superiors als dels grups inclosos en aquesta categoria.

D'altra banda, la Universitat Autònoma de Barcelona no té cap programa de consolidats, per tant els grups d'aquesta universitat no tenen cap altra opció que ser a la llista de la Generalitat o en cap llista. Tot plegat ha fet que aquests grups no considerats consolidats institucionalment aportin a les seves universitats una suma de diners superior que les altres dues categories sumades.

Per aquest motiu, hem enviat un qüestionari semblant a aquests grups, perquè entenem que en raó a la seva aportació econòmica, que han aconseguit a través de l'avaluació de l'Agència Nacio-

nal d'Avaluació i Prospectiva, que utilitza també criteris de qualitat científica, han de figurar en aquest report, i els considerem *consolidats de facto*.

No hem obtingut resposta de tots els recercadors; molts es lamenten del que consideren una discriminació (no ser considerats per la Generalitat com a grup de recerca) i alguns d'aquests recercadors responsables de grups *consolidats* n'han fet una queixa ben eloqüent:

«[...] Lamento respondre't que no al teu escrit. No es mereix, ni tinc obligació ateses les circumstàncies actuals, ni l'Institut ni la recerca a Catalunya, pel que fa al meu grup, que li proporciono la informació que em demanes. En cap moment, repeteixo, en cap moment, la Generalitat ni cap de les institucions públiques del nostre país ens ha donat, en els darrers 30 anys, un xic d'ajut ni consolidat ni sense consolidar. I crec que saps que tinc prou informació per a dir el que dic. Sempre hem hagut de demanar almoïna a Madrid. La resta dels ajuts ja saps tu molt bé qui n'ha gaudit i com s'han repartit. En els BOE del Ministeri es troba la informació per qui la vulgui. Jo no contribuiré a una estadística que a nosaltres seguirà, malauradament, sense afectar-nos.»

La comparació a vista d'ocell dels diversos grups no dona grans diferències en funció de l'estatus de consolidació que tingui el grup. No obstant això, convé no perdre de vista, que ser grup consolidat només comporta prestigi i una mica més de la misèria per repartir.

Per tal de tenir un indicador econòmic de la importància d'aquests grups, atès que no reben cap subvenció com a *consolidats*, els hem demanat que aportin el total dels seu finançament destinat a la recerca, sigui quina sigui la procedència, que, d'altra banda, és majoritàriament estatal. Llavors cal tenir present que les xifres aportades quant a finançament en les fitxes d'aquests grups no són comparables a les aportades per les altres dues categories.

La relació de grups *consolidats* és la següent:

— Grup d'Estudis de Psicologia de l'Esport (UAB)

Recercador principal: Jaume Cruz i Feliu

— Grup de Psicopatologia Clínica Infantil i Prevenció de Salut Mental Infanto-Juvenil (UAB)

Recercadora principal: Edelmira Domènech i Llaberia

— Grup d'Epidemiologia i Diagnòstic en Psicopatologia del Desenvolupament (UAB)

Recercadora principal: Lourdes Ezpeleta

— Grup d'Etanol i Conducta: Psicobiologia de l'Alcoholisme (UAB)

Recercadora principal: Núria Ferré i Suana

— Grup de Marcadors Psicobiològics per a la Detecció Precoç de l'Esquizofrènia (UAB)

Recercador principal: Jordi Obiols Llandrich

— Grup de Trastorns Alimentaris (UAB)

Recercadora principal: Rosa Raich Escursell

- Grup de Psicologia Evolutiva i de l'Educació (UB)
Recercador principal: Joaquim Arnau i Querol
- Grup del Laboratori de Neurodinàmica (UB)
Recercador principal: Carles Escera
- Grup de Comunicació Referencial (UB)
Recercador principal: Humbert Boada Calbet
- Grup d'Aprenentatge Animal i Comparat (UB)
Recercadora principal: Victoria Díez Chamizo
- Grup d'Avaluació Psicològica Infantil (UB)
Recercadora principal: Maria Forns i Santacana
- Grup de Memòria i Raonament (UB)
Recercador principal: Fernando Gabucio
- Grup de Laboratori de Neurodinàmica Neurofisiologia Cognitiva (UB)
Recercador principal: Carles Grau i Fonollosa
- Grup de Personalitat i Diferències Individuals (UB)
Recercador principal: Antoni Andrés Pueyo
- Grup de Tecnologia Informàtica en Ciències del Comportament (UB)
Recercador principal: Francesc Salvador i Beltran
- Grup de Processos Cognitius, Afectius i Socials (UB)
Recercadores principals: Montserrat Moreno i Genoveva Sastre
- Grup de Psicolingüística i Patologia del Llenguatge (UB)
Recercador principal: Miquel Serra Raventós
- Grup de Psicologia Evolutiva i Patologia del Llenguatge (UB)
Recercadora principal: M. Carmen Triadó
- Grup de Psicologia Social (UB)
Recercador principal: Esteve Vendrell
- Grup de Psicologia (URV)
Recercadora principal: Josepa Canals i Sans

5.4. Grups consolidats i preconsolidats (programes de la mateixa institució)⁵

Els grups preconsolidats són fruit de programes propis en algunes universitats per afavorir els equips emergents que encara no tenen una producció suficient per a ser considerats consolidats. La realitat d'aquests grups, d'una banda, feia concebre l'esperança de ser un estímul per aquests grups, que tenien així una possibilitat de començar una trajectòria que els podria conduir en el futur a la formació d'un grup consolidat. Però la realitat ha demostrat que, de moment, no han tingut continuïtat.

La relació de grups preconsolidats és la següent:

— Ontogènia de la lateralització cerebral en primats (UB)

Recercadora principal: M. Dolors Segarra Castells

— Inteligencia, psicomètria, cronocòpia, potenciales evocados (UB)

Recercador principal: Jaime Arnau Gras

— El bienestar psicológico como dimensión de la calidad de vida (UB)

Recercadora principal: Juana Gómez Benito

— Relación entre conducta en el ratón o personalidad en el hombre, y la respuesta en anti-cuerpos (UB)

Recercador principal: José Antonio Vidal Gómez

— Personalitat i procés de socialització infantojuvenil (UdL)

Recercador principal: Antón Aluja Fabregat

— Situació, pensament i formació del professorat (UdL)

Recercador principal: Joan Biscarri

— Bilingüisme i educació (UdL)

Recercador principal: Àngel Huguet Canalís

— Cognició i context (UdL)

Recercador principal: Jaume Sanuy Burgués

— Personalitat, psicopatologia, socialització infantil (UdL)

Recercador principal: Antón Aluja Fabregat

— Psicologia evolutiva i de l'educació (URV)

Recercador principal: Estanislau Pastor i Mallol

5. A l'annex 3 d'aquest document es pot trobar documentació resumida d'aquests grups.

— Psicologia bàsica (URV)

Recercador principal: José Eugenio García-Albea Ristol

— Constructivisme i processos discursius (URL)

Recercador principal: Lluís Botella García del Cid

— Neuropsicologia (URL)

Recercadora principal: Olga Bruna i Rabassa

— La construcció del coneixement en escenaris socioeducatius: concepcions, estratègies i condicions (URL)

Recercadora principal: Montserrat Castelló i Badia

— Comunicació i salut (URL)

Recercador principal: Jordi Cebrià i Andreu

— Intervencions psicosocials en pacients psicòtics crònics (URL)

Recercadora principal: Núria Farriols Hernando

— Discapacitat i qualitat de vida: Aspectes educatius (URL)

Recercador principal: Climent Giné i Giné

— L'anàlisi del discurs *esquizofrènic* i rehabilitació psicosocial (URL)

Recercadora principal: Encarna Laguna i Claramonte

— Grup d'Estudis i Recerca de la Família, GERF (URL)

Recercador principal: Carles Pérez Testor

— Grup de Recerca en Serveis Sanitaris (URL)

Recercador principal: Lluís Prieto Rodríguez

— Grup de Recerca sobre Autisme Infantil, GRAI (URL)

Recercadora principal: Asun Puche Echegaray

— Grup d'Investigacions en Psicologia Experimental, GIPSE (URL)

Recercadora principal: Francina Salavert i Casamor

— Grup de Recerca en Addicions (URL)

Recercador principal: Javier Sánchez Carbonell

— Grup de Recerca en Psicologia Profunda i Antropologia (URL)

Recercador principal: Pere Segura i Ferrer

— Audició, Veu i Llenguatge
 Recercador principal: Jesús Valero i Gracia

— Unitat de Neurobiologia (CSIC)
 Recercador principal: Ramon Trullàs i Oliva

5.5. Comentari crític i suggeriments

Aquest informe pretén perfilar un mapa dels grups de recerca a Catalunya en el període 1990-1995. La distribució d'aquests grups es fa segons la valoració rebuda (recollida d'acord a criteris no coincidents (de consolidats, *consolidats* o preconsolidats, i segons la universitat o institució a la que pertanyen).

És cert que durant aquesta franja temporal que estudiem algunes universitats catalanes encara no existien o tot just començaven, però és igualment una realitat la feblesa de la recerca en psicologia si tenim en compte la seva traducció en nombre de grups, i que la majoria d'aquests grups varen començar les activitats justament al final del període analitzat. En la introducció ens hem referit a les nombroses dificultats que sorgeixen i que tenim pendents, però aquesta és la realitat.

La situació ideal ens hauria de portar a un mapa sòlid, amb grups arrelats amb fermesa on hi haguessin unes fonts periòdiques de finançament i una producció continuada que alimenta aquestes subvencions. Si això fos realitat, podríem pensar que a Europa som competitius. Però és ben diferent el mapa real existent: pocs grups consolidats, dels quals no tenim certesa que continuïn, ens deixa perplexos l'existència d'un bon nombre de grups *consolidats* i potser no consolidables, i ens fan concebre una feble esperança als grups preconsolidats, atesa la finalitat dels programes propis d'algunes universitats catalanes per impulsar la recerca a fomentar equips emergents que poden arribar a consolidar-se en el futur.

Tenim la certesa que el potencial humà que tenim a Catalunya en l'àmbit de la recerca psicològica permet pensar en una producció millor, qualitativament i quantitativament parlant. Hi ha diversos factors que convé destacar positivament, com són l'estabilització massiva del professorat universitari i l'avenç produït en infraestructures emprades (equips informàtics, material de laboratori, etc.), la qual cosa hauria de comportar un esforç en recerca que cristallitzés en una millora de la producció, tant de forma absoluta com relativa, i la comunitat universitària ha d'assolir aquest repte.

Tanmateix, no tots els factors són de caire positiu, sinó que també s'ha de tenir en compte que, malauradament, és habitual una forta càrrega en docència en les facultats de psicologia, que sens dubte incideix negativament en la recerca. A més, polítiques dutes a terme per diverses universitats en el sentit de reduir o eliminar la figura dels professors ajudants també hi repercuteix, ja que les tasques que habitualment portaven a terme passen al professorat estable, que té menys temps per dedicar-se a la recerca. Si a això hi afegim un cert desànim o decepció envers la política universitària (canvis sovintejats de plans d'estudis, excés de burocràcia, etc.), així com un excés de comoditat i manca d'interès dels professors estabilitzats que s'acomoden en aquesta posició, arribarem —i ja està passant massa sovint— a un *menfotisme* que ens portarà a un pou sense sortida, amb la qual cosa haurem desaprofitat l'oportunitat de col·locar-nos en bona posició de sortida

amb vista a un futur proper, que és imprescindible en el panorama europeu en què estem immersos. I més ara que mai, el repte ens ha de pressionar, i fins i tot afeixugar, per aprofitar el moment històric en què ens trobem, fent un bon ús de les possibilitats que el sistema i els avenços científics ens permeten.

Una certa reflexió pausada també ens porta a pensar si l'àmbit temàtic de la psicologia té la *vis attractiva* suficient per a no sofrir un greuge comparatiu per part de les comissions que apliquen els criteris de consolidació, com ja hem comentat en la introducció. Sabem que aquests criteris consisteixen en el *curriculum vitae* dels membres del grup, dimensió i característiques del grup, i projectes subvencionats rebuts. I la nostra pregunta, que queda formulada, però de què no sabem la resposta, és si totes les disciplines tenen el mateix raser o bé hi ha polítiques prioritàries dirigides a àmbits determinats, atès que tots tenim informació que ens fa sentir una incertesa sobre l'aplicació d'aquests criteris, i sobre la seva mateixa naturalesa. Només a tall d'exemple, com es poden valorar les característiques d'un grup si no és a partir d'una coherència en els seus plantejaments científics o una convergència metodològica, independentment de la distribució geogràfica de llurs respectives universitats?

Són diverses les qüestions sobre què hem de reflexionar seriosament tots junts: l'Administració i els acadèmics, i cadascú ha de complir amb el seu paper. Els polítics han de vetllar perquè les condicions en què es faci recerca siguin adequades —i les vies de la política universitària són nombroses i amb moltes cruïlles—, i el professorat i personal de recerca ha de donar una resposta a unes expectatives exigents en una època que també ho és, atès l'estat de la qüestió de bona part de l'ample abast del coneixement psicològic en altres indrets.

En qualsevol cas, i mirant-nos entre nosaltres, els recercadors, tots ens hem d'aplicar humilment una autocrítica per no ser més productius, o per no tenir l'encert de conduir grups en un àmbit de recerca suggeridor. Indubtablement la vida diària posa pals a les rodes amb freqüència, però aquesta realitat no ens allibera de complir els nostres compromisos.

Per sortir d'aquesta situació actual poden ser útils uns suggeriments, encara que les variacions individuals d'un grup a un altre són elevades:

a) El primer d'aquests suggeriments és immaterial i rau en la mateixa motivació i impuls del grup, que no pot vegetar, sinó ésser actiu i marcar-se fites capaces de ser complides en la consecució dels seus objectius, al marge de les moltes obligacions docents i de gestió que sovint ens acompanyen. L'assoliment progressiu d'objectius hauria d'autoincentivar el grup.

b) El segon va dirigit als organismes pertinents (essencialment a les direccions generals de Recerca i d'Universitats) per tal que es fixin programes de recerca i es planifiquin convocatòries públiques on totes les temàtiques siguin considerades amb el mateix llistó, a part de programes específics que recullin les prioritats que es creguin oportunes. Només amb aquesta política s'aconseguirà anivellar diversos greuges comparatius.

c) En tercer lloc, cal treballar en uns estàndards de qualitat elaborats amb participació de la comunitat científica en cada àrea, i semblants als que s'apliquen en els països del nostre entorn cultural. La primera materialització d'aquesta equiparació normalitzada rau en una ponderació similar de l'esforç realitzat aquí i arreu dels països més destacats; a tall d'exemple, si als EUA una determinada revista científica gaudeix del més gran prestigi i índex d'impacte, no és just ni proporcional que a un article acceptat i publicat en aquesta revista se li atorgui 1,5 punts, mentre que una ponència en un congrés local es valori amb 4 punts, i una traducció en mereixi 6. Si segueix-

xen així les polítiques emprades, estem capgirant les possibilitats de sortir de la situació d'estancament actual.

d) I el quart consisteix en una política de difusió de l'activitat i de la producció científica dels grups que pugui actuar com a element incentivador des de la perspectiva social de la comunitat científica i de la societat en general. S'han de dissenyar noves vies mitjançant les quals es produeixi un autèntic camí de retorn envers els destinataris directes o indirectes de la recerca, i que constitueixen la comunitat. Si no es fa així, cada cop hi haurà una separació més gran i estèril entre els individus i la societat.

I cloem aquest apartat sobre els grups de recerca amb un pessimisme controlat, però, també, amb l'esperança de posar el dit a la nafra amb efectes terapèutics. Conèixer objectivament la realitat és un primer pas per a millorar-la.

6. Annexos

ANNEX 1

Grups consolidats (I Pla de recerca de la Generalitat de Catalunya)

Universitat Autònoma de Barcelona

5091-UAB-01

Grup de Psicologia Mèdica. Laboratori Humà

Departament de Psiquiatria, Toxicologia i Legislació Sanitària

Universitat Autònoma de Barcelona

Edifici M. Campus de Bellaterra

08193 Bellaterra

Tel.: 935 811 225

Fax: 935 812 392

Coordinador: Torrubia Beltri, Rafael

Personal: 5 doctors / 3 no doctors

Activitat:

El Grup de Psicologia Mèdica, Laboratori Humà es dedica a la recerca de la personalitat (normal i anormal) des de l'òptica dels models descriptius dimensionals i dels models psicobiològics. La tasca recercadora pot ésser classificada en quatre grans apartats: desenvolupament i/o adaptació d'instruments psicomètrics per a l'avaluació; aprenentatge i patrons motivacionals i cognitius en la inhibició/desinhibició conductual; diferències individuals i conducta antisocial, i estudi dels correlats bioquímics i psicofisiològics de les dimensions i els trets de personalitat.

Àmbit: Ciències mèdiques i de la salut

Subàmbit: Psicologia i psicofisiologia

Àrea de coneixement: Psiquiatria

Codis Unesco:

- 610104 Psicopatologia (vegeu 320105, 3211 i 6103)
- 610603 Emoció.

Mots clau: Personalitat / Motivació / Emoció / Psicopatia / Síndromes per desinhibició / Sensibilitat al càstig / Sensibilitat al reforçament positiu / Conducta antisocial.

Finançament:

- 1990: 1.000.000 PTA
- 1991: 620.000 PTA
- 1992: 500.000 PTA
- 1993: 250.000 PTA.

Projectes:

- Sensibilitat al càstig i a la recompensa: influència en la personalitat i en els processos de socialització (Torrubia, Rafael)
- Característiques psicològiques i conducta antisocial: variables de personalitat i transgressió de normes de circulació (Pérez, Jorge)
- Activitat dels sistemes motivacionals aperitiu i aversiu en les síndromes per desinhibició: estudis en psicòpates, estudiants universitaris i adolescents (Torrubia, Rafael).

Producció científica:

- 26 articles d'àmbit estatal
- 11 articles internacionals
- 4 capítols de llibres
- 12 tesis
- 29 ponències i comunicacions internacionals.

Dedicació setmanal a la recerca (Projecte 3): 56 hores

Hores setmanals de docència: 30 hores

5091-UAB-02

**Grup de Psicologia Mèdica. Laboratori Animal
Departament de Psiquiatria, Toxicologia i Legislació Sanitària
Universitat Autònoma de Barcelona**

Edifici M. Campus de Bellaterra
08193 Bellaterra
Tel.: 935 811 225
Fax: 935 812 392

Coordinador: Tobeña Pallarés, Adolf

Personal: 6 doctors / 4 no-doctors

Activitat:

El Laboratori Animal del Grup de Psicologia Mèdica treballa en l'estrès/emotivitat/ansietat en rosegadors. El grup utilitza proves conductuals diverses per a avaluar l'emotivitat dels animals i aplica manipulacions farmacològiques o ambientals. Ha estudiat preferentment el paper dels sistemes de neuroregulació GABA-benzodiapínic i dopaminèrgic. S'utilitzen soques de rata obtingudes per criança selectiva i seleccionades per perfils psicogenètics distints. Darrerament, s'ha estudiat la influència d'intervencions perinatals en l'adaptació a l'estrès a llarg termini i en el deteriorament senil.

Àmbit: Ciències mèdiques i de la salut

Subàmbit: Medicina general

Àrees de coneixement: Medicina

Codi Unesco: 320716 Estrès.

Mots clau: Ansietat / Benzodiazepines / Conducta antisocial / Delinqüència / Dopamina / Emotivitat / Estrès.

Projectes:

— Prevenció del deteriorament cognitiu i cerebral mitjançant tractaments d'estimulació infantil: un estudi en animals (Fernández Teruel, Alberto)

— Diferències adaptatives durant l'habitució a estímuls estressants: implicació del sistema GABA/BZ en models animals i en humans (Tobeña Pallarés, Adolf)

— Influència dels factors ambientals sobre la funció cerebral en animals no seleccionats i amb alteracions genètiques del desenvolupament: anàlisi conductual, neuroquímica i ultraestructural (Tobeña Pallarés, Adolf)

— Procediments d'estimulació infantil amb sistemes d'increment de la resistència a l'estrès i disminució del deteriorament senil (Fernández Teruel, Alberto).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 19 articles d'àmbit estatal
- 26 articles internacionals
- 3 llibres
- 7 capítols de llibres
- 28 ponències i comunicacions internacionals.

5120-UAB-01

Grup de Recerca en Educació Infantil (GREI)

Departament de Psicologia de l'Educació

Universitat Autònoma de Barcelona

Edifici B. Campus de Bellaterra

08193 Bellaterra

Tel.: 935 811 377

Fax: 935 812 324

Coordinadora: Àngel Ferrer, Carme

Personal: 5 doctors / 2 no doctors

Activitat:

El Grup de Recerca en Educació Infantil (GREI) fa recerca sobre temes propis de l'etapa d'educació infantil per a la nova llei de reforma educativa, com a primera etapa del sistema educatiu. El Grup té dos grans objectius: estudiar com l'escola infantil influencia les formes de comunicació del nen de zero a sis anys, i estudiar diferents aspectes dels sistemes d'atenció a la infància a Europa, com són el tipus de serveis, la qualitat d'aquests i alguns aspectes de salut dels centres. L'interès del tema sorgeix pels aspectes següents: l'actualitat que té a Europa; és recomanat per la Comissió Europea d'Atenció a la Infància, creada pel Parlament Europeu; el Grup de Recerca és interdepartamental, amb professors de quatre departaments diferents, i aquests temes poden incidir en la qualitat del sistema educatiu i en la qualitat docent de la titulació del mestre d'educació infantil.

Àmbit: Ciències mèdiques i de la salut

Subàmbit: Psicologia i psicofisiologia

Àrea de coneixement: Psicologia evolutiva i de l'educació

Codis Unesco:

- 241004 Desenvolupament humà
- 580204 Nivells i temes d'educació
- 610204 Psicologia escolar.

Mots clau: Atenció a la infància / Creixement infantil / Educació infantil / Educació per a la salut / Interacció adult-infant / Interacció entre infants / Salut infantil / Serveis d'atenció a la infància.

Finançament de 1995: 1.500.000 PTA

Projectes:

- Incidència de l'escola infantil en les formes de comunicació dels infants de zero a sis anys (Àngel Ferrer, Carme)
- Interacció adult-infant a l'escola infantil (Àngel Ferrer, Carme)
- Les conductes alimentàries dels infants de 2 a 3 anys a l'escola infantil (Àngel Ferrer, Carme)
- Interaccions dels infants al parvulari (Àngel Ferrer, Carme)
- Interaccions dels infants del primer any de vida a l'escola infantil (Àngel Ferrer, Carme)
- Els sistemes d'atenció a la infància de zero a sis anys a Espanya i Portugal (Àngel Ferrer, Carme)
- Tipus i característiques dels serveis d'atenció a la infància en diversos països europeus (Àngel Ferrer, Carme)
- L'educació esportiva a l'escola obligatòria (Cardona i Hernández).

Producció científica:

- 4 articles d'àmbit estatal
- 6 capítols de llibres
- 3 congressos organitzats
- 8 cursos organitzats
- 8 ponències i comunicacions internacionals.

Dedicació setmanal a la recerca (conjunt de membres del grup): Es dedica el temps que es pot

Hores setmanals de docència: 40 hores

5120-UAB-02

Grup de Facilitació de l'Aprenentatge i la Memòria de les Rates⁶
Departament de Psicobiologia i Metodologia de les Ciències de la Salut
Universitat Autònoma de Barcelona

Edifici B. Campus de Bellaterra
 08193 Bellaterra
 Tel.: 935 812 319
 Fax: 935 812 324

Recercador de contacte: Morgado Bernal, Ignacio

Personal: 8 doctors / 4 no doctors

6. La denominació actual del grup és Mecanismes Neursals de Facilitació de l'Aprenentatge i la Memòria en Rates: *Arousal* subcortical i troncocefàlic.

Activitat:

El Grup de Facilitació de l'Aprenentatge i la Memòria de les Rates té com a objectiu identificar i descriure sistemes naturals del cervell de rata involucrats en la facilitació de l'aprenentatge i en la formació de la memòria a llarg termini. Ens interessa detectar regions o estructures neurals, l'estimulació de les quals, sigui natural o artificial, pugui potenciar aquestes capacitats. L'estratègia experimental que segueixen és bàsicament la següent: partint d'una forma d'aprenentatge complexa, com l'evitació activa de dos sentits o el laberint radial, exploren procediments de facilitació d'aquest condicionament mitjançant tractaments naturals (inducció de son paradoxal) o artificials (estimulació elèctrica intracranial, inducció d'estrès moderat, injeccions hormonals). Així estableixen models bàsics de facilitació per a lesionar, en la següent fase, nuclis del cervell l'estructura i/o relacions anatòmiques o funcionals dels quals (sistemes neurals d'activació general o *arousal*) els facin sospitar de la seva implicació en la facilitació de l'aprenentatge i en la formació de la memòria. D'aquesta manera, el que pretenen és identificar estructures lesionades que eliminin específicament els efectes facilitadors establerts prèviament. Finalment, en una fase següent, es tractaria d'identificar la naturalesa fisiològica i/o química d'aquests nuclis o estructures, amb vista a poder establir tractaments facilitadors no invasius, susceptibles d'arribar a implicar-se en humans. En aquests últims anys la potenciació de l'aprenentatge i la memòria pot millorar alhora altres capacitats conductuals o cognitives, com el llenguatge, el raonament i la intel·ligència en general.

Àmbit: Ciències mèdiques i de la salut

Subàmbit: Psicologia i psicofisiologia

Àrea de coneixement: Psicobiologia

Codis Unesco:

- 610601 Activitat cerebral
- 610606 Processos de la memòria
- 610610 Psicologia fisiològica.

Mots clau: Adrenalina / Aprenentatge i memòria / *Arousal* / Autoestimulació elèctrica intracranial / Estrès / Evitació activa de dos sentits / Parafascicular / Reticular talàmic / Son paradoxal / Tuberomamillar.

Finançament de 1997 (excedint el període 1990-1995): 1.650.000 PTA.

Projectes:

- Facilitació de l'aprenentatge i la memòria en rates: sistemes neurals d'activació general i *arousal* (Martí Nicolovius, Margarita)
- Facilitació de l'aprenentatge i la memòria en rates: son paradoxal (Portell Cortés, Isabel)
- Facilitació de l'aprenentatge i la memòria en rates: autoestimulació elèctrica intracranial (Morgado Bernal, Ignacio).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 2 articles d'àmbit estatal
- 7 articles internacionals
- 3 tesis
- 7 ponències i comunicacions internacionals.

5091-UAB-02

Grup de Recerca en Sordeses i Trastorns en l'Adquisició del Llenguatge
Departament de Psicologia de l'Educació
Universitat Autònoma de Barcelona

Edifici B. Campus de Bellaterra
 08193 Bellaterra
 Tel.: 935 812 999
 Fax: 935 813 329

Recercadora de contacte: Silvestre Benach, Núria

Àrea de coneixement: Psicologia evolutiva i de l'educació

Finançament de 1997 (excedint el període 1990-1995): 1.350.000 PTA.

Universitat de Barcelona

5120-UB-01

Grup de Neuropsicologia
Departament de Psiquiatria i Psicobiologia Clínica
Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171
 08035 Barcelona
 Tel.: 934 021 080
 Fax: 934 021 584

Recercadora de contacte: Junqué Plaja, Carme

Personal (en el I Pla de recerca): 5 doctors / 1 no doctor

Activitat:

El Grup de Neuropsicologia es dedica a la recerca de la relació entre el cervell i la conducta humana mitjançant l'estudi comparatiu de pacients amb alteracions del sistema nerviós central.

L'actual línia de recerca analitza les funcions cognitives del sistema frontobasal. L'objectiu del treball és identificar el possible paper dels ganglis basals en el procés de codificació de la informació emmagatzemada en els lòbuls frontals. Per a això, s'identifiquen, localitzen i quantifiquen lesions cerebrals detectades mitjançant imatges de ressonància magnètica (IRM) de pacients neurològics, i es relacionen amb disfuncions cognitives, en general, i de diversos sistemes de memòria, en particular. Els resultats d'aquest tipus de recerca poden contribuir al diagnòstic i al tractament de l'afectació neuropsicològica deguda a dany cerebral.

Àmbit: Ciències mèdiques i de la salut

Subàmbit: Psicologia i psicofisiologia

Àrea de coneixement: Psicobiologia

Codis Unesco:

- 320105 Psicologia clínica (vegeu 321100, 610104 i 610300)
- 610610 Psicologia fisiològica
- 619900 Altres especialitats psicològiques.

Mots clau: Ganglis basals / Lòbul frontal / Memòria / Neuroimatge / Neuropsicologia.

Finançament:

- 1995: 640.000 PTA
- 1997 (excedint el període 1990-1995): 2.600.000 PTA.

Projectes:

- Programa de teràpia de persones amb dany cerebral traumàtic (Junqué Plaja, Carme)
- Estudi en el nen de la repercussió dels trastorns crònics dels ganglis basals sobre les funcions cerebrals (Junqué Plaja, Carme)
- Repercussions neuropsicològiques a llarg termini de les lesions del sistema frontobasal en la infància (Junqué Plaja, Carme).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 11 articles d'àmbit estatal
- 8 articles internacionals
- 3 llibres
- 4 capítols de llibres
- 5 tesis
- 2 cursos organitzats
- 6 ponències i comunicacions internacionals.

Dedicació setmanal a la recerca (conjunt de membres del grup): 118 hores

Hores setmanals de docència: 33 hores

2160-UB-02

Grup de Desenvolupament, Interacció i Comunicació en Contextos Educatius

Departament de Psicologia Evolutiva i de l'Educació

Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Tel.: 934 021 046

Fax: 934 021 368

Recercador de contacte: Coll Salvador, César

Personal: 11 doctors / 9 no doctors

Activitat:

El Grup de Desenvolupament, Interacció i Comunicació en Contextos Educatius centra el seu interès en l'anàlisi i explicació de les pràctiques educatives des d'una perspectiva psicològica. Les diverses recerques que el Grup està portant a terme estudien les relacions entre l'educació, l'aprenentatge i el desenvolupament en diferents contextos educatius (escola, família, situacions de joc, etc.).

Àmbit: Ciències socials

Àrea de coneixement: Psicologia evolutiva i de l'educació

Codis Unesco:

- 610200 Psicologia del nen i de l'adolescent
- 610400 Psicopedagogia.

Mots clau: Aprenentatge / Avaluació / Construcció del coneixement / Contextos educatius / Dominis específics / Influència educativa / Interacció / Materials educatius / Programes educatius.

Finançament:

- 1995: 3.100.000 PTA
- 1996 (excedint el període 1990-1995): 3.200.000 PTA
- 1998 (excedint el període 1990-1995): 2.500.000 PTA.

Projectes:

- Incidència d'un entorn informàtic en el procés d'ensenyament-aprenentatge del concepte de proporció. Avaluació de la transferència i valoració de l'entorn com a material didàctic (Martí Sala, Eduard)
- Interacció a l'aula en classes de matemàtiques i ciències: anàlisi dels mecanismes d'influència educativa (Gómez Granell, Carmen)
- Incidència d'un entorn informàtic en el procés d'ensenyament-aprenentatge de les matemàtiques. Una anàlisi de la pràctica a la classe (Martí Sala, Eduard)
- Impacte de la formació en la pràctica docent: construcció i assaig d'un instrument d'observació (Gómez Granell, Carme)
- Avaluació del Pla de formació permanent institucional de les escoles municipals de Barcelona (Gómez Granell, Carme)
- Avaluació de conceptes, procediments i actituds. Estratègies i elaboració d'instruments (Solé Gallart, Isabel)
- La pràctica de l'avaluació i l'ús de materials curriculars en la interactivitat professor-alumne (Mauri Majós, Teresa)
- Fons Pàez: Recuperant el pensament matemàtic mitjançant les pràctiques agrícoles (Gómez Granell, Carmen)
- Escola i cultura: La creació d'un centre de transició entre l'escola i el carrer. Anàlisi del procés d'alfabetització (Gómez Granell, Carmen)
- Activitat conjunta i estratègies discursives en la comprovació i el control de significats compartits: l'avaluació en les pràctiques educatives escolars (Coll Salvador, César)
- Formació del professorat en l'àmbit de l'escola rural d'alfabetització de Brasil (Gómez Granell, Carmen)
- L'avaluació de l'aprenentatge matemàtic en l'educació obligatòria: Referent psicopedagògic i curricular, referent normatiu i pràctica d'avaluació (Coll Salvador, César).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 49 articles d'àmbit estatal
- 33 articles internacionals
- 16 llibres
- 41 capítols de llibres
- 5 tesis
- 15 congressos organitzats
- 10 cursos organitzats
- 52 ponències i comunicacions internacionals.

Hores setmanals de docència: 114 hores

2160-UB-04

Grup de Dissenys Observacionals

Departament de Metodologia de les Ciències del Comportament

Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Tel.: 934 021 079

Fax: 934 021 359

Recercadora de contacte: Anguera Argilaga, M. Teresa

Personal: 3 doctors

Activitat:

El Grup de Dissenys Observacionals centra la seva activitat en els dissenys observacionals. Atès que no existeix encara bibliografia científica, s'està elaborant una primera sistematització sobre la qüestió, tot i conjuminant l'àmplia panoràmica de situacions possibles a l'entorn d'uns eixos vertebradors que permetin planificar el procés de recollida i l'anàlisi de dades. És un tema absolutament nou arreu del món. En segon lloc, el Grup treballa en l'avaluació de programes des d'un vessant metodològic, i especialment en l'anàlisi econòmica. S'està avançant en les anàlisis de cost/benefici, cost/eficàcia i cost/utilitat, tant conceptualment com en aplicacions concretes, especialment en els àmbits penitenciari i de serveis socials.

Àmbit: Ciències socials

Àrea de coneixement: Metodologia de les ciències del comportament

Codis Unesco:

- 610701 Metodologia
- 610799 Avaluació de programes.

Mots clau: Avaluació de programes / Metodologia.

Finançament de 1995: 600.000 PTA.

Projectes:

- Anàlisi econòmica en l'avaluació de programes de serveis socials d'atenció a la infància (Anguera Argilaga, M. Teresa)
- Anàlisi de cost/benefici en mesures alternatives a la presó (Blanco Billaseñor, Ángel)

— Tasques crítiques dels professionals del circuit de protecció social a la infància (Anguera Argilaga, M. Teresa).

Producció científica:

- 3 articles d'àmbit estatal
- 2 llibres
- 15 capítols de llibres
- 5 tesis
- 4 congressos organitzats
- 50 cursos organitzats
- 13 ponències i comunicacions internacionals.

Hores setmanals de recerca (conjunt de membres del grup): 126 hores

Hores de setmanals de docència: 24 hores

5120-UB-05

Grup de Llenguatge i Adquisició del Coneixement
Departament de Psicologia Bàsica
Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171
08035 Barcelona
Tel.: 934 021 063
Fax: 934 021 363

Recercadora de contacte: Sebastián Gallés, Núria

Personal: 7 doctors / 4 no doctors

Activitat:

El Grup de Llenguatge i Adquisició del Coneixement estudia els processos que fan possible l'adquisició, la comprensió i la producció del llenguatge en els éssers humans. Aquest estudi es du a terme, d'una banda, mitjançant l'experimentació amb adults (tant amb mètodes conductuals com psicofisiològics) i, de l'altra, amb infants (en aquest cas, només amb mètodes conductuals). També es desenvolupen models de simulació d'aquests processos mitjançant xarxes neuronals.

Àmbit: Ciències mèdiques i de la salut

Subàmbit: Psicologia i psicofisiologia

Àrea de coneixement: Psicologia bàsica

Codis Unesco:

- 570103 Bilingüisme
- 570507 Psicolingüística (vegeu 610404)
- 610404 Psicolingüística (vegeu 570507)
- 610601 Activitat cerebral
- 610609 Processos de percepció.

Mots clau: Aprenentatge / Llenguatge / Parla / Sintaxi / Xarxes neuronals.

Finançament de 1997 (excedint el període 1990-1995): 1.150.000 PTA.

Projectes:

- El llenguatge com a capacitat cognitiva: percepció i adquisició (Sebastián Gallés, Núria)
- Informació vocàlica i consonàntica en l'accés al lèxic mental (Sebastián Gallés, Núria)
- El rol de l'entonació en l'adquisició primerenca del llenguatge (Christophe, Anne)
- Estudi plurilingüístic de la percepció de determinats aspectes suprasegmentats de la parla (Sebastián Gallés, Núria)
 - Conseqüències de les fonologies contrastives en el processament de la parla (Sebastián Gallés, Núria)
 - Processos automàtics, espontanis i internacionals en l'aprenentatge dels sistemes complexos (Tubau Sala, Elisabeth)
 - Validació psicològica d'un model neuronal per al processament del llenguatge (Sopena Sisquella, Josep M.)
 - El llenguatge com a capacitat cognitiva: La percepció de la parla en sistemes fonològics semblants (Sebastián Gallés, Núria)
 - Creació d'una base de dades informatitzada del castellà, LEXESP (Sebastián Gallés, Núria).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 6 articles d'àmbit estatal
- 8 articles internacionals
- 1 llibre
- 6 capítols de llibres
- 1 congrés organitzat
- 21 ponències i comunicacions internacionals.

Hores de setmanals de docència: 32 hores

5120-UdG-01

Grup d'Infància, Desenvolupament i Qualitat de Vida⁷

Departament de Psicologia

Universitat de Girona

Plaça de Sant Domènec, 9

17071 Girona

Tel.: 972 418 346

Fax: 972 418 345

Recercador de contacte: Vila Mendiburu, Ignasi

Personal: 6 doctors / 7 no doctors

Activitat:

El Grup de Qualitat de Vida i Desenvolupament treballa en l'àmbit de la infància en tres línies principalment. En primer lloc, des de fa molts anys han abordat qüestions referides al llenguatge infantil des de diverses perspectives: adquisició del llenguatge, bilingüisme, canvi de llengua llar-escola, discurs a l'aula, etc. En segon lloc, des de la perspectiva ecològica, estudien la relació entre els contextos de vida dels nens i les nenes i el seu desenvolupament. El projecte que els ocupa en aquests moments té com a finalitat establir una tipologia dels contextos de vida dels nens i nenes de tres a dotze anys i estudiar la seva qualitat de vida amb l'objectiu de comprendre millor les relacions entre les condicions de vida de la infància i el seu desenvolupament. Per últim, en la tercera línia de treball s'ocupen d'estudiar la identitat i de veure quines són les representacions dels nens i de les nenes respecte al seu grup nacional i altres grups nacionals europeus.

Àmbit: Ciències mèdiques i de la salut

Subàmbit: Psicologia i psicofisiologia

Àrea de coneixement: Psicologia evolutiva i de l'educació

Codis Unesco:

- 570103 Bilingüisme
- 610201 Psicologia evolutiva
- 610204 Psicologia escolar
- 611402 Actituds.

Mots clau: Avaluació, aprenentatges / Bilingüisme, educació / Identitat, estereotips, coneixement social / Infància, context / Qualitat de vida.

Finançament de 1995: 1.500.000 PTA

Projectes:

- Avaluació i autoavaluació de les universitats a Europa (Perera Izquierdo, Santiago)
- Creences i sentiments dels nens i les nenes en relació amb el seu grup nacional i altres grups nacionals europeus (Vila Mendiburi, Ignasi)
- Avaluació psicopedagògica dels aprenentatges instrumentals (Canals Casas, Ramon)
- Contextos de desenvolupament i qualitat de vida de la infància de sis a dotze anys (Vila Mendiburu, Ignasi)
- Context-Infància (Vila Mendiburu, Ignasi).

Producció científica:

- 22 articles d'àmbit estatal
- 3 articles internacionals
- 2 llibres
- 19 capítols de llibres
- 4 tesis
- 4 congressos organitzats
- 60 ponències i comunicacions internacionals.

Universitat Ramon Llull

5120-URL-01

**Grup de Recerca en Psicosi
Departament de Psicologia
Universitat Ramon Llull**

C. del Císter, 24-34
08022 Barcelona
Tel.: 932 533 000
Fax: 932 533 031

Recercador de contacte: Pérez Testor, Carles

Personal: 14 doctors / 11 no doctors

Activitat:

El Grup de Recerca en Psicosi es proposa investigar sobre les diferents expressions de les psicosis des dels vessants psicopatològic, etiològic i terapèutic. Partint d'un marc teòric integrador des de les teories cognitives, psicoanalítiques i constructivistes, es planteja el paper del grup familiar en l'etiologia i el tractament dels trastorns psicòtics, la comorbilitat psicosi-adiccions i, com a línia preferent, la rehabilitació psicosocial avaluant programes d'intervencions per a familiars de pacients psicòtics i intervencions psicosocials en grups de pacients.

Àmbit: Ciències mèdiques i de la salut

Subàmbit: Psicologia i psicofisiologia

Àrea de coneixement: Psicologia social

Codis Unesco:

- 610104 Psicopatologia (vegeu 320105, 321100 i 610300)
- 610308 Rehabilitació
- 611305 Tractament de la drogoaddicció
- 611410 Interacció de grups.

Mots clau: Addicció / Família / Psicosi / Rehabilitació psicosocial.

Projectes:

- Avaluació de tractaments i seguiment d'addictes a l'heroïna (Sánchez Carbonell, Xavier)
- Les dimensions pragmàtiques en el discurs esquizofrènic. Diagnòstic i aplicacions en rehabilitació (Laguna, Encarna)
- Construcció narrativa de la identitat (Botella García del Cid, Lluís)
- Efectivitat d'una intervenció psicosocial en un grup de pacients psicòtics crònics (Farriols, Núria).

Productivitat científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 48 articles d'àmbit estatal
- 26 articles internacionals
- 14 llibres
- 17 capítols de llibres
- 26 tesis
- 6 congressos organitzats
- 25 cursos organitzats
- 29 ponències i comunicacions internacionals.

5091-IRSP-06

Grup de Psicofarmacologia i Conductes Addictives

Institut de Recerca de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau

C/ Sant Antoni M. Claret

08025 Barcelona

Tel.: 932 919 131

Fax: 932 919 178

Coordinador: Casas Brugué, Miquel

Personal: 4 doctors / 4 no doctors

Activitat:

L'activitat de recerca del Grup de Psicofarmacologia i Conductes Addictives té dos vessants, un clínic i l'altre experimental. El vessant clínic té com a objectiu estudiar diferents abordatges terapèutics que puguin ser d'utilitat en la prevenció i el tractament dels trastorns addictius. Per a això, es disposa de la Unitat Clínica de Conductes Addictives amb dotze llits d'ingrés, hospital de dia, ambulatoris i una clínica d'agonistes opiacis, entre d'altres. S'han adaptat diferents proves que s'utilitzen per mesurar la funcionalitat del sistema de neurotransmissió dopaminèrgic, com és el test d'apomorfina, per tal d'estudiar la possible relació existent entre els canvis que es produeixen en aquest sistema de neurotransmissió en pacients drogodependents amb les conductes de recaiguda, amb la finalitat última d'obtenir un marcador biològic de recaigudes. El segon vessant, l'experimental, estudia les causes que propicien la recaiguda dels malalts drogodependents en els seus hàbits tòxics. Per aquest motiu, s'ha centrat en l'estudi de la participació del sistema de neurotransmissió dopaminèrgic en l'etipatogènesi i el manteniment de les conductes addictives. L'objectiu preferent és analitzar els diferents factors d'aprenentatge, mediatitzats pel sistema de neurotransmissió dopaminèrgic, que afavoreixen la conducta de recaiguda en els hàbits tòxics dels pacients toxicòmans correctament desintoxicats. Així, el Grup ha establert un model animal, el d'autoagressió condicionada, que modela els efectes de l'administració crònica de les substàncies addictives sobre el sistema de neurotransmissió dopaminèrgic, i es basa en la inducció farmacològica de conductes autoagressives i en l'estudi del seu procés de condicionament ambiental.

Àmbit: Ciències mèdiques i de la salut

Subàmbit: Medicina general

Àrees de coneixement: Medicina

Codis Unesco:

- 611203 Política governamental
- 611301 Alcoholisme
- 611305 Tractament de la drogoaddicció.

Mots clau: Addicció / Alcoholisme / Conductes autoagressives / Dopamina / Drogoaddicció / Metilxantines / Pacients toxicòmans / Recaiguda.

Projectes:

- Eficàcia de l'administració d'amantadina i metadona en la desintoxicació de codependents d'heroïna i cocaïna (Pérez de los Cobos Peris, José C.)
- Correlats bioquímics de les conductes autodestructives subjacents als processos de recaiguda en els hàbits tòxics dels pacients addictes correctament desintoxicats (Casas Brugué, Miquel)
- Estudi dels processos de condicionament ambiental de les conductes autoagressives: model animal per a l'estudi dels factors desencadenants de les recaigudes en els hàbits tòxics dels pacients drogodependents (Casas Brugué, Miquel).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 4 articles d'àmbit estatal
- 7 articles internacionals
- 8 llibres
- 50 capítols de llibres
- 36 ponències i comunicacions internacionals.

Grups consolidats (Agència Nacional d'Avaluació i Prospectiva)

Universitat Autònoma de Barcelona

DEP91-0757

**Grup d'Estudis de Psicologia de l'Esport
Departament de Psicologia de l'Educació
Universitat Autònoma de Barcelona**

Edifici B Campus de Bellaterra
08193 Bellaterra
Tel.: 935 811 487
Fax: 935 813 329
A/e: *Jaume.Cruz@uab.es*

Responsable del grup: Cruz Feliu, Jaume

Personal: 5 doctors / 4 llicenciats

Activitat:

El Grup d'Estudis de Psicologia de l'Esport (GEPE) elabora estudis en quatre línies de recerca:

1. Valors, actituds i comportaments relacionats amb el *fairplay* i l'esportivitat.
2. Assessorament psicològic a pares i entrenadors.
3. Promoció de pautes d'activitat física.
4. Entrenament psicològic per al rendiment esportiu.

Àmbit: Psicologia de l'esport

Àrea de coneixement: Psicologia bàsica

Codi Unesco: Psicologia de l'esport no té codi, el 6104 seria el més aproximat.

Mots clau: Psicologia de l'esport / Esportivitat / Actituds / Valors / Objectius d'assoliment / Activitat física i salut / Adhesió a l'activitat física / Retirada esportiva/ Rendiment físic / Rendiment esportiu / Avaluació conductual d'entrenadors.

Finançament: 8.433.000 PTA

Projectes:

— Evaluación del entrenamiento psicológico en atletas de alto rendimiento (recercador principal: Jaume Cruz)

— Identificación de conductas, actitudes y valores relacionados con el *fairplay* en deportistas jóvenes (recercador principal: Jaume Cruz).

Producció científica (1990-1995):

- 14 articles d'àmbit estatal
- 4 articles internacionals
- 10 capítols de llibres
- 2 tesis doctorals llegides
- 8 ponències i comunicacions (orals o escrites) en congressos internacionals
- 2 congressos organitzats.

Dedicació setmanal a la recerca: 92 hores

Hores setmanals de docència: 40 hores

PB91-0481

Grup de Psicopatologia Clínica Infantil i Prevenció de Salut Mental Infanto-Juvenil
Departament de Psicologia de la Salut i Psicologia Social
Universitat Autònoma de Barcelona

Edifici B Campus de Bellaterra
08193 Bellaterra
Tel.: 935 811 166
Fax: 935 812 125
A/e: *Edelmira.Domenech@uab.es*

Responsable del grup: Domènech i Llaberia, Edelmira

Personal: 9 doctors

Activitat:

Prevenció en Salut Mental, tant en la línia dels trastorns afectius com conductuals. A més a més, s'ha seguit treballant en els temes de psicopatologia de la primera edat i de l'edat preescolar (3-6 anys).

Àmbit: Psicologia clínica

Subàmbit: Infància i adolescència

Àrea de coneixement: Psicologia

Codi Unesco: 610104 Psicopatologia

Mots clau: Epidemiologia / Depressió / Suïcidi / Trastorns del comportament / Prevenció / Trastorns afectius.

Finançament: 5.356.756 PTA

Producció científica (1990-1995):

- 58 articles d'àmbit estatal
- 6 articles internacionals
- 21 capítols de llibres
- 14 tesis doctorals llegides
- 5 llibres.

Dedicació setmanal a la recerca: 176 hores

Hores setmanals de docència: 9 hores de docència per setmana cada tutor

PB90-0699 i PB93-0898

Etanol i Conducta: Psicobiologia de l'Alcoholisme

Unitat de Psicobiologia

Universitat Autònoma de Barcelona

Edifici B Campus de Bellaterra

08193 Bellaterra

Tel.: 935 811 553

Fax: 935 812 001

A/e: Nuria.Ferre@uab.es

Responsable del grup: Ferré i Suana, Núria

Personal: 3 doctors / 1 llicenciat

Activitat:

Estudi de la conducta addictiva com una incapacitat manifesta en la inhibició de la conducta d'autoadministració de la droga, incapacitat que és el resultat de l'exposició crònica del sistema nerviós central del subjecte a un agent tòxic (la droga que consumeix). Aquest plantejament ens permet un estudi que inclou no solament les característiques del comportament de l'addicte, sinó també les bases neurals d'aquest fenomen.

D'una manera global, la nostra estratègia ha consistit a generar models vàlids d'alcoholisme, estudiar el perfil conductual de l'alcohol en diferents proves de conducta apresada o espontània, i

verificar els errors en la inhibició dels comportaments apresos, així com el paper del circuit septohipocàmpic, i el neurotransmissor acetilcolina, en la promoció d'aquests errors en la inhibició en subjectes bevedors.

Àmbit : Psicofarmacologia

Subàmbit: Alcoholisme

Àrea de coneixement: Psicobiologia

Codi Unesco: 6113 Psicofarmacologia.

Mots clau: Alcohol / Septe medial / Hipocamp / Ritme *theta* / Acetilcolina / Nicotina / Inhibició conductual / Rates alcohòliques / Síndrome d'abstinència.

Finançament: 8.813.000 PTA

Projectes:

— Psicobiologia de l'alcoholisme i diferències individuals en rates. Infraestructura de la UAB (recercadora principal: Núria Ferré i Suana)

— Psicobiologia de la adicció alcohòlica en rates. DGICYT (recercadora principal: Núria Ferré i Suana)

— Psicobiologia de l'alcoholisme. Infraestructura de la UAB (recercadora principal: Núria Ferré i Suana)

— Efectos de la administración de nicotina en el *septum* medial sobre la inhibición conductual y el ritmo *theta*-hipocámpico en rates alcohólicas. DGICYT (recercadora principal: Núria Ferré i Suana).

Producció científica (1990-1995):

- 8 articles internacionals
- 2 capítols de llibres
- 4 tesis doctorals llegides
- 4 ponències i comunicacions (orals o escrites) en congressos internacionals.

Dedicació setmanal a la recerca: 108 hores

Hores setmanals de docència: 22 (tres recercadors)

PM92-0069

Grup de Marcadors Psicobiològics per a la Detecció Precoç de l'Esquizofrènia
Departament de Psicologia de la Salut i Psicologia Social
Universitat Autònoma de Barcelona

Edifici B Campus de Bellaterra
08193 Bellaterra
Tel.: 935 811 166
Fax: 935 812 125
A/e: *Jordi.Obiols@uab.es*

Responsable del grup: Obiols Llandrich, Jordi E.

Personal: 4 doctors

Activitat:

Estudi de marcadors bioconductuals per a la detecció precoç dels trastorns psicòtics. Psicoeducació en l'àmbit de la prevenció d'aquests trastorns.

Àmbit: Psicopatologia clínica

Àrea de coneixement: PATP

Codi Unesco: 610104 Psicopatologia.

Mots clau: Detecció / Prevenció / Epidemiologia / Espectre esquizofrènic / Psicosis / Marcadors psicobiològics.

Finançament: 4.470.000 PTA

Dedicació setmanal a la recerca: 72 hores

Hores setmanals de docència: 32 hores

PB94-0677

Grup de Trastorns Alimentaris
Departament de Psiquiatria i Psicobiologia Clínica
Universitat Autònoma de Barcelona

Edifici B Campus de Bellaterra
08193 Bellaterra
Tel.: 935 813 170
Fax: 935 812 324
A/e: *Rosa.Raich@uab.es*

Responsable del grup: Raich, Rosa M.

Personal: 4 doctors i 3 llicenciats

Activitat:

Ha estat un estudi prospectiu de trastorns alimentaris i variables de risc relacionats, en una mostra d'estudiants universitàries. És un estudi prospectiu en dos moments en el temps en què s'analitzen la prevalença i la incidència de trastorns alimentaris en una mostra de la població universitària (alumnes de primer curs, de vuit facultats diferents: Veterinària, Geografia, Relacions Laborals, Ciències Exactes, Medicina, Psicologia, Pedagogia i Dret). El disseny emprat ens ha permès d'estudiar el valor predictiu de les variables de risc (actituds vers l'alimentació, dieta, tendència a la desinhibició alimentària, preocupació i insatisfacció corporal, perfeccionisme, etc.) i altres aspectes d'ajustament psicològic (autoestima, depressió, habilitats socials) en l'eclosió dels trastorns alimentaris.

Àrea de coneixement: Personalitat, avaluació i tractament

Codi Unesco: 610604 Anàlisi experimental de la conducta.

Mots clau: Trastorns alimentaris / Factors de risc

Finançament: 2.988.000 PTA

Producció científica (1990-1995):

- 26 articles d'àmbit estatal
- 4 articles internacionals
- 2 capítols de llibres
- 4 tesis doctorals llegides
- 15 ponències i comunicacions (orals o escrites) en congressos internacionals.

Dedicació setmanal a la recerca: 95 hores

Hores setmanals de docència: 35 hores

PS89-0038

Departament de Psicologia Evolutiva i de l'Educació
Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Tel.: 934 021 080

Fax: 934 021 584

A/e: jarnauq@psi.ub.es

Responsable del grup: Arnau i Querol, Joaquim

Personal: 4 doctors / 1 llicenciat

Activitat:

Desenvolupament de la producció escrita en català, segona llengua en escolars castellanoparlants de tercer curs d'EGB que assisteixen als programes d'immersió al català. Comparació amb el desenvolupament d'escolars catalanoparlants de la mateixa edat i nivell escolar que assisteixen al mateix centre. S'analitzen les produccions de 60 nens (30 catalanoparlants i 30 castellanoparlants de tres escoles públiques de Barcelona, els quals han escrit vuit textos (quatre al primer i quatre a l'últim trimestre del curs). S'analitzen les dues dimensions del coneixement escrit: ortogràfica i textual.

Codi Unesco: 610404 Psicolingüística.

Mots clau: Escriptura / Segona llengua / Educació bilingüe.

Producció científica (1990-1995):

- 4 articles d'àmbit estatal
- 1 capítol de llibres
- 1 tesi doctoral llegida
- 2 ponències i comunicacions (orals o escrites) en congressos internacionals.

Dedicació setmanal a la recerca: 25 hores

Hores setmanals de docència: 40 hores

PB 93-0782
Grup de Comunicació Referencial
Departament de Psicologia Bàsica
Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171
08035 Barcelona
Tel.: 934 021 080
Fax: 934 021 584
A/e: hboada@psi.ub.es

Responsable del grup: Boada Calbet, Humbert

Personal: 4 doctors / 1 llicenciat

Activitat:

Estudi de la comunicació humana en les facetes pública i privada. La metodologia emprada s'ha dedicat a la recerca de patrons comunicatius en producció de temps reals. En relació amb el llenguatge social, la valoració del missatge i la seva reestructuració ha ocupat un lloc privilegiat, així com l'agent causant i el patró d'intercanvi capaç de desencadenar la reestructuració del missatge.

S'han detectat aspectes diferencials segons la classe social i la condició de bilingüisme. També s'han detectat diferències notòries en el llenguatge característiques de diverses patologies.

El llenguatge privat no ha tingut un desenvolupament d'anàlisi tan remarcant, però figura entre els objectius de la nostra anàlisi actual. La importància de l'anàlisi es basa en la comprovació de l'efecte que té el llenguatge d'ús privat sobre la regulació de la conducta cognoscitiva pròpia i la dels altres.

Àmbit: Psicologia de la comunicació

Subàmbit: Comunicació referencial

Àrea de coneixement: Psicologia bàsica

Codi Unesco: 570103 Bilingüisme.

Mots clau: Llenguatge privat / Autoregulació / Comunicació / Egocentrisme / Funció lingüística / Internalització / Zona de desenvolupament proximal / Bilingüisme.

Finançament: 3.650.000 PTA

Projectes:

— Les manifestacions del llenguatge privat en diferents situacions comunicatives (recercador principal: Humbert Boada).

Producció científica (1990-1995):

- 14 articles d'àmbit estatal
- 2 articles internacionals
- 6 capítols de llibres a Espanya i 2 a l'estranger)
- 2 tesis doctorals llegides
- 5 ponències i comunicacions (orals o escrites) en congressos internacionals.

Dedicació setmanal a la recerca: 144 hores

Hores setmanals de docència: dedicació exclusiva de quatre membres

PB89-0235 i PB93-0739

Grup d'Aprenentatge Animal i Comparat

Departament de Psicologia Bàsica

Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Tel.: 934 021 080

Fax: 934 021 584

A/e: vdchamizo@psi.ub.es

Responsable del grup: Díez Chamizo, Victoria

Personal: 1 doctor / 5 llicenciats

Activitat:

Concretament, condicionament clàssic i fenòmens pavlovians bàsics (bloatge, potenciació, inhibició latent, aprenentatge perceptiu, efectes del context, condicionament inhibitori, etc.) emprant diverses preparacions de laboratori tant amb subjectes no humans com humans. L'aportació més rellevant del nostre treball, amb rates, és la demostració que els fenòmens del condicionament clàssic també s'observen quan hom treballa en tasques espacials (tant en un laberint radial elevat com en piscina circular), i així es descarta una proposta molt influent de la bibliografia en el sentit que l'aprenentatge espacial és no associatiu i independent d'altres formes d'aprenentatge.

Mots clau: Condicionament clàssic / Fenòmens pavlovians bàsics / Aprenentatge espacial / Subjectes humans / Subjectes no humans (rates).

Finançament: 6.050.000 PTA

Projectes:

— Acció integrada hispano-britànica 1991-1992 (84A). (Director: N.J. Mackintosh; responsable de l'equip espanyol: V.D. Chamizo).

Producció científica (1990-1995):

- 3 articles d'àmbit estatal
- 4 articles internacionals
- 1 capítol de llibres
- 3 memòries de llicenciatura
- 2 tesis doctorals llegides
- 4 ponències i comunicacions (orals o escrites) en congressos internacionals.

PB90-0445

Grup de Avaluació Psicològica Infantil

Departament de Personalitat, Avaluació i Tractaments Psicològics

Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Tel.: 934 021 080

Fax: 934 021 584

A/e: mforns@psi.ub.es

Recercadora principal: Forns i Santacana, Maria

Personal: 5 doctors i 1 llicenciat

Activitat:

Avaluació de les habilitats comunicatives en relació amb altres habilitats humanes. La tasca va consistir a elaborar un sistema de categorització de les produccions comunicatives articulant la participació dels participants en una situació comunicativa reglada.

Un aspecte important de la recerca va ser relacionar les habilitats comunicatives amb altres habilitats cognoscitives, de socialització i de participació a l'aula, així com de les habilitats perceptivomanipulatives.

A més, es van establir relacions causals entre habilitats cognoscitives, comunicatives i de rendiment acadèmic.

Aquestes habilitats van ser considerades en relació amb el fet lingüístic bilingüe.

Àmbit: Avaluació psicològica

Subàmbit: Habilitats comunicatives

Àrea de coneixement: Personalitat, avaluació i tractament

Codi Unesco: 570108 Llenguatge infantil.

Mots clau: Avaluació / Comunicació referencial / Desenvolupament / Sociabilització / Habilitats cognoscitives / Referent / Bilingüisme.

Finançament: 2.256.000 PTA

Projectes:

— L'avaluació de la competència comunicativa entre els processos cognoscitius (recercadora principal: Maria Forns i Santacana).

Producció científica (1990-1995):

- 1 article d'àmbit estatal
- 5 articles internacionals
- 3 capítols de llibres
- 2 tesis doctorals llegides
- 7 ponències i comunicacions (orals o escrites) en congressos internacionals
- 1 conferència invitada en un congrés espanyol.

Dedicació setmanal a la recerca: 3,5 hores

Hores setmanals de docència: dedicació exclusiva

PB91-0028-C03-02

**Grup de Memòria i Raonament
Departament de Psicologia Bàsica
Universitat de Barcelona**

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Tel.: 933 125 147

Fax: 934 021 584

A/e: fgabucio@psi.ub.es

Responsable del grup: Gabucio, Fernando (del subprojecte) i Carretero, Mario (del projecte)

Personal: 3 doctors / 1 llicenciat

Activitat:

La línia de treball ha intentat desenvolupar la intersecció entre altres dues línies de recerca constituïdes i destacades des d'un punt de vista internacional: la referida a la solució de problemes per analogia, en què membres del grup havíem treballat prèviament, i la del raonament informal, més recent i indefinida, però prometedora. Hom ha mirat d'esbrinar empíricament alguns aspectes del recurs de l'ús d'analogies en una situació de problema informal de raonament. Això ha permès obtenir alguns resultats d'interès: el recurs a analogies no garanteix la solució del problema (cosa òbvia però que sembla oblidar-se en la línia de recerca sobre solució de problemes per analogia); els anàlegs no són un recurs especialitzat o lligat al coneixement expert en un àmbit, sinó un mecanisme generalitzat de categoritzar situacions problema; les similituds estructurals semblen tenir un paper preponderant davant un problema informal. A més, hi ha una interacció contínua entre els processos de recuperació i d'avaluació d'anàlegs, cosa que múltiples paradigmes experimentals no copsen per la constitució pròpia.

Codi Unesco: 6106 Psicologia experimental.

Mots clau: Analogia / raonament informal.

Finançament: 400.000 PTA

Projectes:

- El uso de analogías en razonamiento informal (recercador principal: Fernando Gabucio).

Producció científica (1990-1995):

- 1 article d'àmbit estatal
- 1 ponència i comunicació (oral o escrita) en congressos internacionals.

Dedicació setmanal a la recerca: aproximadament 45 hores

Hores setmanals de docència: aproximadament 27 hores

PM91-0159-C02-01

Grup de Laboratori de Neurodinàmica (Neurofisiologia Cognitiva)

Departament de Psiquiatria i Psicobiologia Clínica

Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Tel.: 934 021 080

Fax: 934 021 584

A/e: cgrau@psi.ub.es

Responsable del grup: Grau i Fonollosa, Carles

Personal: 2 doctors / 4 llicenciats

Activitat:

Bases fisiològiques dels processos cognitius normals i alterats, amb l'estudi de l'activitat elèctrica cerebral (EEG i ERP).

Àmbit: Ciències mèdiques i de la salut

Àrea de coneixement: Psicobiologia

Codis Unesco:

- 6106 Psicologia experimental
- 2411 Fisiologia humana.

Mots clau: Electroencefalografia / Potencials evocats / Son-vigília / Alcoholisme crònic.

Finançament: 14.979.000 PTA

Projectes:

- Predictors neurofisiològics de recaiguda en l'alcoholisme (recercador principal: Carles Grau i Fonollosa)
- Neurogenética del alcoholismo, marcadores genéticos y vulnerabilidad neurofisiológica (recercador principal: Carles Grau i Fonollosa)
- Influència d'alguns medicaments en el temps de reacció dels conductors (recercadors principals: Miquel Sánchez-Turet i Carles Grau i Fonollosa)
- Establiment d'una vinculació amb el Neurodynamics Laboratory de la SUNY, sobre el tema comú de recerca: «alcoholisme crònic i potencials evocats» (recercador principal: Carles Grau i Fonollosa)
- Equip informàtic per a l'adquisició de potencials evocats (recercador principal: Carles Grau i Fonollosa)
- Estació de treball Neuroscan per a electrofisiologia cognitiva (recercador principal: Carles Grau i Fonollosa).

Producció científica (1990-1995):

- 7 articles d'àmbit estatal
- 7 articles internacionals
- 3 tesis doctorals llegides
- 15 ponències i comunicacions (orals o escrites) en congressos internacionals
- 1 congrés organitzat.

Dedicació setmanal a la recerca: 50 hores

Hores setmanals de docència: 60 hores

CO89-019

Grup de Personalitat i Diferències Individuals

Departament de Personalitat

Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Tel.: 934 021 080

Fax: 934 021 584

A/e: aandres@psi.ub.es

Responsable del grup: Andrés Pueyo, Antonio

Personal: 7 doctors / 2 llicenciats

Activitat:

Estudis sobre els efectes de l'hàbit de fumar en el rendiment cognitiu però modulats pels factors de personalitat i/o estats d'ànim del subjecte fumador.

Mots clau: Tabac / Hàbit de fumar / Personalitat / Rendiment cognitiu / Estat d'ànim / Activació.

Finançament: 3.500.000 PTA

Projectes:

- Variabilitat dels efectes de l'hàbit de fumar en el rendiment cognitiu.

Producció científica (1990-1995):

- 6 articles d'àmbit estatal
- 3 articles internacionals
- 1 capítol de llibres
- 4 tesis doctorals llegides
- 7 ponències i comunicacions (orals o escrites) en congressos internacionals
- D'altres: Test CHF (Andrés, 991).

Dedicació setmanal a la recerca: 120 hores

Hores setmanals de docència: 40 hores

PS88-0028, ROB91-0210, PB90-0989, PS93-0225

Grup de Tecnologia Informàtica en Ciències del Comportament (GTICC)

Departament de Metodologia de les Ciències del Comportament

Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Tel.: 933 125 085

Fax: 934 021 584

A/e: *fsalvador@psi.ub.es*

Responsable del grup: Salvador i Beltran, Francesc

Personal: 6 doctors / 1 llicenciat

Activitat:

L'objectiu principal del grup és la recerca i el desenvolupament de models matemáticoestadístics per a descriure el comportament i els processos psicològics, i la creació d'aplicacions informàtiques per a realitzar simulacions d'aquests models. Un altre camp d'interès és la recerca en tècniques psicomètriques i estadístiques, tant de forma analítica com mitjançant la simulació, i el desenvolupament d'aplicacions informàtiques per a les ciències del comportament.

Durant el període 1990-1995, gran part de la recerca se centra en la simulació de processos d'organització perceptiva humana, especialment en la segregació figura-fons, com una manera de millorar els procediments de segmentació en l'anàlisi d'escenes.

Àmbit: Ciències mèdiques i de la salut

Àrea de coneixement: Metodologia de les ciències del comportament

Codis Unesco:

- 610609 Processos de percepció
- 610504 Estadística
- 610505 Psicometria.

Mots clau: Percepció visual / Visió per ordinador / Simulació de processos psicològics.

Finançament: 8.610.000 PTA

Projectes:

- Procesos de nivel bajo en visión humana i artificial (recercador principal: Francesc Salvador i Beltran)

- Traducció i adaptació de rutines de visió artificial de Turbo Pascal a Turbo C (recercador principal: Francesc Salvador Beltran)
- Anàlisi de nivell baix en visió: Organització gestàltica en processos de segmentació (recercador principal: Francesc Salvador Beltran)
- Organització gestàltica figura-fons i reconeixement de formes en processos de segmentació (recercador principal: Francesc Salvador Beltran).

Producció científica (1990-1995):

- 8 articles d'àmbit estatal
- 9 articles internacionals
- 1 capítol de llibres
- 2 tesis doctorals llegides
- 15 ponències i comunicacions (orals o escrites) en congressos internacionals.

Dedicació setmanal a la recerca: 100 hores, aproximadament (segons el projecte)

Hores setmanals de docència: 80 hores, aproximadament (segons el curs acadèmic)

PB88-0221, 1990 MEC-IM, 1991-93 MEC- IM, PB93-0823-C02-02, PB93-0823-C02-01,1995 MEC-IM

**Grup de Processos Cognitius, Afectius i Socials
Departament de Psicologia Bàsica
Universitat de Barcelona**

Passeig de la Vall d'Hebron, 171
08035 Barcelona
Tel.: 934 021 080
Fax: 934 021 584
A/e: mmoreno@psi.ub.es

Responsables del grup: Moreno, Montserrat; Sastre, Genoveva

Personal: 5 doctors / 2 llicenciats

Activitat:

El nostre equip està format per professorat de cinc universitats (UB, UAB, URL, URV, Universitat de Ginebra). Durant el període de 1990-1995 es van dur a terme una sèrie de projectes de recerca sobre construcció i aprenentatge en l'àmbit del pensament físic, biològic i matemàtic, amb subvencions DGICYT i tota una altra sèrie de recerques en l'àmbit de la coeducació, subvencionades pel MEC i l'Institut de la Dona de l'Estat espanyol.

Àmbit: Desenvolupament i aprenentatge. Estudis de gènere

Subàmbit: Pensament físic, matemàtic i social. Coeducació

Àrea de coneixement: Psicologia bàsica i evolutiva

Mots clau: Desenvolupament / Aprenentatge / Interacció social / Coeducació / Conflictos morals i interpersonals.

Finançament : 52.000.000 PTA

Projectes:

— Estudio de la evolució de conceptos relativos a la mecánica de líquidos (recercadora principal: M. Moreno Marimon)

— Análisis de la reforma de la enseñanza desde el punto de vista de la igualdad de oportunidades entre ambos sexos (recercadora principal: M. Moreno Marimon)

— Elaboración de un método de enseñanza-aprendizaje de las ciencias sociales para la igualdad de oportunidades, para el primer ciclo de primaria y de secundaria (recercadora principal: M. Moreno Marimon)

— Elaboración de un método de enseñanza-aprendizaje de las ciencias sociales para la igualdad de oportunidades, para el segundo y tercer ciclo de primaria (recercadora principal: G. Sastre)

— Papel de los modelos organizadores en la construcción de nociones físicas (recercadora principal: M. Moreno)

— Evolución de los modelos organizadores implicados en la resolución de los conflictos interpersonales y morales (recercadora principal: G. Sastre).

Producció científica (1990-1995):

— 26 articles d'àmbit estatal

— 1 article internacional

— 10 capítols llibres

— 2 tesis doctorals llegides

— 32 ponències i comunicacions en congressos internacionals

— 2 congressos organitzats

— 3 publicacions (llibres)

— 21 conferenciants invitades a jornades i congressos espanyols.

Dedicació setmanal a la recerca: 140 hores

Hores setmanals de docència: 35 hores

PB94-0886

Grup de Psicolingüística i Patologia del Llenguatge

Departament de Psicologia Bàsica

Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Tel.: 934 021 080

Fax: 934 021 584

A/e: mserra@psi.ub.es

Responsable del grup: Serra i Raventós, Miquel

Personal: 4 doctors / 4 llicenciats

Activitat:

- Línia 1: Adquisició normal de les llengües catalana i castellana
- Línia 2: Adquisició del llenguatge en nens amb trastorn específic del llenguatge.

Àmbit: Psicologia i lingüística

Subàmbit: Psicologia bàsica, evolutiva; lingüística

Àrea de coneixement: Psicologia bàsica

Codi Unesco: 610404 Psicolingüística.

Mots clau: Desenvolupament del llenguatge / Adquisició del llenguatge / Patologia del llenguatge / Trastorn específic del llenguatge (*Specific Language Impairment*).

Finançament: 4.500.000 PTA

Dedicació setmanal a la recerca: 5,2 hores (EJC actual)

Hores setmanals de docència: Tots en dedicació exclusiva i algunes hores els dos becaris de FPI

PS91-0006

**Grup de Recerca de Patologia del Llenguatge
Departament de Psicologia Evolutiva i de l'Educació
Universitat de Barcelona**

Passeig de la Vall d'Hebron, 171
08035 Barcelona
Tel.: 933 125 817
Fax: 933 125 817
A/e: *mtriado@psi.ub.es*

Responsable del grup: Triadó, M. Carme

Personal: 2 doctors / 3 llicenciats

Activitat:

Analitzar l'evolució de la comunicació en nens i nenes sords educats amb llenguatge oral i la seva interacció amb els pares.

Àmbit: Psicologia evolutiva

Subàmbit: Patologia del llenguatge

Àrea de coneixement: Psicologia evolutiva i de l'educació

Codi Unesco: 6105 Avaluació i diagnòstic en psicologia.

Mots clau: Sords / Llenguatge / Comunicació / Interacció / Família.

Finançament: 1.500.000 PTA

Producció científica (1990-1995):

- 3 articles d'àmbit estatal
- 2 articles internacionals
- 3 capítols de llibres
- 2 tesis doctorals llegides.

Dedicació setmanal a la recerca: 150 hores

Hores setmanals de docència: 30 hores

PB91-0275
Grup de Recerca de Psicologia Social
Departament de Psicologia Social
Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171
08035 Barcelona
Tel.: 934 021 080
Fax: 934 021 584
A/e: evendrell@psi.ub.es

Recercador principal: Vendrell, Esteve

Personal: 5 membres

Activitat:

Estudi de les suposades relacions existents entre les diverses formes de lideratge i els diversos tipus de conflicte en la dinàmica dels grups petits.

Codis Unesco: 6114 Psicologia social

Finançament: 1.000.000 PTA

Àrea de coneixement: Psicologia social

Universitat Rovira i Virgili

94/0866
Grup de Salut Mental en Nens
Departament de Psicologia

Carretera Valls, s/n
43007 Tarragona
Tel.: 977 558 176
Fax: 977 558 088
A/e: jcs@fcep.urv.es

Investigador principal: Canals i Sans, Josepa

Personal: 3 doctors / 2 llicenciats

Activitat: Epidemiologia de psicopatologia en nens i adolescents

Àmbit: Salut mental

Subàmbit: Prevenció de problemes de salut mental en nens

Àrea de coneixement: Personalitat, avaluació i tractament psicològic

Codi Unesco: 6102 Psicologia de nens i adolescents.

Mots clau: Epidemiologia / Estudi longitudinal / Adolescència / Factors de risc / Psicopatologia.

Finançament: 1.804.000 PTA

Producció científica (1990-1995):

- 6 articles internacionals
- 2 tesis doctorals llegides
- 12 ponències i comunicacions (orals o escrites) en congressos internacionals.

Grups preconsolidats

Universitat de Barcelona

Codi del projecte: 1097

Ontogènia de la lateralització cerebral en primats

Àrea de Coneixement de Psiquiatria i Psicobiologia

Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Recercadora principal: Segarra Castells, M. Dolors

Nombre de recercadors: 3

Nombre de becaris: 2

Data d'inici: 12-4-1991

Durada: 1 any

Finançament: 750.000 PTA

Codi del projecte: 600

Inteligència, psicometria, cronocopia, potencials evocats

Àrea de Coneixement de Metodologia de les Ciències del Comportament

Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Recercador principal: Arnau Gras, Jaime

Nombre de recercadors: 1

Nombre de becaris: 0

Data d'inici: 18-12-1989

Durada: 1 any

Finançament: 800.000 PTA

Codi del projecte: 1110

El bienestar psicológico como dimensión de la calidad de vida

Àrea de Coneixement de Metodologia de les Ciències del Comportament

Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Recercadora principal: Gómez Benito, Juana

Nombre de recercadors: 3

Nombre de becaris: 0

Data d'inici: 12-4-1991

Durada: 1 any

Finançament: 750.000 PTA

Codi del projecte: 1220

Relación entre conducta en el ratón o personalidad en el hombre, y la respuesta en anticuerpos

Àrea de Coneixement de Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològics

Universitat de Barcelona

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Recercador principal: Vidal Gómez, José Antonio

Nombre de recercadors: 2

Nombre de becaris: 0

Durada: 1 any

Finançament: 750.000 PTA

GPS03.1

Investigació social qualitativa i salut

Departament de Psicologia

Universitat de Girona

Plaça de Sant Domènec, 91

7071 Girona

Tel.: 972 418 346

Fax: 972 418 345

Recercador de contacte: Sánchez-Candamio, Marga

Personal: 3 membres (1 TU, 1 BFDR, 1 AI.4)

Línies de recerca:

- Socialització i educació al sistema sanitari
- Promoció de la salut
- Recerca i avaluació qualitativa de programes, serveis i contextos d'activitat quotidiana.

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995): 4 publicacions

GPS04.1

Infància, drets dels infants i la seva qualitat de vida

Departament de Psicologia

Universitat de Girona

Plaça de Sant Domènec, 91

7071 Girona

Tel.: 972 418 346

Fax: 972 418 345

Recercadors de contacte: Casas, Ferran i Sadurní, Marta

Personal: 8 membres (1 CU, 1 TU, 2 AI.3, 1 AI.4, 2 Y2, 1 TEU)

Finançament: 1993-1998 (excedint el període 1990-1995): 1.403.600 PTA

Línies de recerca:

- Estudi de les regressions i transicions evolutives en la primera infància (Sadurní, Marta)
- Pobresa i infància (Sadurní, Marta; Casas, Ferran)

- Joves i comportament de risc en el lleure (Casas, Ferran)
- Percepció de factors de risc social per part dels professionals del sistema de protecció a la infància (Casas, Ferran).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995): 20 publicacions

GPS05.1

Laboratori de Lectura
Departament de Psicologia
Universitat de Girona

Plaça de Sant Domènec, 91
 7071 Girona
 Tel.: 972 418 346
 Fax: 972 418 345

Recercador de contacte: Canals, Ramon

Personal: 8 membres (1 TU, 1 EM, 1 AI.4, 1 A2.6, 1 Y2, 1 Y3, 1 TEU)

Finançament: 1993-1998 (excedint el període 1990-1995): 12.278.000 PTA

Línies de recerca:

- Elaboració d'instruments de mesura en lectoescriptura i aprenentatges escolars instrumentals
- Evolució de la comprensió lectora. Evolució de l'automatització lectora
- Mapa bioelèctric cerebral de la lectura
- Desenvolupament i adquisició de les categories gramaticals
- Desenvolupament i adquisició de modalitats oracionals.

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995): 4 publicacions

GPS06.1

Processos d'Aprenentatge i Motivació a la Universitat
Departament de Psicologia
Universitat de Girona

Plaça de Sant Domènec, 91
 7071 Girona
 Tel.: 972 418 346
 Fax: 972 418 345

Recercador de contacte: Villar Horz, Esperança

Personal: 3 membres (2 TU, 1 AI.6, 1 BFDR)

Finançament:

- 1993-1997 (excedint el període 1990-1995): 17.500 PTA
- 1998 (excedint el període 1990-1995): Cap ajut.

Línies de recerca:

- Processos d'aprenentatge a la Universitat durant la formació inicial
- La motivació per l'aprenentatge al 1r, 2n, i 3r cicle a la universitat.

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995): 10 publicacions

GPS01.1

Avaluació de la qualitat de l'aprenentatge

Departament de Psicologia

Universitat de Girona

Plaça de Sant Domènec, 91

7071 Girona

Tel.: 972 418 346

Fax: 972 418 345

Recercador de contacte: Pérez Cabani, M. Lluïsa

Personal: 7 membres (2 TU, 2 TEU, 1 PES, 1 BFDR)

Finançament: 1993-1998 (excedint el període 1990-1995): Cap ajut

Línies de recerca:

- Avaluació de la qualitat de l'aprenentatge
- Estratègies d'aprenentatge en el professorat (ensenyament i formació).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995): 72 publicacions.

GPS07.1
Psicologia de la salut
Departament de Psicologia
Universitat de Girona

Plaça de Sant Domènec, 91
 7071 Girona
 Tel.: 972 418 346
 Fax: 972 418 345

Recercador de contacte: Planes Pedra, Montserrat

Personal: 10 membres (2 TU, 1 AI.3, 1 AI.5, 1 Y2, 1 Y3, 1 BP, 1 FPI, 2 becaris)

Finançament: 1993-1998 (excedint el període 1990-1995): Cap ajut

Línies de recerca:

- Factors influents en comportaments de risc per a la salut i de prevenció de la malaltia.

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995): 20 publicacions

Universitat de Lleida

Personalitat i procés de socialització infanto-juvenil
Àrea de Coneixement de Personalitat, Avaluació i Tractaments Psicològics
Universitat de Lleida

Recercador principal: Aluja Fabregat, Anton

Període d'activitat del grup: 1993-1999 (excedint el període 1990-1995)

Projectes:

- Predictors del rendiment acadèmic (Aluja Fabregat, Anton)
- Efecte de la violència en el *mass media* en el procés de socialització en adolescents (Aluja, A.; Pérez, R. M.; Alsinet, C.)
- Estils educatius paternes i transmissió de valors: efecte en el procés de socialització en adolescents (Aluja, A.; Pérez, R. M.; Biscarri, J.)
- Estudi sobre la relació entre adaptació social i l'agressivitat en adolescents de Lleida (Aluja, A.; Ballesté, J.).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 6 articles internacionals
- 1 capítol de llibre.

Situació, pensament i formació del professorat
Àrea de Coneixement de Psicologia Evolutiva i de l'Educació
Universitat de Lleida

Recercador principal: Biscarri, Joan

Període d'activitat del grup: des de 1992 (excedint el període 1990-1995)

Projectes:

- Movilidad vertical en la carrera docente: análisis de las solicitudes de excedencia de los profesores de EGB de la provincia de Lleida (Samper, Lluís; Sanuy, Jaume; Biscarri, Joan)
- Suport a l'ensenyament i a l'aprenentatge a la Universitat de Lleida: Anàlisi i propostes d'actuació (Biscarri, Joan; Garreta, Jordi; Jové, Glòria; Rourera, Ramon; Puertas, Silvia; Gené, Anna)
- Bases psicopedagògiques per a la coordinació del període 0-3 i 3-6 de l'Educació Infantil (Sanuy, Jaume; Biscarri, Joan; Jové, Glòria; Alsinet, Carles; Mora, M. Teresa; Palau, Isabel; Vendrell; Conxita)
- Atribuciones causales de los profesores respecto al rendimiento de sus alumnos (Biscarri, Joan; Marsellés, M. Àngels)
- Actitudes y procesos de pensamiento de los profesores de la etapa de infantil ante las diferencias de sus alumnos y sus familias: una hipótesis de prevención (Biscarri, Joan; Marsellés, M. Àngels; Palau; Isabel).

Finançament (probablement excedint el període 1990-1995): 6.150.000 PTA

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 3 articles
- 2 llibres.

Bilingüisme i educació
Àrea de Coneixement de Psicologia Evolutiva i de l'Educació
Universitat de Lleida

Recercador principal: Huguet Canalís, Àngel

Període d'activitat del grup: des de 1990 (excedint el període 1990-1995)

Projectes:

- Bases para el estudio del bilingüismo social en la población escolar del Baix Cinca (Huguet, Àngel)
- Desequilibrio entre lenguas y actitudes lingüísticas de los escolares en el Baix Cinca (Huguet, Àngel)
- Aspectos sociolingüísticos y psicolingüísticos de las comunidades de habla y grupos lingüísticos minorizados en España (Turell, M. Teresa; Huguet, Àngel; Suïls, Jordi)
- Bilingüismo y educación en la Franja oriental de Aragón: revisión teórica y perspectivas de futuro (Huguet, Àngel)
- Conocimiento lingüístico de los escolares de la Franja oriental de Aragón e implicaciones curriculares del tratamiento de las lenguas (Huguet, Àngel; Biscarri, Joan; Sanuy, Jaume)
- Mediadores lingüísticos del éxito/fracaso escolar en el alumnado del Aragón catalanófono (Huguet, Àngel)
- Multilingüisme a la Vall d'Aran. Identitat i transmissió de l'aranès (Huguet, Àngel; Llurda, E.; Garreta, Jordi; Suïls, J.)
- Estudio del conocimiento lingüístico y matemático del alumnado de 2º de ESO. Una aproximación a la búsqueda de variables contextuales que inciden en el aprendizaje (Sanuy, Jaume; Huguet, Àngel; Pifarré, Manoli; Vendrell, Conxita)
- Elaboración y difusión social del occitano aranés (Suïls, J.; Huguet, Àngel)
- Desequilibrio entre lenguas y rendimiento escolar: el lenguaje como mediador del éxito académico en contextos bilingües (Huguet, Àngel; Arrieta Gallastegui, José Joaquín; Atienza Merino, José Luis; González Riaño, José Antonio; Pifarré, Manoli; Puertas Novau, Anna; San Fabián Maroto, José Luis; Sanuy Burgués, Jaume)
- Análisis de la efectividad de tres modelos de educación multilingüe. El caso de la Vall d'Aran (Huguet, Àngel; Agustí, A., Llurda, E.; Pueyo, M.; Sanuy, Jaume; Serra, J. M.; Suïls, J.; Vendrell, C.)
- Integració i identitat: el cas de la població forana a la Vall d'Aran (Huguet, Àngel; Janés, J.; Lapresta, C.; Serra, J. M.; Suïls, J.)
- La evaluación de la educación bilingüe en el Estado Español. Perspectivas para el Aragón del siglo XXI (Huguet, Àngel).

Finançament (probablement excedint el període 1990-1995): 14.269.289 PTA

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 17 articles
- 3 llibres
- 7 capítols de llibre.

Cognició i context

Àrea de Coneixement de Psicologia Evolutiva i de l'Educació

Universitat de Lleida

Recercador principal: Sanuy Burgués, Jaume

Període d'activitat del grup: 1994-1998 (excedint el període 1990-1995)

Projectes:

- Les representacions infantils de la institució escolar i l'aprofitament escolar (Sanuy, Jaume; Vendrell, Conxita)
- Cognició i context: L'aprenentatge de coneixements sobre l'escola i la resolució de problemes en un context instruccional (Sanuy, Jaume; Vendrell, Conxita; Pifarré, Manoli)
- Estudi del coneixement lingüístic i matemàtic de l'alumnat de 2n d'ESO: una aproximació a la recerca de variables contextuals que incideixen en l'aprenentatge (Sanuy, Jaume; Huguet, Àngel; Vendrell, Conxita; Pifarré, Manoli).

Finançament (probablement excedint el període 1990-1995): 2.299.000 PTA

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 1 article
- 1 llibre.

Personalitat, psicopatologia, socialització infantil

Àrea de Coneixement de Personalitat, Avaluació i Tractaments Psicològic

Universitat de Lleida

Recercador principal: Aluja Fabregat, Anton

Període d'activitat del grup: 1997-1999 (excedint el període 1990-1995)

Projectes:

- Efecte de la violència en els *mass media* en el procés de socialització en adolescents (Aluja, Anton; Pérez, R. M.; Ballesté, J.)
- Relació entre estils educatius, personalitat, creences, valors i actituds socials dels pares i els seus fills adolescents (Aluja, Anton; Pérez, R. M.; Biscarri, Joan)
- Agressivitat infantil (Aluja, Anton; Ballesté, J.).

Àrea de Coneixement de Psicologia Evolutiva i de l'Educació
Universitat Rovira i Virgili

Recercador principal: Pastor Mallol, Estanislau

Període d'activitat del grup: des de 1993 (excedint el període 1990-1995)

Nombre de recercadors: 5

Projectes:

- Modalidades de la tutela adulto-niño en sujetos con síndrome de Down (Pastor Mallol, Estanislau)
- Desarrollo cognitivo, inhibición e interacción (Pastor Mallol, Estanislau).

Àrea de Coneixement de Psicologia Bàsica
Universitat Rovira i Virgili

Recercador principal: García-Albea Ristol, José Eugenio

Període d'activitat del grup: des de 1993 (excedint el període 1990-1995)

Nombre de recercadors: 6

Projectes:

- Contribución de la forma y el significado de las palabras al procesamiento del lenguaje: estudio psicolingüístico comparado mediante la utilización de indicadores conductuales y neurofisiológicos (García-Albea Ristol, José-Eugenio)
- Aproximación psicolingüística al estudio del bilingüismo: la estructura del componente léxico y su incidencia en el procesamiento de oraciones (García-Albea Ristol, José-Eugenio).

Universitat Ramon Llull

Grup de Recerca sobre Constructivisme i Processos Discursius
Universitat Ramon Llull

Recercador principal: Botella García del Cid, Lluís

Període d'activitat del grup: des de 1994 (excedint el període 1990-1995)

Nombre de recercadors: 8

Projectes:

- Construcció narrativa de la identitat.

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 13 articles
- 5 llibres
- 11 capítols de llibres
- 2 *reviews*
- 2 tesis
- 3 ponències i comunicacions.

Neuropsicologia
Àrea de Coneixement de Psicobiologia
Universitat Ramon Llull

Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna
C/ Cister, 34
08022 Barcelona
Tel.: 932 530 000
Fax: 932 533 031
A/e: OlgaBR@blanquerna.url.es

Recercadora principal: Bruna i Rabassa, Olga

Període d'activitat del grup: des de 1996 (excedint el període 1990-1995)

Nombre de recercadors: 6

Nombre de becaris: 1

Projectes:

- Programa ESCAPE (*European Standardized Computerized Assessment Procedure for the Evaluation and Rehabilitation of Brain-damaged Patients*) de la Comunitat Europea. Subgroup of Memory Assessment (Wilson, Barbara A.)
- Programa de terapia familiar en el tratamiento de personas con daño cerebral traumático (Junqué, Carme)
- Variables clíniques relacionades amb les alteracions neuropsicològiques en els traumatismes cranioencefàlics (Bruna, Olga)
- Grup d'Estudi i Recerca de la Família —GERF— (Pérez, Carles)

- Neuropsicologia dels traumatismes cranioencefàlics (Bruna, Olga)
- Política educativa per a la integració dels nens amb discapacitats (De Anna, Luccia)
- Neuropsicologia, discapacitat i qualitat de vida (Bruna, Olga).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 5 articles internacionals
- 5 articles d'àmbit estatal
- 2 llibres
- 6 capítols de llibres.

Hores de recerca setmanals: 20 hores setmanals

Hores de docència setmanals: 35 hores setmanals

La construcció del coneixement en escenaris socioeducatius: concepcions, estratègies i condicions
Àrea de Coneixement de Psicologia Evolutiva i de l'Educació
Universitat Ramon Llull

Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna

C/ Císter, 34

08022 Barcelona

Tel.: 932 533 000

Fax: 932 533 031

A/e: montserracb@blanquerna.url.es

Recercadora principal: Castelló i Badia, Montserrat

Nombre de recercadors: 14

Codis Unesco:

- 580104 Teories educatives
- 580106 Avaluació de l'alumne
- 580302 Preparació de professorat
- 610202 Dificultats d'aprenentatge
- 610401 Processos cognitius
- 610402 Mètodes educatius
- 610403 Lleis d'aprenentatge.

Projectes:

- Incidencia de las decisiones que toma el profesor sobre la evaluación en la calidad del aprendizaje de los estudiantes de Bachillerato (Pérez Cabaní, M. Lluïsa).

- Evaluation et auto-evaluation des Universités en Europe (Pérez Cabaní, M. Lluïsa)
- La evaluación de la calidad del aprendizaje de estudiantes universitarios a través de la taxonomía SOLO (*Structure of the Observed Learning Outcome*) (Pérez Cabaní, M. Lluïsa)
- La concepción sobre las estrategias de aprendizaje en la Educación Secundaria (Monereo Font, Carles; Castelló Badia, Montserrat; Miquel Bertran, Esther; Badia, Antoni)
- L'ensenyament d'estratègies d'aprenentatge en l'ensenyament secundari obligatori (Castelló Badia, Montserrat; Guasch Pascual, Teresa; Ledesma González, Juan Carlos; Liesa Hernández, Eva; Monereo Font, Carles; Barberà Gregori, Elena; Badia Garganté, Antoni; Miquel Bertran, Esther)
- Hacia un perfil de la competencia en escritura de los estudiantes chilenos (FONDECYD) (Castelló Badia, Montserrat; Marinkovich, Juanita)
- La presa d'apunts com a estratègia d'aprenentatge a l'educació secundària (Guasch i Pascual, Teresa; Castelló Badia, Montserrat)
- Les concepcions dels professors d'ensenyament secundari sobre les dificultats d'aprenentatge (Liesa Hernández, Eva; Castelló Badia, Montserrat).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 12 articles
- 14 llibres
- 40 capítols de llibres
- 8 *reviews*
- 3 coordinacions de *readings*
- 4 tesis
- 18 ponències i comunicacions.

Comunicació i salut **Universitat Ramon Llull**

Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna
C/ Cister, 34
08022 Barcelona
Tel.: 932 533 000
Fax: 932 533 031

Recercador principal: Cebrià Andreu, Jordi

Període d'activitat del grup: des de 1997 (excedint el període 1990-1995)

Nombre de recercadors: 4

Becaris: 8

Projectes:

- Projecte d'intervenció en una cohort de professionals d'atenció primària que pateixen síndrome de *burnout*
- Construcció i validació d'un qüestionari breu sobre satisfacció en la relació amb els clients en sectors assistencials
- Anàlisi dels hàbits de salut dels estudiants de la URL. Detecció de la síndrome de *burnout* en metges d'atenció primària de Catalunya.

Producció científica (excedint el període 1990-1995): 4 articles.

Hores de recerca setmanals: 54 hores setmanals

Hores de docència: 990 hores al semestre

Intervencions psicosocials en pacients psicòtics crònics
Universitat Ramon Llull

Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna
 C/ Císter, 34
 08022 Barcelona
 Tel.: 932 533 000
 Fax: 932 533 031
 nuriafh@blanquerna.url.es

Recercadora principal: Farriols Hernando, Núria

Nombre de recercadors: 8

Codi Unesco: 610308 Rehabilitació.

Projectes:

- Efectivitat d'una intervenció psicosocial en un grup de pacients psicòtics crònics (Farriols, Núria; Polo, Yolanda; Botella, Lluís; Pacheco, Meritxell; Julià, Jordi; Ramos, Montse; Anglès, Núria; Fernández, Maria).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 2 articles
- 1 llibre
- 3 ponències i comunicacions.

Discapacitat i qualitat de vida: Aspectes educatius
Universitat Ramon Llull

Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna
C/ Cister, 34
08022 Barcelona
Tel.: 932 533 000
Fax: 932 533 031
A/e: climentgg@blanquerna.url.es

Recercador principal: Giné i Giné, Climent

Nombre de recercadors: 10

Projectes:

- L'educació especial a Catalunya en els darrers cinquanta anys.

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 6 articles
- 1 llibre
- 12 ponències i comunicacions.

L'anàlisi del discurs *esquizofrènic* i rehabilitació psicosocial
Universitat Ramon Llull

Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna
C/ Cister, 34
08022 Barcelona
Tel.: 932 533 000
Fax: 932 533 031
A/e: encarnalc@blanquerna.url.es

Recercadora principal: Laguna i Claramonte, Encarna

Nombre de recercadors: 9

Codis Unesco:

- 610404 Psicolingüística
- 610308 Rehabilitació
- 5701 Lingüística aplicada.

Projectes:

— L'anàlisi del discurs *esquizofrènic* i la rehabilitació psicosocial (Laguna, Encarna; Villegas, Manuel; Farriols, Núria; Obiols, Joan; Moya, Josep; Rodríguez, Inma; Pacheco, Meritxell; Polo, Yolanda; Turull, Nora)

— L'anàlisi del discurs *esquizofrènic*: aplicacions en rehabilitació psicosocial (Laguna, Encarna; Villegas, Manel; Farriols, Núria; Obiols, Joan; Moya, Josep; Rodríguez, Inma; Pacheco, Meritxell; Polo, Yolanda; Turull, Nora)

— Aplicacions psicopedagògiques del teatre i educació en valors (Laguna, Encarna).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 15 articles
- 2 llibres
- 7 capítols de llibres
- 1 *review*
- 14 ponències i comunicacions.

Grup d'Estudis i Recerca de la Família (GERF)

Àrea de Coneixement de Personalitat, Avaluació i Tractaments Psicològics

Universitat Ramon Llull

Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna

C/ Císter, 34

08022 Barcelona

Tel.: 932 533 000

Fax: 932 533 031

A/e: carlespt@blanquerna.url.es

Recercador principal: Pérez Testor, Carles

Nombre de recercadors: 20

Codi Unesco: 6103 Assessorament i orientació

Projectes:

— Mesura de la qualitat de les relacions de parella —*marital quality*— (Pérez Testor, Carles; Castillo, Josep A.; Pallarès, Maria; Palacín, Concepció)

— Revisió de l'impacte del divorci en els fills (Pérez Testor, Carles; Castillo, Josep A.; Palacín, Concepció)

— Estudi longitudinal de les representacions en el procés de maternitat (García-Dié, M. Teresa; Palacín, Concepció)

— Estudi del procés d'adaptació escolar d'un grup de nens immigrants del Magrib: estudi de casos en el primer any d'escolarització al parvulari (Benlloch, Montserrat; Sellarés, Rosa; Feu, Tere).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 4 articles
- 4 llibres
- 42 ponències i conferències
- 26 comunicacions.

Grup de Recerca en Serveis Sanitaris
Universitat Ramon Llull

Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna
C/ Cister, 34
08022 Barcelona
Tel.: 932 533 000
Fax: 932 533 031
lluispr@blanquerna.url.es

Recercador principal: Prieto Rodríguez, Lluís

Nombre de recercadors: 2

Codis Unesco:

- 6106 Psicologia experimental
- 3202 Medicina interna
- 3212 Salut pública
- 1105 Metodologia
- 1209 Estadística
- 6112 Estudi psicològic d'estudis socials.

Projectes:

— L'avaluació estandarditzada dels aspectes psicològics afectats per dèficit l'hormona del creixement en adults (Prieto Rodríguez, Lluís; Alonso Caballero, Jordi; Badia Llac, Xavier; Roset, Montserrat).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 12 llibres
- 6 ponències i comunicacions.

Grup de Recerca sobre Autisme Infantil (GRAI)
Universitat Ramon Llull

Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna
 C/ Císter, 34
 08022 Barcelona
 Tel.: 932 533 000
 Fax: 932 533 031
 A/e: asunpe@blanquerna.url.es

Recercadora principal: Puche Echegaray, Asun

Nombre de recercadors: 4

Nombre de becaris: 3

Codis Unesco:

- 610301 Teràpia del comportament
- 610604 Anàlisi experimental de la conducta
- 610203 Deficiència mental
- 610303 Assessorament i orientació educacional.

Projectes:

- Multi-site Young Autism Project (Lovaas, Ivar; Smith, Tristam; Wynn, Jacqueline; Salows, Glenn; Puche, Asun)
- Satisfacció parental d'un model d'intervenció conductual per a infants amb autisme: Validació social (Puche, Asun; Wynn, Jacqueline; Smith, Tristam; Prieto, Lluís).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 10 articles
- 5 capítols de llibres
- 7 ponències i comunicacions.

Grup d'Investigacions en Psicologia Experimental (GIPSE)
Universitat Ramon Llull

Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna
 C/ Císter, 34
 08022 Barcelona
 Tel.: 932 533 000
 Fax: 932 533 031

Recercadora principal: Salavert i Casamor, Francina

Nombre de recercadors: 3

Nombre de becaris: 1

Codis Unesco:

- 610609 Processos de percepció
- 610607 Processos mentals
- 610401 Processos cognitius
- 610402 Mètodes educatius
- 610502 Disseny experimental
- 610505 Psicometria
- 610507 Elaboració de tests.

Projectes:

- Elaboració i anàlisi de proves psicomètriques relacionades amb l'organització, la discriminació i la memòria visual (Salavert i Casamor, Francina; Salvador i Beltran, Francesc; Barceló i Vereia, Marilén)
- Avaluació experimental de la cognició ambiental: Efectes de tipicitat (Salavert i Casamor, Francina; Salvador i Beltran, Francesc; Pelegrina del Río, Manuel; Barceló i Vereia, Marilén).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 4 articles
- 1 llibre
- 1 capítol de llibre
- 2 ponències i comunicacions.

Grup de Recerca en Addiccions

Universitat Ramon Llull

Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna

C/ Cister, 34

08022 Barcelona

Tel.: 932 533 000

Fax: 932 533 031

Recercador principal: Sánchez Carbonell, Xavier

Nombre de recercadors: 3

Nombre de becaris: 2

Projectes:

- Projecte EMETYST. Estudi multicèntric d'avaluació de tractaments i seguiment de toxicòmans: 1985-2000
- Projecte CLIFAD. Clima familiar i drogodependències
- Projecte CIDRO. Cinema i drogues: una relació de ficció.

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 6 articles
- 1 capítol de llibre.

**Grup de Recerca en Psicologia Profunda i Antropologia
Universitat Ramon Llull**

Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna

C/ Císter, 34

08022 Barcelona

Tel.: 932 533 000

Fax: 932 533 031

A/e: pereSF@blanquerna.url.es

Recercador principal: Segura i Ferrer, Pere

Nombre de recercadors: 6

Projectes:

- Relacions de gènere i acció arquetipal, situació en el món occidental (Gassol i Castells, Anna; Segura, Pere)
- Anàlisi de la contratransferència en la relació d'ajuda hospitalària —ARAH— (Ponsa i Masana, Myriam)
- Aplicacions diagnòstiques de l'atribució de color i estudis de logograma (Segura, Pere; Gassol, Anna; Ponsa, Myriam)
- Traducció del llenguatge verbal al visual (Arumí, Maria).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 2 articles
- 2 ponències i conferències
- 2 comunicacions a congressos.

Audició, Veu i Llenguatge
Universitat Ramon Llull

Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna
C/ Cister, 34
08022 Barcelona
Tel.: 932 533 000
Fax: 932 533 031
A/e: jesusvg@blanquerna.url.es

Recercador principal: Valero i Gràcia, Jesús

Nombre de recercadors: 7

Codi Unesco: 6102 Psicologia de nens i adolescents.

Projectes:

— Entrenament auditiu i veu cantada com a procediments per a la millora de la intel·ligibilitat de la parla d'infants sords (Valero i García, Jesús; Capdevila, Reina; Casanoca, Cori; Delgado, Maribel; Rallo, Lucrecia; Sánchez, Dolors; Serrano, Carrasumada; Vila, Josep M.).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 2 articles
- 7 ponències i comunicacions.

Consell Superior d'Investigacions Científiques

5120-CSIC-02
Unitat de Neurobiologia
Institut d'Investigacions Biomèdiques de Barcelona
Consell Superior d'Investigacions Científiques

C/ Jordi Girona Salgado, 18-26
08034 Barcelona
Tel.: 934 006 071
Fax: 932 045 904

Recercador de contacte: Trullàs i Oliva, Ramon

Personal: 3 doctors i 4 no-doctors

Activitat:

L'objectiu de la Unitat de Neurobiologia és la recerca, en l'àrea de la neurobiologia, de la plasticitat neuronal i l'estudi dels mecanismes implicats en neurodegeneració i en els dèficits de memòria i aprenentatge associats a l'envelliment. Actualment, el projecte científic de la Unitat està adreçat a investigar els efectes farmacològics dels antagonistes del receptor NMDA de glutamat en models animals de trastorns neurodegeneratius. Estudis molt recents han demostrat que la neurotransmissió glutamatèrgica està implicada en canvis permanents de la plasticitat neuronal, com la memòria i l'aprenentatge. D'altra banda, hom ha demostrat que quantitats excessives de glutamat són nocives i poden produir convulsions i mort neuronal. Això suggereix que els aminoàcids excitadors poden ser els responsables de la degeneració neuronal produïda en les isquèmies i que poden estar implicats en la patofisiologia de trastorns neurodegeneratius, com les malalties d'Alzheimer i Huntington. El projecte de la Unitat està adreçat específicament a desenvolupar nous tractaments per a les malalties esmentades. El resultat més rellevant d'aquest projecte ha estat l'aprovació d'una patent als EUA d'un antagonista funcional del receptor.

Àmbit: Ciències mèdiques i de la salut

Subàmbit: Psicologia i psicofisiologia

Àrea de coneixement: Psicobiologia

Codis Unesco:

- 240102 Comportament animal
- 249000 Neurociències
- 249002 Neuroquímica
- 320900 Farmacologia
- 320909 Psicofarmacologia
- 611300 Psicofarmacologia.

Mots clau: Acetilcolina / Colina / Memòria / Neurodegeneració / Neuroprotecció / Receptors de NMDA.

Projectes:

- Accions farmacològiques de l'administració d'oligodeoxinucleòtids *antisense* del receptor de NMDA (Trullàs, Ramon)
- Modulació dels receptors de NMDA: implicacions per a la neurobiologia de l'ansietat i els trastorns afectius (Trullàs, Ramon)
- Mecanismes implicats en els efectes cognitius i neuroprotectors dels antagonistes funcionals glicinèrgics del receptor de NMDA (Trullàs, Ramon)
- Modulació de l'alliberament d'acetilcolina per a agonistes muscarínics: estudis de microdiàlisi *in vivo* (Trullàs, Ramon).

Producció científica (probablement excedint el període 1990-1995):

- 12 articles internacionals
- 1 capítol de llibre
- 1 tesi
- 2 patents concedides
- 2 patents en explotació
- 1 curs organitzat
- 6 ponències i comunicacions internacionals.

Any d'edició i capçaleres dels articles internacionals amb adreça a Catalonia o Catalunya

1984

— Department of Medical Psychology, Autonomous University of Barcelona, Catalonia, Spain

1985

— Departments of Experimental Psychology and Psychophysiology and Medical Psychology, Autonomous University of Barcelona, Catalonia, Spain

— Univ. de Barcelona, Hosp. Clin. Dept. Med. Muscle Res. Grp., Catalonia, Spain

— Departament de Psicologia Mèdica, Facultat de Medicina, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, Catalunya, España

1986

— Departments of Experimental and Physiological Psychology and Medical Psychology, Autonomous University of Barcelona, Catalonia, Spain

1987

— Departments of Experimental Psychology and Psychophysiology and Medical Psychology, Autonomous University of Barcelona, Catalonia, Spain

— Univ. Autònoma. Barcelona Bellaterra, Sch. Med., Dept. Med. Psychol., Catalonia, Spain

— Department of Medical Psychology, Autonomous University of Barcelona, Bellaterra, Catalonia, Spain

— Department of Medical Psychology, Autonomous University of Barcelona, Catalonia, Spain

1988

— Dept. Hlth. & Social Secur., Hlth. Promot. Serv., Catalonia, Spain

— Department of Medical Psychology, Autonomous University of Barcelona, Bellaterra, Catalonia, Spain

— Autonomous U. of Barcelona, Dept. Med. Psychol., Catalonia, Spain.

— Department of Pharmacology and Psykhiatry, School of Medicine, Autonomous University of Barcelona, Catalonia, Spain

1990

— Autonomous Univ. Barcelona, Sch. Med., Dept. Med. Psychol., Catalunya, Spain

— Dept. de Farmacologia i Psiquiatria, Facultat de Medicina, Universitat Autònoma de Barcelona, Catalonia, Spain

1991

— Sta Creu i St Pau Hosp., Dept. of Neurology, Catalonia, Spain

1993

— Department of Pharmacology and Psykhiatry, School of Medicine, Autonomous University of Barcelona, Bellaterra, Catalonia, Spain

1995

— Hosp. Sant Carmil, Dept. Neurol., Barcelona, Catalonia, Spain

— Banc Sabadell, Div. d'Organització i Sistemes d'Informació, Catalunya, Spain

Reconversions de codis Unesco

- 1209 *Estadística* → 610701 *Metodologia*
 240106 *Ecologia animal* → 610602 *Psicologia comparada*
 240211 *Comportament dels primats* → 610602 *Psicologia comparada*
 241111 *Neurofisiologia* → 610610 *Psicologia fisiològica*
 320105 *Psicologia clínica* → 6101 *Psicologia anormal*
 320110 *Pediatria* → 6102 *Psicologia de nens i adolescents*
 320400 *Medicina del treball* → 6109 *Psicologia de personal i ocupacional*
 320507 *Neurologia* → 610610 *Psicologia fisiològica*
 3209 *Psicofarmacologia (Farmacologia)* → 6113 *Psicofarmacologia*
 321100 *Psiquiatria* → 6101 *Psicologia anormal*
 3212 *Salut pública* → 6114 *Psicologia social*
 5311 *Organització i direcció d'empreses* → 6109 *Psicologia de personal i ocupacional*
 5506 *Històries especialitzades* → 610702 *Teoria i sistemes*
 570103 *Bilingüisme* → 610404 *Psicolingüística*
 570111 *Ensenyament de llenguatges* → 610404 *Psicolingüística*
 570507 *Psicolingüística (Lingüística)* → 610404 *Psicolingüística*
 570508 *Semàntica* → 610404 *Psicolingüística*
 5801 *Teoria i mètodes educatius* → 6104 *Psicologia educacional*
 580202 *Organització i direcció de les institucions educatives* → 610904 *Relacions treball-direcció*
 580204 *Nivells i tipus d'educació* → 6104 *Psicologia educacional*
 580205 *Educació especial: minusvàlids i retardats mentals* → 610305 *Retard mental (Consell i guia)*
 580207 *Educació vocacional* → 610303 *Consell i guia educacional*
 580302 *Preparació de professors* → 610402 *Mètodes educatius*
 591000 *Opinió pública (ciència política)* → 611415 *Opinió pública*
 620201 *Crítica de textos* → 610404 *Psicolingüística*
 63 *Sociologia* → 6114 *Psicologia social*

Extracte de l'acta de la Junta de la Facultat de Psicologia de la UAB (7 de maig de 1993)

«3. Proposta de la Facultat de Psicologia de nomenar M. Bunge doctor *honoris causa*

El degà informa dels passos realitzats per tirar endavant la proposta de M. BUNGE. Hi ha acord sobre la proposta per part del Departament de Filosofia i Psicologia Mèdica i Psiquiatria. Cal l'aprovació formal de la Junta de Psicologia. El degà sintetitza les raons de l'elecció en l'acció de M. Bunge en defensa del nivell científic de la psicologia.

Intervencions sobre el tema:

Hi ha quatre intervencions sobre el tema, que es resumeixen a continuació, tres de les quals van en contra que sigui la nostra Facultat qui proposi M. BUNGE com a Doctor Honoris Causa i una a favor.

El Dr. [...] no està d'acord amb la proposta perquè opina que BUNGE ha defensat solament una part de la psicologia, que, de fet, no és psicòleg i que, per tant, no és el millor candidat a ser el primer Doctor Honoris Causa proposat per la nostra Facultat.

El Dr. [...] diu que els professors de l'àrea de clínica pensen que hi ha altres personalitats més directament lligades a les ciències psicològiques; també manifesta que BUNGE defensa solament un model particular de la psicologia i que les seves crítiques de la psicoanàlisi són autèntics pamflets. Fa referència al text *Anàlisi de la Psicoanàlisi*.

El cap d'Àrea de Psicologia Bàsica [...] manifesta que a la seva àrea, en canvi, es veu bé la proposta.

El degà respon a les intervencions dient que:

En primer lloc, a l'acta [5 de febrer de 1993] en què es recull la proposta hi ha un problema de redacció ja que el que es va dir és que es tractava "d'una proposta de proposta".

En segon lloc, defensa la rellevància científica del personatge i rebutja l'argument "no té consens des de totes les orientacions", dient que seria difícil trobar cap científic de la psicologia que tingui el consens total de totes les orientacions, i l'argument "no és psicòleg", subratllant que hi han molts precedents —de reis, per exemple—, que no tenen la titulació de la Facultat que els proposa.

La votació sobre el tema es fa a mà alçada amb els resultats que segueixen: 4 vots a favor, 3 en contra i 10 abstencions.

El degà, veient els resultats de la votació, retira la proposta.»

«5. Proposta de la Facultat de Psicologia per fer doctor *honoris causa* per la UAB el professor Mario Bunge

El degà [...] fa la defensa del currículum de M. Bunge quant a la seva incidència en l'àmbit de la psicologia. S'obre un torn de paraules [...].

Es llegeix un tros del currículum de M. Bunge i es demana una votació secreta.

Es passa a votació i el resultat és:

— Vots a favor: 10; vots en contra: 6; abstencions: 4.»

*Enquesta administrada als professors universitaris***DADES CENSALS**

Edat: ____ anys

Sexe: Home Dona

En quin curs acadèmic va obtenir la llicenciatura? _____

Quina llicenciatura (psicologia, medicina, filosofia, etc.)? _____

Quin any va començar la tesi doctoral? _____

Quin any va llegir la tesi doctoral? _____

Quin any va obtenir la plaça en propietat? De titular _____

De catedràtic _____

RECORREGUT PROFESSIONAL**ABANS DE GUANYAR L'OPOSICIÓ A TITULAR**

va disposar d'ajuts o beques predoctorals (institucionals o privades) per a recercar?

 Sí

Durant quin període? _____

 No

va disposar d'ajuts o beques postdoctorals (institucionals o privades) per a recercar?

 Sí

Durant quin període? _____

 No

ABANS DE GUANYAR L'OPOSICIÓ A TITULAR ... (continuació)

va estar contractat per la Universitat com a professor...

abans de la LRU

ajudant Sí No Durant quin període? _____

encarregat de curs Sí No Durant quin període? _____

col·laborador (remunerat) Sí No Durant quin període? _____

adjunt interí Sí No Durant quin període? _____

després de la LRU

associat Sí No Durant quin període? _____

ajudant Y3 Sí No Durant quin període? _____

ajudant Y2 Sí No Durant quin període? _____

ajudant Y1 Sí No Durant quin període? _____

titular interí Sí No Durant quin període? _____

Un altre tipus de contracte (indiqui quin) _____

Durant quin període? _____

va haver de compaginar les seves tasques de recerca amb alguna feina remunerada fora de la universitat?

Sí No Durant quin període? _____

CÀRREGA DOCENT

Aproximadament, quin percentatge de la seva jornada laboral (la que toqués per contracte) diria que va dedicar a la recerca i quin a tasques relacionades amb la docència (excloent-hi tasques de tipus administratiu, organitzatiu, etc.), durant els cursos acadèmics indicats a continuació?

	recerca	docència
1990-1991:	_____ %	_____ %
1991-1992:	_____ %	_____ %
1992-1993:	_____ %	_____ %
1993-1994:	_____ %	_____ %
1994-1995:	_____ %	_____ %

Durant el període acadèmic 1990-1995, va dedicar hores *extres* a fer recerca fora de la seva jornada laboral?

- Sí Aproximadament quina mitjana setmanal? _____ (hores)
- No

Puntuï en l'escala que segueix l'adequació de l'organització universitària quant a la seva relació amb la recerca.

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10
 pèssima immillorable
 (Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

Puntuï en l'escala que segueix el suport econòmic institucional a la recerca.

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10
 pèssim immillorable
 (Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

En quina mesura es va sentir lliure per a triar el tema de la seva tesi doctoral?

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10

En absolut Totalment
lliure lliure

(Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

Un cop doctorat i abans de ser professor titular, en quina mesura va continuar investigant en la mateixa línia de recerca de la seva tesi?

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10

Gens Totalment

(Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

Un cop doctorat i abans de ser professor titular, en quina mesura es va sentir lliure per a recercar en allò que considerava important?

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10

En absolut Totalment
lliure lliure

(Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

Un cop sent professor titular, en quina mesura va continuar investigant en la mateixa línia de recerca de la seva tesi?

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10

Gens Totalment

(Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

Un cop sent professor titular, en quina mesura s'ha sentit lliure per a recercar en allò que considerava important?

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10

En absolut Totalment
lliure lliure

(Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

EN EL PERÍODE ACADÈMIC 1990-1995

Va col·laborar/participar en la recerca universitària? En quin tipus de programa de recerca va col·laborar/participar i quina funció desenvolupava? Si us plau, empleni el quadre següent segons l'exemple.

Exemple:

	<i>No</i>	<i>Sí</i>	<i>Tipus de programa</i>	<i>Funció desenvolupada</i>
1990-1991	X			
1991-1992		X	PB CAICYT del MEC	Col·laborador/a
1992-1993		X	PB DGICYT del MEC	Membre
1993-1994		X	PB DGICYT del MEC	Membre
1994-1995		X	FIS	Investigador/a principal

Per a emplenar:

	<i>No</i>	<i>Sí</i>	<i>Tipus de programa</i>	<i>Funció desenvolupada</i>
1990-1991				
1991-1992				
1992-1993				
1993-1994				
1994-1995				

EN EL PERÍODE ACADÈMIC 1990-1995

Si era membre o investigador principal de projectes de recerca universitària

1. Quantes hores setmanals es va comprometre a dedicar als projectes? Indiqui la seva resposta en la columna del quadre relativa al temps de dedicació *oficial* a la recerca (veg. l'exemple).

2. Tenint en compte el nombre d'hores dedicades a la docència i a d'altres tasques universitàries (comissions, etc.), aproximadament quantes hores setmanals podia dedicar a la recerca? Indiqui la seva resposta en el temps de dedicació *real* a la recerca (veg. l'exemple).

Si era *col·laborador/a a la recerca* (becari, o professor no-membre o investigador principal), aproximadament quantes hores setmanals dedicava a la recerca universitària? Indiqui la seva resposta en la columna del quadre relativa al temps de dedicació *real* a la recerca (veg. l'exemple).

Exemple:

	<i>Temps de dedicació oficial (hores)</i>	<i>Temps de dedicació real (hores)</i>
1990-1991	-	-
1991-1992		22
1992-1993	32	16
1993-1994	32	8
1994-1995	15	29

Per a respondre:

	<i>Temps de dedicació oficial (hores)</i>	<i>Temps de dedicació real (hores)</i>
1990-1991		
1991-1992		
1992-1993		
1993-1994		
1994-1995		

EN EL PERÍODE ACADÈMIC 1990-1995

En quina mesura considera que es va donar suport als seus esforços com a col·laborador/a o participant en la recerca universitària de forma satisfactòria des del punt de vista econòmic?

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10
 En absolut Totalment
 (Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

Ha hagut de finançar *de la seva butxaca* algun dels aspectes mencionats a continuació? Posi una creu en la casella del quadre que correspon a la seva resposta, seguint la clau de respostes indicada.

Clau de respostes:

1	2	3	4	5
Mai	Alguna vegada	Sovint	Molt sovint	Sempre

	1	2	3	4	5
Inscripció a jornades i congressos					
Desplaçaments a jornades i congressos					
Estada a jornades i congressos (allotjament i àpats)					
Material de recerca (llibres i altres fons de recerca)					
Publicació de material de recerca					

Si us plau, puntuï el seu grau d'acord o desacord amb cadascuna de les afirmacions següents:

L'organització universitària fa difícil dedicar-se a la recerca.

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10
 En absolut Totalment
 d'acord d'acord
 (Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

La limitació dels recursos econòmics fa difícil recercar.

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10
 En absolut Totalment
 d'acord d'acord
 (Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

El fet de fer recerca depèn bàsicament de la voluntat i les ganes dels professors universitaris.

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10

En absolut d'acord Totalment d'acord

(Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

La recerca universitària és generada fonamentalment per obtenir places de professor en propietat.

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10

En absolut d'acord Totalment d'acord

(Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

A causa del desànim, la dedicació a la recerca disminueix progressivament amb el pas dels anys.

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10

En absolut d'acord Totalment d'acord

(Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

Una gran part de la feina investigadora recau en persones escassament reconegudes per la universitat.

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10

En absolut d'acord Totalment d'acord

(Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

Per fer recerca de qualitat, seria necessari crear la figura del recercador.

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10

En absolut d'acord Totalment d'acord

(Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

Per facilitar la recerca, aquesta s'hauria d'organitzar independentment de la docència.

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10

En absolut d'acord Totalment d'acord

(Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

La producció investigadora hauria d'ésser compensada amb disminució d'hores de classe.

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10

En absolut d'acord Totalment d'acord

(Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

Ser dona fa més difícil l'obtenció d'una plaça en propietat.

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10

En absolut d'acord Totalment d'acord

(Si us plau, encercli un dels valors enters que apareixen)

COMENTARIS SOBRE EL QÜESTIONARI

7. Bibliografia

- AMERICAN PSYCHOLOGICAL ASSOCIATION. *Thesaurus of Psychological Index Terms*. Washington: APA, 1982.
- ARGENTE, J.; BALARI, S.; BOIX, E.; LLISTERRI, J.; PEÑA, J.; SEBASTIAN, N. *Reports de la recerca a Catalunya. La lingüística i les ciències del llenguatge (1990-1995)*. Barcelona: IEC, 1997.
- BALCELLS, A.; CASASSAS I YMBERT, J.; RIERA I MELIS, A.; RODÀ DE LLANZA, I.; SIMON I TARRÉS, A. *Reports de la recerca a Catalunya. Història*. Barcelona: IEC, 1998.
- BELLÉS, X.; BLAS, M.; GOSÁLBEZ, J.; LLIMONA, X.; MACPHERSON, E.; MALUQUER, J.; TERRADAS, J. *Reports de la recerca a Catalunya. Biologia d'organismes i sistemes*. Barcelona: IEC, 1998.
- BUNGE, M. *La investigación científica: su estrategia y su filosofía*. Barcelona: Ariel, 1969.
- «Una caricatura de la ciència: La novíssima sociologia de la ciència». *Interciencia*, núm. 16 (1991), pàg. 69-77.
- «In praise of intolerance to charlatanism in Academia». A: GROSS, P. R.; LEVITT, N.; LEWIS, M. W. [ed.] *The Flight from Science and Reason*. Annals of the New York Academy of Sciences. Vol. 775. Nova York, 1996, pàg. 96-115.
- BUNGE, M.; ARDILA, R. *Filosofia de la Psicologia*. Barcelona: Ariel, 1988.
- CASTELLANOS, J. A.; CRUZ, J.; DURAN, N.; FERNÁNDEZ, J.; FERRÉ, N.; MARTÍ, A.; MORGADO, I.; TOBEÑA, A. *Els centres de recerca psicològica a Barcelona*. A: *Secretariat de l'Àmbit de Recerca. La Recerca als Països Catalans*. Barcelona, 1978, pàg. 133-145.
- EGOZCUE I CUIXART, J.; GONZÁLEZ I SASTRE, F.; PUIGDOMÈNECH I ROSELL, P.; VILARÓ I COMA, S. *Reports de la recerca a Catalunya. Biologia celular, molecular i bioquímica*. Barcelona: IEC, 1996.
- FERRATER, G. *Cal una investigació adequada a les aspiracions collectives*. A: CABRÉS, A. M. [ed.]. *Catalunya cap a l'any 2000*. Fundació Jaume Bofill. Barcelona: Ed. Blume, 1979, pàg. 185-204.
- GALÍ, A. *Història de les institucions i del moviment cultural a Catalunya*. Barcelona: Fundació A. Galí, 1983.
- GARCÍA SEVILLA, L. *Anàlisi de la Psicoanàlisi*. (Pròleg de Mario Bunge). Barcelona: IEC, 1985. (Monografies de la Secció de Ciències, 3)
- *Els tests en la nostra llengua o caldrà arribar a demanar un decret dels tests en català conseqüent al del cinema?* Debat del Ple de l'Institut d'Estudis Catalans. IEC, 23 de novembre de 1998.
- *Projecte «Foc Colgat»*. Secció de Ciències Biològiques, IEC, 2000.
- GARCÍA SEVILLA, L.; BOSCH, J.; CAMÍ, J.; GARAU, A.; MARTÍNEZ, E.; MEZQUITA, C.; TOBEÑA, A. «Proposició d'organització i finançament de la recerca universitària». *Actes del III Congrés Universitari Català*. Barcelona: Edicions 62, 1980, pàg. 401-407.
- GARCÍA SEVILLA, L.; CANALDA, G.; FLORES, T. DE; MERIN, N.; PÉREZ, J. «El paper d'un laboratori de Psicologia Anormal dins un hospital universitari». *Annals de Medicina*, núm. 64, 1978, pàg. 763-793.
- GARCÍA, L.; REIG, J.; TORRUBIA, R.; VERGER, G. «La interferència del poder sobre l'avaluació: Quatre casos de pseudoavaluació». A: GUERRERO, R. [ed.]. *Llibre d'Actes del Quinzè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana*. Barcelona: Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, 1998, pàg. 155-182.

- GINER, S.; CALVO, L.; MOLAS, I.; MORAGAS, M. DE; SARASA, S. *Reports de la recerca a Catalunya. Les ciències socials: antropologia, ciència política, comunicació i sociologia*. Barcelona: IEC, 1997.
- GONZÁLEZ-AGAPITO, J.; BENEJAM, P.; COLOM, A. A.; MATEO, J.; PELACH, J.; SARRAMONA, J. *Reports de la recerca a Catalunya. Pedagogia*. Barcelona: IEC, 1998.
- GOODSTEIN, D. «Conduct and misconduct in science». A: GROSS, P. R.; LEVITT, N.; LEWIS, M. W. [ed.]. *The Flight from Science and Reason*. Annals of the New York Academy of Sciences. Vol. 775. Nova York, 1996, pàg. 31-38.
- GROSS, P. R.; LEVITT, N.; LEWIS, M. W. [ed.]. *The Flight from Science and Reason*. Annals of the New York Academy of Sciences. Vol. 775. Nova York, 1996.
- JOU, D. «Ciència i cultura a Catalunya: Tres progressos i tres mancances». A: GUERRERO, R. [ed.]. *Llibre d'Actes del Quinzè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana*. Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears. Barcelona, 1998, pàg. 303-308.
- *Reports de la recerca a Catalunya. Física*. Barcelona: IEC, 1997.
- KLEIJNEN, J.; KNIPSKHILD, P.; RIET, G. «Clinical trials of homoeopathy». *Brit. Med. J.*, núm. 302 (1991), pàg. 316-323.
- LAPORTE, J. «Perspectives de la recerca a Catalunya». *Arxius de les Seccions de Ciències*, núm. 100. Barcelona: IEC, 1995, pàg. 81-92.
- LEVITT, N. «Mathematics as the stepchild of contemporary culture». A: GROSS, P. R.; LEVITT, N.; LEWIS, M. W. [ed.]. *The Flight from Science and Reason*. Annals of the New York Academy of Sciences. Vol. 775. Nova York, 1996, pàg. 39-53.
- LINDE, K.; CLAUSIUS, N.; RAMÍREZ, G.; MELCHART, D.; EITEL, F.; HEDGES, L. V.; JONAS, W. B. «Are the clinical effects of homoeopathy placebo effects? A meta-analysis of placebo-controlled trials». *Lancet*, núm. 350 (1997), pàg. 834-843.
- LLUCH, E.; ALBET, A.; MARTÍ, J.; PUJOL, H.; RIBAS, A.; ROSSELLÓ, V. *Reports de la recerca a Catalunya. Geografia i demografia*. Barcelona: IEC, 1998.
- MANCOMUNITAT DE CATALUNYA. «Memòria de les tasques realitzades pel Laboratori de Psicologia durant el curs 1920-1921 i el primer trimestre dels curs 1921-1922». *Crònica Oficial*, II, 2, 1922, pàg. 39-40.
- POLS, E. *Radical Realism: Direct knowing in Science and Philosophy*. Cornell University Press, Ithaca, 1992.
- RODÉS, J.; ANTÓ, J. M.; GARCÍA-SEVILLA, J. A.; GARCÍA-VALDECASAS, J. C.; TRILLA, A. *Reports de la recerca a Catalunya. Medicina*. Barcelona: IEC, 1997.
- ROS, J. *Proposicions il·luminadores i insensates*. Barcelona: Empúries, 1999.
- VATTIMO, G.; ROVATTITTI, P. A. [ed.]. *Il pensiero debole*. Milà: Feltrinelli, 1983.
- VILADIU, C. «El mapa científic de les universitats públiques a Catalunya (I)». *Revista econòmica de Catalunya*, núm. 37 (1999), pàg. 79-103.